

หมวด 9

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

มาตรา 63 รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทะนุบำรุง ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น

มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัย และพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับ กระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

มาตรา 68 ให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้ง กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจากเงิน อุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทาน และผลกำไร ที่ได้จากการดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคมจาก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และ องค์กรประชาชน รวมทั้งให้มีการลดอัตราค่า บริการเป็นพิเศษในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว เพื่อการพัฒนาคนและสังคม

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินกองทุน เพื่อการผลิต การวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 69 รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน ส่งเสริม และประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพ ของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

“ มาตรา ๔๐ คลื่นความถี่ที่ใช้ในการ
ส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ
วิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสาร
ของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่
จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับ
ดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึง
ถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับ
ชาติ และระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา
วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และ
ประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขัน
โดยเสรีอย่างเป็นธรรม ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๔๐

การบรรยายพิเศษ เรื่อง การจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษาและวัฒนธรรม
ใน ร่าง พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน ผมขอขอบคุณที่ท่านทั้งหลายได้สละเวลามาร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในวันนี้ ซึ่งเป็นหัวข้อเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งต่อ**การศึกษาและวัฒนธรรม** ผมขอเรียนเบื้องต้นว่า งานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูประบบการศึกษา เป็นงานที่เราจะทำให้สังคมมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เป็นงานที่จะต้องร่วมทำกันหลายฝ่าย เป็นงานที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระและกิจกรรมต่าง ๆ กว้างขวางกว่าในอดีตมากมาย

ในวันที่เราช่วยกันจัดทำหรือระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภาโดยคณะกรรมการวิสามัญนั้น จะเห็นได้ว่าเราได้พยายามแก้ไขปัญหาของระบบการศึกษา โดยมองปัญหาการศึกษาให้กว้างออกไปจากเดิม หลักสำคัญที่ยึดอยู่เสมอ คือ “การศึกษา” ไม่ใช่เรื่องของกระทรวงหนึ่งกระทรวงใด ไม่ใช่เรื่องของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด หรือวงการหนึ่งวงการใด ดังนั้น แนวทางที่จะทำให้การศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง ก็คือ **การที่เราจะต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพยากรอื่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม** แนวทางที่ว่านั้นก็ครอบคลุมไปถึงเรื่องของการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใน ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ จึงได้มีการร่างหมวดหนึ่งเป็นการเฉพาะ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องนี้

เพราะตระหนักดีว่า การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจากนี้ไป เป็นกระบวนการซึ่งจะต้องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง กระบวนการซึ่งออกไปจากการศึกษาในระบบ และเป็นกระบวนการซึ่งต้องกระจายเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของคนทุกคนไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนในประเทศ ดังนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงได้มีการให้ความสำคัญเป็นการเฉพาะกับการที่จะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่มีการพัฒนารวดเร็วที่สุดสาขาหนึ่งในปัจจุบัน และแนวโน้มที่เห็นในอนาคต การนำสิ่งนี้เข้ามานั้น ก็เพื่อทำให้เราสามารถที่จะปรับตัวได้ตลอดเวลาให้เข้ากับความปลอดภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก ซึ่งบังเอิญเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่แล้วในแวดวงของสื่อสารมวลชน และกิจการโทรคมนาคม

วันนี้ที่เรามาประชุมเพื่อระดมความคิด ก็เพื่อที่จะนำไปสู่การปรับปรุงกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง ซึ่งจะต้องออกตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ผมอยากใช้เวลาในเบื้องต้นนี้ ชี้ให้เห็นที่มาที่ไปของ มาตรา 40 และความเกี่ยวข้องกับปัญหาของการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร เพื่อที่จะให้ความคิดบางประการ ก่อนที่ท่านทั้งหลายจะได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญในสาขานี้ แล้วก็จะระดมความคิดเห็นเพิ่มเติม

ปัญหาที่นำมาสู่การร่างมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญนั้น ความจริงมาจาก 2 ด้าน ด้านหลักจริง ๆ แล้วเป็นเรื่อง **ปัญหาของสิทธิเสรีภาพที่เกี่ยวข้องกับสื่อสารมวลชน** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความตื่นตัวหลังเหตุการณ์พฤษภาคม 2535 ที่ในขณะนั้นมีการใช้สื่อของรัฐไปในลักษณะที่บิดเบือนข้อเท็จจริง ทำให้ประชาชนไม่ได้รับรู้ข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริง หลังจากนั้นเป็นต้นมา ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชนนั้นได้เคลื่อนไหวมาโดยตลอด และเห็นว่าการใช้สื่อของรัฐ โดยเฉพาะการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะต้องมีการจัดระบบกันเสียใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเป็นหลักประกันในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการที่จะได้รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ อย่างเที่ยงตรง เมื่อมีการจุดประกายความคิดในเรื่องเหล่านี้ขึ้นมา ก็มีความชัดเจนยิ่งขึ้นเพิ่มเติม ภายหลังการตรวจสอบว่า ปัญหาของสื่อสารมวลชนปัจจุบัน ไม่ใช่เฉพาะเรื่องของสิทธิ เสรีภาพ แต่เป็นเรื่องของคุณภาพด้วย คือการใช้สื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบันนั้น ยังเป็นไปในลักษณะเพื่อตอบสนองเป้าหมายทางการเมืองกับเป้าหมายในทางธุรกิจ หรือเป้าหมายในเชิงพาณิชย์เป็นหลัก ซึ่งหมายถึงว่าแทนที่เราจะใช้ทรัพยากรที่มีค่าตรงนี้ เพื่อประโยชน์ของสังคมในด้านต่าง ๆ กลับกลายเป็นว่าทรัพยากรเหล่านี้ถูกใช้ไปเพื่อแสวงหากำไรสำหรับกลุ่มบุคคล สำหรับหน่วยงาน และถูกใช้ในลักษณะเพื่อประโยชน์ทางการเมือง จึงมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง และมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหามาให้เกิดความสมดุลมากยิ่งขึ้น

เริ่มต้นจากการมีสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่แตกต่างไปจากเดิม คือ สถานี ITV ในปัจจุบันที่มีการนำเสนอรูปแบบของการบริหาร และการเป็นเจ้าของที่แตกต่างไปจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ก่อนหน้านี้ แต่ก็ยังเป็นลักษณะของการดำเนินการที่พยายามแก้ไขปัญหามากมายบางจุด หรือเข้ามาอุดช่องว่างบางจุดเท่านั้น ก็ไม่ได้ราบรื่นเสมอไป ที่สุดก็มีการผลักดันในการ “ร่าง” รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในหมวดสิทธิเสรีภาพที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสาร กำหนดเป็นหลักการว่า **คลื่นความถี่ ต้องถือว่าเป็นทรัพยากรที่ใช้เพื่อประโยชน์ของชาติ ของสาธารณะ** ไม่ใช่ทรัพยากรที่เป็นของกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด ตรงนี้จึงเป็นที่มาที่นำมาสู่หลักการสำคัญของข้อความในวรรคสอง และวรรคสาม ของมาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญ

ถ้านำพรรคสาม ซึ่งเป็นพรรคทำมาาก่อน ก็คือการจะใช้คลื่นความถี่ทั้งหลายนั้น ขอให้ใช้ไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติ และของท้องถิ่น โดยเฉพาะเพื่อมาตอบสนอง เรื่องของการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคง ประโยชน์สาธารณะ และถ้าจะมีการนำไปใช้ในลักษณะของธุรกิจหรือเชิงพาณิชย์ ก็ต้องเป็นการใช้ในลักษณะที่มีการแข่งขันที่เสรีอย่างเป็นธรรม ข้อความนี้คือเนื้อหาสาระและหลักใหญ่ในพรรคที่สาม

จากนั้นก็มีความพยายามที่จะวางกลไก หรือหลักประกันบางอย่างว่า ทำอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์อันนี้ กลไกที่ว่า คือต้องมีการกำหนดว่าผู้ที่จะมาจัดสรรคลื่นความถี่ตรงนี้ จะต้องเป็น**องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ** พุดง่าย ๆ ก็คือว่า ไม่ใช่จากรัฐบาลมาเลือกมาจัด แต่ต้องเป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ และมาจัดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในพรรคสาม อันนี้ก็คือที่มาเบื้องต้นของมาตรา 40 ซึ่งจะเห็นได้ทันทีว่า **ตรงนี้ก็สอดคล้องกับความคิดของเราในเรื่องของการปฏิรูปการศึกษาอยู่แล้ว ว่า "การศึกษา" ซึ่งในที่นี้หมายถึง "การเรียนรู้ตลอดชีวิต" เป็นการศึกษาระหว่างการศึกษาระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การใช้ เครื่องมือ กลไก ทรัพยากรเหล่านี้ ก็ต้องมุ่งตอบสนองตรงนี้ให้ได้มากที่สุด และให้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด**

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับมาตรา 40 และที่เกิดขึ้นกับกฎหมายที่จะออกตามมาตรา 40 ก็คือ มีความซับซ้อนเพิ่มเติมเข้ามา เพราะเมื่อมีแนวคิด และผลักดันให้มีการร่างมาตรา 40 ตามแนวทางนี้ เกิดเป็นปัญหาขึ้นในวงการโทรคมนาคม นั่นก็คือ คลื่นความถี่ที่เป็นทรัพยากรที่เราพูดถึงนี้ ไม่ใช่สำหรับนำไปใช้เฉพาะเพียงแค่วิทยุกระจายเสียง วิद्यุโทรทัศน์ เท่านั้น แต่สามารถนำไปใช้ในกิจการวิทยุโทรคมนาคมอื่น ๆ ด้วย และเช่นเดียวกัน ในอดีตการจัดสรรคลื่นความถี่ที่นำไปใช้ในกิจการโทรคมนาคมก็มีปัญหาที่เราทราบกันดี และมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันว่ามีลักษณะของการผูกขาด หรือมีความไม่โปร่งใส ดังนั้น ก่อนที่จะมาเป็นมาตรา 40 ปัญหาดังกล่าวก็ถูกนำมารวมอยู่ในมาตรา 40 ด้วย นั่นก็คือ คลื่นความถี่ที่พูดถึงนั้น ไม่ได้เขียนเฉพาะคลื่นความถี่ของวิทยุกระจายเสียง วิद्यุโทรทัศน์ แต่ครอบคลุมถึงวิทยุโทรคมนาคมด้วย ปัญหาที่ตามมาก็คือ ในขณะที่คลื่นความถี่หรือทรัพยากรที่ว่าสามารถใช้สำหรับกิจการใดกิจการหนึ่ง หรือว่าสามารถใช้ในกิจการที่ร่วมกันได้ และในขณะนี้มีแนวโน้มอีกเหมือนกันว่าเทคโนโลยีในกิจการทั้งสองด้านจะมาบรรจบกันมากยิ่งขึ้น แต่ปัญหาของแต่ละกิจการ แต่ละวงการก็มีลักษณะเฉพาะ ฉะนั้นก็เป็นเรื่องที่น่าเสียดาย ที่ต้องเรียนตรง ๆ ว่าในการพิจารณากฎหมายที่จะออกมารองรับมาตรา 40 จึงใช้เวลาไปกับการถกเถียง ทำความเข้าใจ ที่หลายท่านคงจะได้รับทราบจากข่าวสาร ว่า "องค์กรอิสระของรัฐ" ที่ว่านั้น จะต้องมีที่องค์กร

เนื่องจากว่าทางฝ่ายวิทยุกระจายเสียง วิद्यุโทรทัศน์ ก็กังวลว่าถ้าเอาเรื่องนี้ไปรวมกับเรื่องของวิทยุโทรคมนาคมแล้ว เป้าหมายที่เราได้พูดกันมาตลอดเกี่ยวกับการใช้คลื่นความถี่สำหรับกิจการ

เหล่านี้ และการสื่อสารมวลชน อาจจะไม่ได้รับการตอบสนองได้ดีเท่าที่ควร ขณะเดียวกันก็มีทั้งฝ่ายเทคนิค และฝ่ายนักวิชาการที่มีความชำนาญเรื่องของคลื่นความถี่ ยืนยันว่าสองเรื่องนี้คงแยกออกจากกันยาก เพราะการใช้ทรัพยากรที่ว่านั้น ก็มีลักษณะของการใช้ร่วมกัน และจะต้องมีการดูแลจัดให้เป็นเอกภาพ คืออย่าให้มีการขัดแย้ง หรือพุดง่าย ๆ ก็คือการรบกวนซึ่งกันและกันในการใช้คลื่นความถี่ ผมเรียนว่า ในฐานะที่เป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณากฎหมายฉบับนี้คนหนึ่งนั้น ขณะนี้พยายามทุกวิถีทางให้มีข้อยุติโดยเร็ว เพราะจริง ๆ แล้ว ผมอยากจะเรียนว่า ปัญหาดังกล่าวไม่ควรที่จะหยิบยกเป็นปัญหา เพราะจะทำให้การพิจารณากฎหมายนั้นมีความยืดเยื้อ

จริง ๆ แล้ว สิ่งที่ผมคิดว่าจะจะเป็นหลักนำไปสู่ข้อยุติที่เป็นประโยชน์ได้ก็คือ **การยอมรับว่าสุดท้ายองค์กรที่จะมาดูแล จัดสรร ในความหมายที่แคบ หมายความว่า เมื่อกำหนดไปแล้วว่าคลื่นความถี่นำมาใช้เพื่อกิจการใด จัดสรรสำหรับใคร เพื่ออะไรนั้น สำหรับสองกิจการนั้น คงจะต้องแยกออกจากกัน** แต่จะต้องถือหลักของรัฐธรรมนูญว่าต้องเป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ คำว่า “อิสระ” ในที่นี้ก็จะต้องเน้น 2 ส่วน

ส่วนที่หนึ่ง คือ เป็นอิสระจากการเมือง ไม่ถูกแทรกแซง ชี้นำ ในการจัดสรรสิ่งเหล่านี้ แต่ต้องปฏิบัติภายใต้นโยบายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ว่าการจัดสรรนั้นต้องคำนึงถึงอะไร

ส่วนที่สอง คือ เป็นอิสระในประเด็นผลประโยชน์ ไม่มีผลประโยชน์ขัดกันระหว่างบุคคลที่จะต้องมาทำหน้าที่นี้ในฐานะที่ต้องปกป้องประโยชน์ส่วนรวม กับการมีผลประโยชน์ส่วนบุคคลที่ขัดแย้งกัน พุดง่าย ๆ คือ **คณะกรรมการต้องเป็นคนที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการทำธุรกิจหรือกิจการนั้น ๆ**

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดการรอบคอบ ถ้ามีกรรมการหรือองค์กรลักษณะนี้สำหรับสื่อสารมวลชนด้านหนึ่ง และโทรคมนาคมด้านหนึ่ง ก็จะต้องมีอีกองค์กรหนึ่งซึ่งจะต้องเป็นผู้ดูแลทางเทคนิคว่า คลื่นความถี่ที่จะนำมาใช้กับโทรคมนาคมและสื่อสารมวลชนนั้น ทำอย่างไรไม่ให้เกิดปัญหาการรบกวน การซ้ำซ้อน หรือความขัดแย้งกัน ซึ่งจัดตั้งในลักษณะที่มีการประชุมร่วมกันของ 2 องค์กรนี้ จะเป็นกรรมการร่วมหรือเป็นองค์กรต่างหากนั้น ผมคิดว่าคงไม่ใช่เรื่องใหญ่ แต่ขอให้เป็นไปตามหลักของรัฐธรรมนูญว่ามีความเป็นอิสระ ซึ่งถ้ามีการตกลงกันตรงนี้ได้ ผมคิดว่าจะทำให้การพิจารณากฎหมายตามมาตรา 40 นั้น ดำเนินต่อไปได้ และจะได้มาพิจารณากันต่อไปว่าทำอย่างไร การใช้ทรัพยากรและคลื่นความถี่ตรงนี้เพื่อประโยชน์ในด้านการศึกษา และวัฒนธรรม รวมทั้งเรื่องความมั่นคง และเรื่องอื่น ๆ ในรัฐธรรมนูญนั้น จะต้องได้รับการตอบสนอง ซึ่งตรงนี้ผมคิดว่าอยากจะได้รับความเห็นของท่านทั้งหลายที่ได้เข้ามาร่วมประชุมในวันนี้ ผมไม่อยากจะให้วันนี้ทั้งวันมาพูดกันว่าเอา 1 หรือ 2 หรือ 3 องค์กร เป็นไปได้ก็ไม่อยากให้ต้องพูดถึงเรื่องนี้ โดยถือว่าให้มีองค์กรที่เป็นอิสระเกิดขึ้นตามมาตรา 40 จะเป็นก็องค์กรก็แล้วแต่ แต่มาพูดกันดีกว่า

ว่าจะทำอย่างไรให้องค์กรนี้สามารถจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรมตามเป้าหมายที่เราได้กำหนดมาร่วมกันในการผลักดัน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ถ้าไปถึงจุดนั้นแล้ว ผมคิดว่าตรงนี้จะเป็ประโยชน์อย่างแท้จริง ผมมีข้อคิดเห็นหรือข้อสังเกตเบื้องต้นที่อยากจะเรียนท่านทั้งหลายเพื่อประกอบการพิจารณา

ประการแรก คือว่า สาระเกี่ยวกับการจัดสรร คงจะกำหนดใน พ.ร.บ. ฉบับนี้ทั้งหมด คงไม่ได้ เพราะหลักที่สำคัญคือ คนที่จะมากำหนดสาระ หรือกำหนดแผนในเรื่องนี้อย่างแท้จริง จะต้องเป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้ แต่ถ้าเราบอกว่า ทุกอย่างจะบรรจุลงในกฎหมายฉบับนี้ ก็จะกลายเป็นว่าคนที่มากำหนด คือ "สภา" เพราะสภาเป็นคนเขียนกฎหมายฉบับนี้ เพราะฉะนั้นหลักที่สำคัญ คือ ผมคิดว่ากำหนดเป็นแนวทางกว้าง ๆ ได้ แต่คงจะลงไปในรายละเอียด และไปผูกมัดองค์กรที่เป็นอิสระนั้นไม่สมควร และจะทำให้ขาดความยืดหยุ่นเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพราะว่าถ้าไปกำหนดไว้ในกฎหมายแล้ว จะเปลี่ยนแปลงอะไรก็ต้องเข้าไปแก้ไขในกฎหมายอีก ซึ่งท่านก็ทราบอยู่แล้วว่า เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา และเป็นเรื่องที่ยากลำบาก ทั้งนี้ หลักประกันอะไรที่เราจะสามารถบรรจุลงในกฎหมายได้ ผมคิดว่าส่วนหนึ่งคงจะเป็นเรื่องของ การให้ความชัดเจนว่า คำว่า "การศึกษา" และ คำว่า "วัฒนธรรม" ที่เป็นเป้าหมายที่จะให้การจัดสรรคลื่นความถี่มาตอบสนองนั้นหมายความว่าอย่างไร และอยากให้คิดว่า ถ้ายึดหลักที่ได้กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ก็คือ พยายามจะตีความ "การศึกษา" และ "วัฒนธรรม" ในลักษณะที่กว้างจะเป็นประโยชน์ เพราะฉะนั้นเวลาพูดถึงการศึกษา และพูดถึงวัฒนธรรม คงไม่ได้มาคิดถึงแต่เพียงว่าการศึกษา หมายถึงว่าจะสอนหนังสือผ่านสื่อสารมวลชนหรือวัฒนธรรมก็คิดถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรม แต่อยากจะทำให้คิดว่า วันนี้และวันข้างหน้าสังคมของเราต้องเรียนรู้อะไร เพื่อที่จะได้เตรียมความพร้อมที่จะให้ประเทศมีความก้าวหน้าต่อไปได้

ท่านจะเห็นว่า ในโลกปัจจุบันคนของเรามีเรื่องที่ต้องเรียนรู้อีกมาก เป็นกระแสของโลกซึ่งหลีกเลี่ยงได้ยาก เรื่องความเป็นประชาธิปไตย เรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน เรื่องการรณรงค์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้ต่างหากที่จะต้องช่วยกันให้เกิดการปลูกฝังให้คนของเรา ถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และถือว่าเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้และการศึกษา ซึ่งถ้าเราทำอย่างนี้และดำเนินไปในแนวทางอย่างนี้ ผมคิดว่าจะทำให้เกิดความชัดเจน ไม่ใช่เกิดความรู้สึว่าการจัดสรรคลื่นความถี่ คือการบอกว่าเอาคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียง เอาคลื่นความถี่วิทยุโทรทัศน์ไป แล้วให้เพื่อการศึกษาออกโรงเรียน ก็จบกันแล้ว ต้องไม่คิดในลักษณะนี้ เพราะจะไปจัดสรรกันเหมือนเดิม เพื่อประโยชน์ในเรื่องของธุรกิจ ความบันเทิงหรืออะไรก็แล้วแต่ นั่นเป็นสิ่งที่ผมอยากจะให้เกิดความชัดเจน

ประการที่สอง ถ้าจะให้เป็นไปได้ในแนวทางนี้ องค์ประกอบของคณะกรรมการหรือองค์กรที่เป็นอิสระ เราต้องยืนยันว่าคงจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญซึ่งเกี่ยวข้องกับทางด้านการศึกษาและวัฒนธรรม เข้ามามีส่วนร่วม

ประการที่สาม เป็นหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา คือ เรื่องการกระจายอำนาจ การเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ของท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญ และคลื่นความถี่นี้เป็นทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้เพื่อตอบสนองเป้าหมายการเสริมความเข้มแข็งได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นการจัดสรรที่เป็นหลักสำคัญที่จะต้องพยายามผลักดัน ก็คือ การจัดสรรที่ต้องคำนึงตามรัฐธรรมนูญที่เน้นทั้ง **ประโยชน์ของประเทศ และประโยชน์ของท้องถิ่น** ต้องไม่ให้องค์กรอิสระมุ่งดูแลเฉพาะเรื่องในระดับชาติ แต่ **ต้องสร้างแผน กติกาการจัดสรรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แต่ละท้องถิ่นมีคลื่นความถี่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ตรงนั้นได้** ท่านนี้ภาพออกหรือไม่ กรณีของวิทยุโทรทัศน์ เราจะนึกถึงแต่เครือข่ายระดับชาติ ไม่ค่อยพูดกันว่าท้องถิ่นจะสามารถพัฒนา หรือมีกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการวิทยุโทรทัศน์ที่ตอบสนองต่อท้องถิ่นได้ในรูปแบบใด และอย่างไร จึงจะเกิดประสิทธิภาพ

ในการประชุมคณะกรรมการกิจการวิสาหมัญพิจารณา ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ เมื่อวานนี้ได้รับฟังเรื่องทางเทคนิคที่ชัดเจนไปว่า วิทยุกระจายเสียงภาค F.M ในปัจจุบัน จากคลื่นความถี่ 87.5 จนถึง 108.5 ทุก ๆ 5 เมกะเฮิรตซ์ ขณะนี้มีสถานีในกรุงเทพฯ เบียดกันจนเพิ่มไม่ได้แล้ว และตรงนี้เป็นปัญหาในเรื่องของคุณภาพ ความชัดเจนในเรื่องการฟัง เพราะอยู่ใกล้กันเหลือเกิน และมีปัญหาว่า คุณภาพรายการของ 40 สถานีนี้เป็นอย่างไร แล้วสิ่งหนึ่งซึ่งหลายท่านอาจจะไม่ทราบว่าพอทำอย่างนี้แล้ว จะทำให้จังหวัดใกล้เคียงไม่สามารถตั้งสถานีได้ ถ้าจะตั้งได้ก็จะต้องไปลดจำนวนสถานีในกรุงเทพฯ หรือลดกำลังส่ง และสิ่งเหล่านี้คือประเด็นที่ถูกมองข้ามไป เพราะฉะนั้นในเรื่องของการกระจายอำนาจ ในเรื่องของการที่จะให้ท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ สามารถมีทรัพยากรใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง ก็จะมีผลสำคัญ คือ เราจะมีแผนแม่บทในภาพรวม รวมทั้งจะต้องมีแผนบางอย่างเพื่อที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้

ประการที่สี่ จะต้องมีภาระประเมิน แม้ว่าผมได้กล่าวไปก่อนหน้านี้ว่าเราจะใช้คำว่า "การศึกษา" และ "วัฒนธรรม" ในความหมายที่กว้าง เพราะความจำเป็นเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบที่จะต้องใช้สื่อสารตรงนี้ ความจำเป็นมีมากน้อยเพียงไร ตัวอย่างหนึ่งซึ่งผมหยิบยกเสมอในเรื่องนี้ที่ผ่านมา ที่เกี่ยวกับปัญหาในอดีตก็คือ การศึกษาทางไกล ซึ่งสมัยก่อนนั้นเราใช้สถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 11 เป็นหลักในการเผยแพร่ แต่ว่าไม่มีการวางแผนหรือว่าจะไปด้วยเหตุผลอะไรก็ตาม ท่านก็คงจะทราบว่าในที่สุดวิวัฒนาการของมันก็กลายเป็นว่า มีโครงการที่เราต้องไปอาศัยดาวเทียมมาใช้เพื่อการนี้แทน และด้วยเหตุผลที่ว่าสถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 11

ไม่สามารถที่จะดำเนินการให้มีความแน่นอนได้สำหรับหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งไม่ใช่ความผิดของเขา และในที่สุดหน่วยงานทางการศึกษาก็ต้องถอยออกมาจากช่อง 11 ไปพึ่งพึ่งเทคโนโลยีดาวเทียม แต่ผลอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องแปลกก็คือว่า ความพร้อมของคนที่รับชมรายการเหล่านี้ถ้าเทียบระหว่างช่อง 11 กับที่ต้องดูผ่านดาวเทียมแล้วความชัดเจนต่างกัน แต่ว่าความจริงโทรทัศน์ในบ้านของคนส่วนใหญ่สามารถรับช่อง 11 ได้อยู่แล้ว กลายเป็นว่าต่อไปนี่รายการเหล่านี้เขาก็ไม่มีโอกาสได้ดู เพราะต้องไปพึ่งเทคโนโลยีในเรื่องดาวเทียม ซึ่งก็มีปัญหาทั้งในเรื่องค่าใช้จ่าย และในเรื่องเทคนิคอย่างนี้ เป็นต้น

ดังนั้น จึงต้องมาตั้งหลักตรงนี้ว่า ความจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อเหล่านี้สำหรับการศึกษาทางไกลนั้นเป็นอย่างไร แผนการรับเป็นอย่างไร ต้องคิดตั้งแต่ตอนนี เพื่อให้การทำแผนการจัดสรรนี้มีความเป็นไปได้ และสามารถตอบสนองได้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ และถ้าเป็นไปได้ **ก็ควรจะทำให้สิ่งที่กำหนดเอาไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติซึ่งพูดถึงกลไกอย่างนี้เอาไว้แล้ว เข้ามาเชื่อมโยงกับองค์กระริสระตรงนี้ให้เกิดความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินการ**

ประการสุดท้าย ที่อยากจะฝากไว้เป็นข้อคิด คือว่าเมื่อเราได้มีการจัดสรรสำหรับความจำเป็นเฉพาะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระบบกิติ หรือการศึกษาทางไกล หรือการศึกษานอกระบบ กิติแล้ว **ต้อง** อย่าไปคิดว่า นั่นคือสิ่งที่ได้ตอบสนองรัฐธรรมนูญ หรือเป้าหมายของเราแล้ว แต่ขอให้ย้อนกลับไปถึงข้อคิดที่ผมกล่าวมาแล้ว ในเรื่องของค่านิยม "การศึกษา" และ "วัฒนธรรม" ที่เราต้องพยายามนิยามให้กว้าง และข้อคิดประการสุดท้ายคืออยากจะฝากไว้ว่า อย่าคิดเพียงว่าพอเรามีความคิด เป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษา วัฒนธรรม แล้วนี้ สิ่งที่เราจะไปเรียกร้องก็คือ เพียงเรียกร้องให้มีการจัดสรรคลื่นความถี่ หรือสถานีเป็นการเฉพาะเพื่ออย่างนั้นอย่างนี้

สุดท้าย สิ่งหนึ่งที่เราลืมไม่ได้คือ **สิ่งเหล่านี้จะไปถึงประชาชนมากน้อยเพียงใด เราคงไม่ได้เป็นคนเลือก ประชาชน ผู้บริโภค ที่ฟังวิทยุ ที่ดูโทรทัศน์ เขาเป็นคนเลือก** เพราะเขาเป็นคนเลือก ว่าเขาจะดูช่องไหน เขาจะฟังคลื่นไหน แม้เรามีความรู้สึกว่า บางครั้งกลไกตลาดหรือกลไกธุรกิจ ไม่ค่อยคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ แต่ผมคิดว่า เราจะเดินไปในแนวทางที่ผิด ถ้าเราไปพยายามที่จะปฏิเสธกลไกตลาดหรือธุรกิจ และพยายามแยกสิ่งเหล่านี้ออกมา หรือไปคิดง่าย ๆ ว่า ก็แบ่งสัดส่วนกันไป ธุรกิจเอาไปเท่านั้นสถานี เท่านั้นช่อง ส่วนเรื่องที่เราคิดว่าเป็นประโยชน์สำหรับสังคมก็มีอีกเท่านั้นสถานี เท่านั้นช่อง พอถึงเวลาจริง ๆ มันจะแข่งกันไม่ได้ จะเหมือนกับที่เราพยายามจะไปสร้างสถานี หรือไปจัดสรรคลื่นสำหรับสิ่งเหล่านี้ ที่เราพยายามจะบอกประชาชนว่านั่นเป็นสิ่งที่ดีสำหรับเขา แล้วเราจะพบความจริงว่า "เขาไม่ดู เขาไม่ฟัง" เหมือนประเทศเผด็จการ จะเป็นสังคมนิยมหรือขวาก็ตาม ที่พยายามจะยึดยึดเนื้อหาสาระ ถึงจุดหนึ่งประชาชนก็ปฏิเสธ เพราะบังคับให้เขาดูหรือให้ฟังไม่ได้ สิ่งที่เราน่าจะคิดมากกว่า คือ **ทำอย่างไรให้การดำเนินการเหล่านี้ ซึ่งก็เป็นธุรกิจหนึ่ง จะเป็นการดำเนินไปในลักษณะที่จะเอื้ออำนวยให้สิ่งเหล่านี้**

เข้าไปมีส่วนร่วมหรือแฝงเข้าไปอยู่ และทำให้ประชาชนนั้น อยากจะรู้ อยากจะดู อยากจะฟัง จะสร้างแรงจูงใจอย่างไร จะกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างไร ผสมผสานกัน ให้คนที่ทำธุรกิจด้านนี้ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเรื่องการศึกษา และเรื่องของวัฒนธรรม อันนั้นคือ **โจทย์ที่ผมคิดว่ายากที่สุด** แต่ถ้าเรามีคำตอบเรื่องนี้ ผมคิดว่าจะทำให้การดำเนินการเรื่องนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด

และทั้งหมดนี้ ผมเชื่อว่าจะมีความคิดที่หลากหลาย และอาจจะแตกต่าง ซึ่งผมหวังว่าการประชุมรับฟังความคิดเห็นในวันนี้ คงจะได้ทั้งข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและบุคคลในวงการ และความคิดเห็นต่าง ๆ จากท่านทั้งหลายที่สละเวลามาในวันนี้อย่างเต็มที่ การทำงานในเรื่องนี้ ความจริงต้องถือว่าเพิ่งเริ่มต้น เรามีเพียงกรอบกว้าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายแม่บททางการศึกษา แต่ว่ารายละเอียดต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้นั้น เป็นเรื่องที่ต้องทำงานกันอย่างหนัก คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณากฎหมายฉบับนี้ คือ กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ นั้น ก็มีโครงการที่จะรับฟังความคิดเห็นและประชาพิจารณ์ เพื่อจะได้ความคิดเห็นที่หลากหลายอย่างแท้จริง เพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการฯ ชุดนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และที่สำคัญก็คือว่า แม้กฎหมายฉบับนี้ทำเสร็จแล้ว ก็ยังมีงานอีกมากที่ทั้งองค์กรอิสระที่จะจัดตั้ง และพวกเราทุกคนที่อยู่ในวงการการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และในวงการสื่อสารมวลชน จะต้องร่วมกันคิด และร่วมกันทำอีกมาก ผมต้องขอขอบคุณอีกครั้งหนึ่ง ที่ได้มีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในวันนี้ และขอบคุณทุกท่านที่ได้สละเวลามาร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น ผมขอเปิดการประชุม และขอให้การประชุมในวันนี้ บรรลุวัตถุประสงค์และความตั้งใจของพวกเราทุกคน ในการที่จะนำทรัพยากรที่มีค่าของสาธารณะมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาและวัฒนธรรมต่อไป ขอขอบคุณครับ

**บทวิเคราะห์ การจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม
ในร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.**

*รองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

การนำเสนอบทวิเคราะห์การจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม ในที่นี้ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 วิสัยทัศน์ของ “สื่อ” เพื่อการศึกษาในอนาคต
- ส่วนที่ 2 สถานภาพและความสัมพันธ์ระหว่าง “สื่อ” กับการศึกษา
ประเด็นคำถามที่ต้องการคำตอบ
- ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนวความคิดการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม
ในร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ เพื่อสนองตอบต่อมาตรา 40
ในรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่ 1 วิสัยทัศน์ของ “สื่อ” เพื่อการศึกษาในอนาคต

ในร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (มาตรา 62 - มาตรา 68) เป็นการปฏิรูปหรือการฉายภาพอนาคตของ “เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา” ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก ดังนั้น จึงควรระดมความคิดเพื่อหามาตรการหรือแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้

เพื่อให้เกิดความชัดเจน จึงขอวิเคราะห์เป็นรายมาตรา ดังนี้

มาตรา 62 รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อให้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น

สาระหลักของมาตรา 62 คือ หลักการ “การปฏิรูปสื่อ” ที่สอดคล้องกับมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ คือ การใช้สื่อเพื่อประโยชน์ต่อสังคมไทยในระยะยาว คือ “เพื่อการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม” โดยความสำคัญและความจำเป็นของการปฏิรูปสื่อและเทคโนโลยี เพื่อมาเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกระบวนการปฏิรูปการศึกษา โดยมาตรา 62 นี้เป็นจุดเริ่มต้น คือ “รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็น”

มาตรา 63 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียนตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิต และมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 63 จะกล่าวถึงสื่ออื่น ๆ ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษา ต้องยอมรับว่าเอกสาร ประกอบการเรียนการสอนทั้งหลายที่มีอยู่ เช่น เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ มัลติมีเดีย เป็นต้น ภาคเอกชน มีส่วนสร้างสรรค์ ส่งเสริมมาโดยตลอด คำถามที่เกิดขึ้น คือ รัฐได้ช่วยผู้ผลิตในการพัฒนาสื่อเหล่านี้ มากน้อยแค่ไหน ยกตัวอย่างเช่น ให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต ซึ่งเคยเรียกร้องให้มีการลดภาษีกระดาษ แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ในบริบทของการปฏิรูปการศึกษาตอนนี้จะเรียกร้องต่อได้หรือไม่ ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา กระดาษขึ้นราคา ประมาณ 10 ครั้ง ส่งผลให้ผู้ผลิตไม่สามารถผลิตได้อย่างเสรี และเป็นธรรม โดยเฉพาะผู้ผลิตรายเล็ก เนื่องจากต้นทุนสูง อันนี้เป็นอุปสรรคแรกที่มองเห็น

มาตรา 64 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

มาตรา 64 นี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนและสำคัญ ขอให้เติมคำว่า “ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อพัฒนาบุคลากร” ดังนั้น จึงต้องมีการทำแผนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การดำเนินงานตามมาตรา 64 นี้ คงต้องใช้ความละเอียดอ่อน และเวลานานพอสมควร เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพตามที่ระบุไว้ในมาตรานี้ ถ้าคิดว่าจะส่งคนไปเรียนเพียงอย่างเดียวคงไม่ได้ผล เพราะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า รายการเพื่อการศึกษาของบ้านเรานั้นยังไม่น่าสนใจ รูปแบบก็จะเป็นลักษณะมีผู้พูดและผู้ฟังเท่านั้น ในอนาคตเราต้องการพัฒนารูปแบบการผลิตสื่อที่มีความหลากหลาย และน่าสนใจมากขึ้นกว่าเดิมมาก ในเมื่อเทคโนโลยีเอื้ออำนวยแล้ว

มาตรา 65 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การตีความ “เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา” ในยุคต่อไปที่มีการศึกษาพื้นฐาน 12 ปี นั้น การศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จะให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีกว้างขวาง ลึกซึ้งเพียงใด ในการพัฒนาขีดความสามารถดังที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 65

สำหรับห้องสมุดนั้นเท่าที่ได้มีการกล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษา ยังไม่ได้ยินการกล่าวถึง “การปฏิรูปห้องสมุด” ห้องสมุดมีความสำคัญเพราะว่าห้องสมุดเป็นศูนย์รวมของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา นอกจากนั้นยังเป็นสมองของนักเรียน ครู ชุมชน สังคม และถ้าหากว่าพูดถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยไม่รวมถึงห้องสมุดด้วย เราจะล้มเหลว

ปัจจุบันห้องสมุดในสังคมไทย และห้องสมุดในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ยังเป็นห้องสมุดที่อ่อนแอ บรรณารักษ์ไม่มีโอกาสที่จะทราบว่าหนังสือเล่มใดสำคัญ และต้องจัดหาไว้ เพราะได้แต่ทำงานประจำเท่านั้น บรรณารักษ์ไม่ทราบว่าวิชาการด้านไหนมีหนังสือเล่มใดสำคัญและจำเป็นบ้าง ทั้งนี้ เนื่องจากห้องสมุดถูกจัดขึ้นมาในบริบทของการบริการสาธารณะ จัดให้ฟรี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งปัจจุบันเริ่มต้องเสียค่าใช้จ่ายบ้าง มีการเก็บค่าใช้จ่ายห้องสมุดในระดับมหาวิทยาลัย แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการจัดการ กระจายภูมิปัญญาและความรู้ไปสู่เชิงพาณิชย์มากขึ้น โดยที่สังคมก็พร้อมและยินยอมที่จะรับสิ่งเหล่านี้ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นในเรื่องความสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา 12 ปี ที่จะเอื้ออำนวยในลักษณะของการไม่เสียค่าใช้จ่าย หรือรัฐให้การสนับสนุนถึงให้เปล่าหรือไม่ ซึ่งจะเป็นหัวข้อสำคัญในที่ประชุมนี้ เพื่อนำเสนอต่อสังคมด้วยว่าทรัพยากรที่เราทุ่มเทไป ถ้าเราไม่ปลูกฝัง **ความรู้ และสติปัญญา** แล้วเราจะใช้ทรัพยากรเหล่านี้ทำอะไร และอย่างไร

มาตรา 66 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

มาตรานี้ให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ และสร้างผู้ชำนาญการโดยการส่งเสริมการวิจัยในเรื่องต่าง ๆ ของการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ขอขยายความคำว่า **เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา** ในที่นี้ อย่าคิดเพียง “เครื่องมือ” เท่านั้น ให้นึกถึง “คนและความรู้ที่มี” ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ วิธีการมองโลก ซึ่งต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของซอฟต์แวร์ หรือเทคโนโลยีของการเรียนรู้ที่มีอยู่ในตัวเรา คนก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการถ่ายทอดการเรียนรู้ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อย่างนี้ถึงการศึกษาที่จะต้องมีความรู้คอมพิวเตอร์จำนวนมาก หรือมีเครือข่าย สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงกลไกหรืออุปกรณ์ แต่ไม่ใช่ทั้งหมด โดยทั่วไปจะเข้าใจว่า “เทคโนโลยี” หมายถึง “เครื่องมือกลไกต่าง ๆ ” จากนั้นไปอยากจะทำให้เข้าใจใหม่ว่า เครื่องมือ กลไกเป็นเพียง 1 ใน 3 หรือ 1 ใน 5 ของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เมื่อกล่าวถึงเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยากให้นึกถึงคนแรกสุด คือ “ครู” ซึ่งนับเป็นเทคโนโลยีที่มีหัวใจ โจทย์หลักของเราก็คือ **จะพัฒนาครูให้มีความเข้มข้นทั้งใจ กาย สติปัญญาได้อย่างไร**

มาตรา 67 ให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จากเงินอุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทาน และผลกำไรที่ได้จากการดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน รวมทั้งให้มีการลดอัตราค่าบริการเป็นพิเศษ ในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเพื่อการพัฒนาคนและสังคม

มาตรานี้เน้นจุดยืนที่ชัดเจน ว่าจะต้องมีการดูแลกันเป็นพิเศษ และขออย่าคิดว่าจะต้องมีการสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพียงอย่างเดียว แต่ขอให้มองถึงปัญหาของราคากระดาษที่สูงขึ้นด้วย เพราะว่าของเก่าและของใหม่ควรจะอยู่คู่กัน เพราะถึงแม้ว่าเราจะมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แล้ว แต่หนังสือเป็นเล่มก็ยังคงอยู่ ผสมผสาน แบ่งเวลาการใช้ การพัฒนาที่แตกต่างกัน

มาตรา 67 วรรค 2 หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการผลิต การวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในส่วนนี้ให้ที่ประชุมนำเสนอ “กฎกระทรวง” ว่าควรจะมีประเด็นที่สำคัญ ๆ อะไรบ้าง ที่ไม่เป็นกฎเกณฑ์ตามระบบราชการ

มาตรา 68 รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน ส่งเสริม และประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพ และ ประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

เป็นมาตราที่มีลักษณะร่วมของกระบวนการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งหมายถึงทุกคนเริ่มคิดว่ามีงานที่จะต้องทำในแง่วิชาการ และจัดทำนโยบาย แผน มีการพัฒนา ประเมินผล ตรวจสอบประสิทธิภาพของภาพรวมและแต่ละชั้นตอนทั้งหมด

ตั้งแต่มาตราที่ 62-68 นั้น ควรจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังไว้ในระนาบเดียวกันว่า มีความสำคัญที่หลากหลายในแต่ละมาตรา และหากบุคคลใดทำงานหน้าที่อยู่ ณ จุดใด ทุกคนก็มีความสำคัญในงานรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกันในแต่ละมาตรา และให้มองภาพรวมทั้งหมด ทั้ง 7 มาตราให้สอดคล้องกัน ไม่ใช่มองงานตามลำดับเลขของมาตรา ในกระบวนการนี้หมายถึง การมองแบบประสาน สหสัมพันธ์กัน ในการทำงานลักษณะนี้เราจะได้กระบวนการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับกระบวนการสมัยใหม่ มากขึ้น

ส่วนที่ 2 สถานภาพและความสัมพันธ์ระหว่าง “สื่อ” กับ “การศึกษา”

ประเด็นคำถามที่ต้องการคำตอบ

การจัดการศึกษา ในร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้น เราควรจะมอง ประสานกันทั้ง 3 รูปแบบ เมื่อเรามองถึงการศึกษาที่ประสานกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแล้ว เราสามารถมองได้อย่างละเอียดมากขึ้น ในแง่ที่ว่าเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสามารถจะนำมา สนับสนุนการศึกษาในระบบได้ ไม่เพียงแต่เป็นการสนับสนุนการศึกษานอกระบบ แต่อาจจะ มี นำหนักหรือเป็นตัวหลักสำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์

เพราะทุกวันนี้หลังจากจบการศึกษาในระบบแล้ว สิ่งต่าง ๆ ที่เราเรียนรู้ตามอัธยาศัย เราเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา สถาบันสังคม สื่อมวลชนต่าง ๆ และบุคคล เป็นต้น น้าหนักของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาถูกใช้ไปไม่เท่ากัน ดังนั้น โจทย์คือ **เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจะถูกนำไปใช้ในองค์ประกอบหรือสัดส่วนที่ใกล้เคียงหรือแตกต่างกันอย่างไร ในการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ**

องค์ประกอบของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ได้เน้นที่คลื่นความถี่ สื่อตัวนำ โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งหมายถึง ระบบสื่อสารมวลชนที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่เป็นเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ คือ โทรคมนาคม ประเด็นสำคัญ คือ โครงสร้างพื้นฐาน ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ทางด้าน “การศึกษา” ส่วนรูปแบบของสื่อ หมายถึง สื่อที่นำมาส่ง ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งวิทยุโทรคมนาคมอาจรวมถึงดาวเทียม ซึ่งสามารถนำมาใช้ทั้งในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งการประชุม ที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น สถานภาพและความสัมพันธ์ของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ต้องมองชัดถึงองค์ประกอบคือ คลื่นความถี่ สื่อตัวนำ และโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งจะเกิด “เครือข่าย” เพื่อให้เกิด “การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร” ได้ และที่สำคัญ คือ “เนื้อหาสาระ” ดังนั้น เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ **การที่จะต้องกำหนดนโยบายและวางแผน เพื่อเพิ่ม “คุณภาพ” ทางการศึกษา ไปพร้อม ๆ กับการลด “ช่องว่าง” ทางการศึกษา**

“การจัดสรรทรัพยากรสื่อสารและโทรคมนาคมอย่างสมดุล” เป็นประเด็นของการปฏิรูปที่มีความสำคัญมาก เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างการจัดสรรเดิม ทั้งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม รัฐจัดสรรให้กับส่วนราชการ และเน้นเพื่อความมั่นคงของรัฐเป็นหลักมาโดยตลอด

คำถาม สำหรับศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ที่ดูแลเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดสรรโดยกรอบความคิดแบบใด รัฐโดยส่วนราชการใช้หรือไม่ หรือมีองค์ประกอบของเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้นกว่ารูปแบบที่ได้ดำเนินการมากกว่า 60 ปี ที่เน้นความมั่นคง ใช้หรือไม่

ปัจจุบันในระบบการศึกษา เรามี UNINET หรือเครือข่ายการศึกษาอื่น ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จุดเน้นของการใช้เทคโนโลยีเพื่อศึกษานั้น จริง ๆ แล้วขึ้นอยู่กับความคิดของผู้รับผิดชอบค่อนข้างมาก ถ้าผู้รับผิดชอบไม่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลก็จะทำให้ขาดโอกาสในการนำเทคโนโลยีนั้น ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์จริงจัง และรัฐโดยส่วนราชการผูกขาดความเป็นเจ้าของ

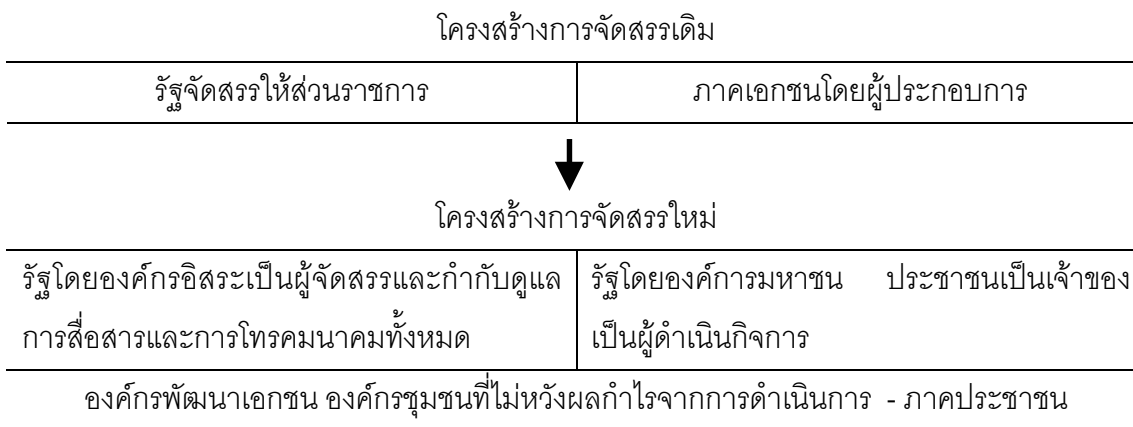
ส่วนภาคเอกชนโดยผู้ประกอบการได้โอกาสมาใช้สื่อ โดยผ่านสัมปทาน ไม่มีการแข่งขันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

โครงสร้างการจัดสรรเดิมแบ่งเป็นภาครัฐและภาคเอกชนประสานกัน โดยไม่มีการกำกับดูแลคุณภาพ ซึ่งเป็นปัญหาที่นำไปสู่การปฏิรูป

ข้อเสนอเกี่ยวกับโครงสร้างใหม่เพื่อการจัดสรรอย่างสมดุล

โครงสร้างใหม่สามารถแบ่งเป็น 3 ฝ่าย คือ

- **รัฐโดยองค์กรอิสระ เป็นผู้จัดสรร** และกำกับดูแลการสื่อสาร และการโทรคมนาคมทั้งหมด เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน การสื่อสารอื่น เช่น วิทยุโทรทัศน์ มัลติมีเดีย เป็นต้น
- **รัฐโดยองค์การมหาชน ประชาชนเป็นเจ้าของ** เป็นผู้ดำเนินกิจการ และนำไปสู่การศึกษา ทั้ง 3 รูปแบบ ขยายความ ถ้าเป็นภาคเอกชนโดยผู้ประกอบการ ดำเนินการแข่งขันเพื่อการค้า ก็ต้องมีพื้นที่ความถี่ของตนเอง เพื่อการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ แต่อาจจะเน้นที่การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- **คนกลางจะเป็นคนสร้างสมดุล** เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชนที่ไม่หวังผลกำไร จากการดำเนินการ ซึ่งองค์กรศาสนา วัด สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ โดยเข้ามาในฐานะองค์กรชุมชน ไม่ใช่สถาบันสงฆ์ ในการช่วยประสานให้กระบวนการปฏิรูปการศึกษา การใช้สื่อที่สามารถเป็นจริงได้ และมีการสร้างสรรค์สูงสุด ในที่นี้ ไม่อยากใช้คำว่าประสิทธิภาพสูงสุด เพราะว่าบางที่เราใช้คำว่าประสิทธิภาพนี้ในมุมมองต่าง ๆ เช่น ในเชิงพาณิชย์ หรือการบริการสาธารณะ เป็นต้น



ขอขยายความคำว่า รัฐโดยองค์การมหาชน ประชาชนเป็นเจ้าของ จุดนี้เป็นตัวสร้างดุลยภาพที่สำคัญ คือ จากข้อมูลประกอบ ที่ผ่านมาโครงสร้างเดิม ผู้มีสิทธิใช้สื่อ คือ ส่วนราชการ 20 หน่วยงาน ซึ่งมีหน่วยงานหลัก 3 หน่วยงาน คือ กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงกลาโหม องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และส่วนราชการอื่น ๆ ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนคลื่นวิทยุกระจายเสียงของส่วนราชการต่าง ๆ ในปี 2525, 2535 และ 2541

ชื่อหน่วยงาน	ปี 2525	ปี 2535	ปี 2541
กรมประชาสัมพันธ์	71 (28.5%)	136 (27.4%)	145 (27.7%)
กระทรวงกลาโหม *	140 (55.5%)	211 (42.5%)	214 (41.0%)
องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย	9 (3.6%)	61 (12.3%)	62 (11.8%)
ส่วนราชการอื่น ๆ (17 หน่วยงาน)	32 (12.7%)	88 (17.7%)	102 (19.5%)
รวม	252 (100%)	496 (100%)	532 (100%)

ที่มา : กองงานคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กรมประชาสัมพันธ์

* รวมสถานีวิทยุ เคลื่อนที่เฉพาะกิจ จำนวน 11 สถานี

จากตารางจะเห็นได้ว่า กระทรวงกลาโหม มีจำนวนคลื่นวิทยุมากที่สุด คือ ร้อยละ 41.0 รองลงมา คือ กรมประชาสัมพันธ์ และองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ร้อยละ 27.7 และ 11.8 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาย้อนหลัง ในปี 2525, 2535 และ 2541 จะเห็นจำนวนคลื่นวิทยุเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว คือ จาก 252 เป็น 496 และ 532 ความถี่ ตามลำดับ แต่สัดส่วนของการจัดสรรส่วนใหญ่ยังเป็นของกระทรวงกลาโหม

จากตัวเลขในตารางนั้นแสดงให้เห็นว่า มีการขยายจำนวนสถานีในเชิงปริมาณ แต่ในการกระจายอำนาจ การเป็นเจ้าของนั้นไม่มี ซึ่งจุดนี้เป็นประเด็นสำคัญที่ถูกกล่าวถึงในการปฏิรูปทรัพยากรสื่อสารของชาติ

ตารางที่ 2 โครงสร้างการเป็นเจ้าของคลื่นวิทยุโทรทัศน์ของส่วนราชการต่างๆ ปี 2501-2541

ชื่อหน่วยงาน	จำนวนสถานี				รวม
	ระดับชาติ	ภูมิภาค	กทม.-ปริมณฑล-เมืองใหญ่		
	VHF	UHF	เคเบิล*	UHF	
กรมประชาสัมพันธ์	1	8	-	-	9
กองทัพบก	2	-	-	-	2
องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย	2	-	1	-	3
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี				1	1
รวม	5	8	1	1	15

จากตารางจะเห็นได้ว่า ลักษณะการเป็นเจ้าของคลื่นวิทยุโทรทัศน์มีความแตกต่างกัน ดังนี้ กรมประชาสัมพันธ์ มีเครือข่ายระดับชาติและสถานีภูมิภาค ซึ่งเป็นสถานีกระจายเสียง รวม 9 สถานี กองทัพบก มี 2 เครือข่ายระดับชาติ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย มีเครือข่ายระดับชาติ 2 เครือข่าย และโทรทัศน์ระบบบอกรับสมาชิก หรือเคเบิลทีวี 1 แห่ง สุดท้ายสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมี 1 สถานี ซึ่งคาดว่าจะเป็นสถานีระดับชาติที่สมบูรณ์ ภายใน 7 ปี ตามสัญญาเดิมที่ทำให้ (ดังรายละเอียดตารางที่ 3) นอกจากนั้น มีเคเบิลทีวีในต่างจังหวัด อีกประมาณ 30-40 บริษัทเล็ก ๆ ที่ให้บริการ

ตารางที่ 3 สถานีโทรทัศน์ของส่วนราชการต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2498-2539

กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี โทรทัศน์วีเอชเอฟ (VHF)	กองทัพบก กระทรวงกลาโหม โทรทัศน์วีเอชเอฟ (VHF)
2498 ไทยโทรทัศน์ ช่อง 4 บางขุนพรหม (ต่อมาเปลี่ยนเป็นช่อง 9 อสมท. ในปี 2520)	2501 โทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7 สนามเป้า (ต่อมาเปลี่ยนเป็น ช่อง 5 ในปี 2510)
2505 สทท. ช่อง 5 ขอนแก่น	
2505 สทท. ช่อง 8 ลำปาง	
2505 สทท. ช่อง 10 หาดใหญ่	
2512 สทท. ช่อง 12 สุราษฎร์ธานี	
2513 ไทยทีวีสี ช่อง 3	2510 โทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7
2515 สทท. ช่อง 5 ภูเก็ต	
2526 สทท. ช่อง 5 นครศรีธรรมราช	
สทท. ช่อง 4 อุบลราชธานี	
สทท. ช่อง 7 พิษณุโลก	
2531 สทท. ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ (กรุงเทพฯ)	

องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย โทรทัศน์วีเอชเอฟ (VHF)	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โทรทัศน์วีเอชเอฟ (VHF)
2520 ช่อง 9 อสมท. เคเบิลทีวี (Cable television) 2532 ไอบีซี 2533 ไทยสกาย 2537 ยูทีวี	2538 ไอทีวี

ตารางที่ 4 จำนวนสถานีวิทยุกระจายเสียงจำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด ปี 2541

หน่วยงานต้นสังกัด	กรุงเทพมหานคร			ส่วนภูมิภาค			รวมจำนวน สถานีฯ แต่ละสังกัด
	ระบบ เอ.เอ็ม.	ระบบ เอฟ.เอ็ม.	รวม	ระบบ เอ.เอ็ม.	ระบบ เอฟ.เอ็ม.	รวม	
สำนักพระราชวัง	1	1	2	-	-	-	2
กรมประชาสัมพันธ์	5	6	11	55	79	134	145
องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย	2	7	9	-	53	53	62
สำนักปลัดกระทรวงกลาโหม	1	1	2	1	-	1	3
กองบัญชาการทหารสูงสุด	1	2	3	6	5	11	14
กองทัพบก	12	12	24	65	39	104	128
กองทัพเรือ	1	3	4	6	11	17	21
กองทัพอากาศ	3	1	4	15	17	32	36
กรมตำรวจ	2	1	3	6	35	41	44
กระทรวงการต่างประเทศ	1	-	1	-	-	-	1
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1	-	1	-	-	-	1
กระทรวงศึกษาธิการ*	1	2	3	-	-	-	3
ทบวงมหาวิทยาลัย*	2	1	3	3	6	9	12
กรมไปรษณีย์โทรเลข	2	2	4	4	4	8	12
กรมอุตุฯนิคมวิทยา	1	-	1	-	5	5	6
กรมประมง	-	-	-	1	3	4	4
กรมเจ้าท่า	-	-	-	-	1	1	1

ตารางที่ 4 จำนวนสถานีวิทยุกระจายเสียงจำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด ปี 2541 (ต่อ)

หน่วยงานต้นสังกัด	กรุงเทพมหานคร			ส่วนภูมิภาค			รวมจำนวน สถานี แต่ละสังกัด
	ระบบ เอ.เอ็ม.	ระบบ เอฟ.เอ็ม.	รวม	ระบบ เอ.เอ็ม.	ระบบ เอฟ.เอ็ม.	รวม	
กรุงเทพมหานคร	1	-	1	-	-	-	1
รัฐสภา	1	1	2	-	14	14	16
สถานีวิทยุเคลื่อนที่เฉพาะกิจ	-	-	-	11	-	11	11
รวมทั้งสิ้น	38	40	78	173	272	445	523

ที่มา : กองงานคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กรมประชาสัมพันธ์

การใช้วิทยุโทรทัศน์เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จากข้อมูลในตารางที่ 4 ที่กระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย จะพบว่ามีสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาอยู่ 15 สถานี ไม่ใช่ไม่มีเลย ปัญหาอยู่ที่ว่าผู้รับผิดชอบนั้นนำไปใช้อย่างไรเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษา ทั้ง 3 รูปแบบ เพราะฉะนั้น ผู้รับผิดชอบอาจจะต้องประเมิน พร้อมตั้งคำถามว่าจะนำมาใช้ประโยชน์อย่างไรในอนาคต ซึ่งเราคงต้องมองสิ่งที่มีอยู่แล้วส่วนหนึ่งก่อนที่จะพูดถึงการสร้างสรรค์ใหม่

ประเด็นที่ต้องทบทวน คือ สถานีทั้ง 15 สถานีที่มีอยู่ได้ผลิตรายการเพื่อการศึกษา หรือได้นำไปให้สัมปทานเชิงการค้า ตลอดช่วงเวลาการออกอากาศนั้น ได้นำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่าใด การค้าเท่าใด และข้อสำคัญ คือ การให้คำตอบกันอย่างตรงไปตรงมา มิฉะนั้นแล้ว ถ้าเราจะกระจายหรือจะขอเพิ่มก็ไม่มี ความชอบธรรม เพราะว่าที่มีอยู่ก็ตอบไม่ได้ว่าใช้ทำอะไร และเมื่อขอเพิ่มแล้วจะมีโครงการและแผนงานไปทำอะไร ตรงนี้ต้องคิดหาคำตอบที่ชัดเจน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนวความคิดการสร้างสรรค์สื่อเพื่อความดีเพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม

สำหรับ คำว่า **รัฐโดยองค์การมหาชน** ที่ใช้คำนี้เพราะว่า นอกจากคลื่นที่ใช้เพื่อการศึกษาโดยตรงแล้ว ยังมีกรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ในกระบวนการปฏิรูป จะปฏิรูปให้มีโฉมหน้าอย่างไร จะเป็นองค์การมหาชนหรือไม่ จะจัดรูปแบบใหม่ทีออกไปเป็นส่วนงานที่อยู่นอกระบบ บริหารแบบนอกระบบ หรือยังเป็นของรัฐ แต่ไม่ได้บริหารในรูปแบบเดิม คำถามคือ จะจัดอย่างไร จะจัดให้ประชาชนเป็นเจ้าของ เป็นองค์การมหาชนแท้จริงได้อย่างไรบ้าง และหากทำได้ ขอเรียกว่า “บริการสาธารณะ” (public service) เพราะปัจจุบันเป็นรัฐใช้เพื่อรัฐ (state service) ซึ่งคงต้องมีการวิพากษ์วิจารณ์ตรงนี้ให้ชัดเจน ในกระบวนการปฏิรูป เราไม่ต้องการระบบสื่อเพื่อรัฐ ของรัฐ อีกต่อไป ต้องทำเพื่อสาธารณประโยชน์ ประโยชน์สูงสุดเพื่อประชาชน

ขอยกตัวอย่าง การแปรรูปสื่อในความรับผิดชอบของกรมประชาสัมพันธ์ วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย วิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ให้ทำเป็นองค์การมหาชน หรือ public service โดยประชาชนพวกเราถือหุ้นคนละ 1 หุ้น เก็บภาษีค่าเครื่องรับ (licence fee) คนละ 300 บาท ดังนั้น ปีหนึ่ง ๆ จะมีรายได้มากกว่างบประมาณที่กรมประชาสัมพันธ์ได้รับในแต่ละปี และประชาชนจะเป็นคนบอกว่า งบประมาณดังกล่าวจะนำไปใช้อย่างไรโดยตรง 10 ล้านครัวเรือน (10 ล้านเครื่อง) ประชาชนสนใจหรือไม่การปฏิรูปรูปแบบนี้ อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ การสื่อสารแห่งประเทศไทย หรือองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ที่กำลังจะแปรรูปนั้น ทำไมไม่ถามประชาชนก่อนว่าอยากถือหุ้นหรือไม่ ประชาชนอยากเป็นเจ้าของร่วมกันหรือไม่ ซึ่งจากเงินนี้เราสามารถนำไปทำอะไรได้มาก ที่ยกมาเป็นข้อคิดที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบสื่อสารมวลชนขนาดใหญ่ในอนาคต โดยมีเป้าหมายให้เป็น public service ที่แท้จริง

ในส่วนของกระทรวงกลาโหม จะนำไปทำอะไร ปัจจุบันกระทรวงกลาโหมได้ให้สัมปทานแก่เอกชนไปเป็นส่วนใหญ่ หากเป็นไปได้ ในการจัดระบบใหม่ องค์กฤษฎะที่จัดตั้งขึ้นใหม่นั้น จะเป็นผู้กำกับดูแล วางเงื่อนไข และตรงนี้จะเป็นการปฏิรูปล้วงมือของการสื่อสารของเรา ให้อยู่ในกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต การเรียนรู้ตามอัธยาศัย ถ้าเราทำตรงนี้ได้ การศึกษาของเราจะมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ตื่นเต้นเข้าใจ ต่อการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ตรงนี้ต่างหากที่จะทำให้เราไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณของรัฐทั้งหมด

สำหรับภาคเอกชนเราจะสามารถกระตุ้นอย่างไร เพื่อให้เข้าสู่กระบวนการของการใช้สื่อเพื่อการศึกษาในระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ในแผนพัฒนาสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคม เพื่อการพัฒนาคนและสังคม (พ.ศ. 2542 - 2551) ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ยกร่างขึ้นเพื่อพัฒนาคนและสังคม โดยผ่านกระบวนการปฏิรูปสื่อทั้งหมดนั้น ได้เสนอแนะว่า ควรจะให้กระบวนการทั้งหมดในการผลิตสื่อเน้นเรื่องการเรียนรู้ทั้งตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างน้อยร้อยละ 50 ซึ่งเป็นข้อเสนอหนึ่ง แต่เราต้องคิดว่ารายการทุกประเภท หนังสือทุกเล่ม มีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งสิ้น อยู่ที่ว่าจะใช้อย่างไร ทั้งนี้ หากแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนของภาครัฐ ส่วนของธุรกิจเอกชน และส่วนการดำเนินการโดยไม่มุ่งหวังกำไร แต่ใช้ทุนรอนพลังและศักยภาพขององค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชน ทั้งหมดมี 3 ส่วนในการสร้างพลัง 3 เสา ขอเสนอตัวเลขไว้ว่า การที่จะทำให้พลังทั้ง 3 ด้าน “คานกัน” และได้สิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ การศึกษา การสื่อสารที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ ทั้ง 3 เสานี้มีข้อเสนอว่า

1. เป็นภาครัฐไม่ค้ากำไรเพื่อสาธารณะ ร้อยละ 40 ภาคชุมชน/ประชาชนไม่ค้ากำไร ร้อยละ 20 และภาคเอกชนค้ากำไร ร้อยละ 40 ดีหรือไม่ หรือ

2. แบ่ง 2 ด้าน ๆ ละ 50 ทั้งที่ค้ากำไรและไม่ค้ากำไร โดยภาคสาธารณะที่เป็นองค์การมหาชนของรัฐ ร้อยละ 30 ประชาชน องค์การพัฒนาเอกชน ร้อยละ 20 และที่เหลือ ร้อยละ 50 เป็นของภาคเอกชน เป็นผู้ดำเนินกิจการ

ข้อมูลเหล่านี้ คือตัวเลขเบื้องต้นที่ทำไว้ในการวางแผนพัฒนาสื่อสารมวลชนฯ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่การปฏิรูปทรัพยากรสื่อสารของชาติไม่ใช่เป็นเพียงการจัดสรรเชิงตัวเลข แต่ต้องลงลึกทั้งเชิงปริมาณ และเนื้อหาสาระโดยรวม โดยเปลี่ยนแก่นแท้ในการที่เราจะนำสื่อไปใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาตรา 40 คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และวิทยุโทรคมนาคมเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรานี้ เป้าหมายสูงสุดเพื่อประโยชน์สาธารณะ (for public interest) ไม่ว่าจะเป็นเอกชนค้ากำไร คำนี้นับเดียวกัน ขอฝากไว้ว่าเอกชนที่ค้ากำไรอย่าทำเพื่อกำไรอย่างเดียว เพราะทุกวันนี้จะได้ยินว่า สื่อเป็นองค์กรที่เป็นบริษัท องค์กรค้ากำไร ไม่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ แต่จริง ๆ แล้วต้องเกี่ยวเพราะเป็นสถาบันทางสังคมเช่นกัน ซึ่งผลงานขององค์กรก็ต้องสร้างสรรค์สังคม เป็นงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ

วรรคสอง ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ

ข้อนี้ได้มีการถกเถียงกัน ซึ่งเข้าใจว่าอาจจะเกิดจากมีการอ่านเพียงประโยคที่ว่า **องค์กรของรัฐที่มีอิสระ เท่านั้น** แล้วจึงได้ร่างกฎหมายฉบับนี้ขึ้น ถ้าเราอ่านเอาความทั้งวรรค จะหมายถึงให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ถ้าหากไม่มี เช่น ฝ่ายกิจการโทรคมนาคม ปัจจุบันนั้น ไม่มี แต่ฝ่ายสื่อสารมวลชนมี คือ กองงานคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กรมประชาสัมพันธ์ (กทช.) แต่ไม่ใช่องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ก็ให้เปลี่ยนมาเป็นองค์กรอิสระทำหน้าที่นี้ โดยจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลกิจการ ส่วนที่เป็นหัวใจ คือ วรรคสอง ที่เป็นเครื่องมือ

วรรคสาม การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

คำถาม คือ ทำไมวรรคสามจึงมากำกับวรรคสอง ด้วยเหตุว่า ในการดำเนินการของการร่างกฎหมาย พบว่า มีข้อโต้แย้งมาตั้งแต่ต้นว่า ไม่สนใจที่จะให้มีการร่างกฎหมายที่มีการจัดตั้งองค์กรอิสระเพียงอย่างเดียว แต่สนใจที่จะให้มีการ (ร่าง) กฎหมายการปฏิรูปทั้งระบบ เป็นตัวตั้ง คือ พ.ร.บ. วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 พ.ร.บ. โทรเลข โทรศัพท์ พ.ศ. 2477 ที่ให้รัฐผูกขาด พ.ร.บ. วิทยุคมนาคม พ.ศ. 2498 ต้องทำใหม่ทั้งหมด ทั้ง 3 ฉบับนี้ คือ กฎหมาย

จัดตั้งองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม เพื่อจะบอกว่าจะใครจะรับผิดชอบกำกับกิจการอะไร และอย่างไร กฎหมายแม่ทั้ง 3 ฉบับนี้ คือ สิ่งที่จะกำหนดทิศทางว่าเราจะปฏิรูปไปในทิศใด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40

การจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม

อภิปรายนำโดย พระมหาต่วน สิริธมฺโม

นายชจิตร ชัยนิคม

รองศาสตราจารย์ ดร. เสรี พงศ์พิศ

ดำเนินการโดย นายจักรภพ เพ็ญแข

จักรภพ เพ็ญแข

ในช่วงเช้า ท่าน รมต. อภิลิทธิ เวชชาชีวะ ได้วิเคราะห์ความเชื่อมโยงและความไม่เชื่อมโยง ระหว่างการจัดสรรคลื่นความถี่ กับ ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ หลายท่านที่ติดตามอย่าง ใกล้ชิด จะพบว่า มีบางอย่างขาดหายไปอย่างน่าสนใจ ทั้งที่ในมาตรา 40 นั้นมีการกำหนดไว้ ชัดเจนว่า การจัดสรรคลื่นความถี่ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน รวมทั้งเรื่องการศึกษา ตรงนี้ถือเป็นเอกลักษณ์ในการทำงานของคนไทย คือ การที่ต่างคนต่างดำเนินการไปตามทิศทาง ที่ตนเองเห็นว่าสำคัญ

แต่ตรงนี้มีประเด็นที่ขอต้งเป็นข้อสังเกต คือ การจัดสรรคลื่นความถี่เป็นการเดินไปใน ทิศทางของผลประโยชน์หรือไม่ เพราะเท่าที่ผ่านมา ท่านก็คงทราบดี โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในอาชีพ วงการสื่อสารมวลชน ว่า **คลื่นความถี่ทั้ง 3 ประเภทนั้น เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อ ประโยชน์สาธารณะ** แต่ความจริงแล้ว คือ ทรัพยากรที่กระจายไปอยู่ในมือของหน่วยงานต่าง ๆ และบุคคลกลุ่มต่าง ๆ อย่างแน่นแฟ้น เป็นทิศทางที่สวนทางกับเรื่องอื่นในเมืองไทยหลายเรื่อง ที่เริ่มต้นด้วยการรวมศูนย์อำนาจ และพยายามจะต่อสู้เพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจ เพื่อจะได้มีการ ตรวจสอบและมีการถ่วงดุลย์ แต่ผลประโยชน์ในวงการสื่อสารมวลชนรวมทั้งโทรคมนาคมนั้นเป็น ผลประโยชน์ที่กระจายอยู่แล้วแต่เดิม ขณะนี้ต้องการจะดึงกลับมาเพื่อที่จะบริหารจัดการทั้งระบบ อีกครั้งหนึ่ง เพราะฉะนั้นจึงเป็นปัญหาที่แตกต่างจากเรื่องอื่น ถ้าพูดอย่างสรุปก็คือ **ปัญหาของ การนำสิ่งที่กระจายอำนาจอยู่แล้ว มารวมศูนย์เพื่อการบริหารจัดการตามเจตนารมณ์ใหม่** ซึ่งควรกำหนดโดยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญมาตรา 40 หรือถ้าให้ครบคือ มาตรา 39, 40 และ 41 และรวมถึง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติด้วย ในวันนี้เราจะมาหาจุดเชื่อมโยงดังกล่าว

ท่านทราบว่าเราพูดใน 3 กรอบ เมื่อพูดถึง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ หรือว่าสิ่งที่เรากำลังสนใจกันอยู่ คือกรอบของการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โดยสรุปเพื่อเปิดประเด็นการอภิปราย เป็น 2 ประเด็น คือ

1) เรื่องของวิธีการในการพิจารณา ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ของคณะกรรมการฯ ขณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นอย่างหนึ่งองค์หรือสององค์กรนั้น คงเป็นเรื่องที่ต้องหารือแลกเปลี่ยนในเวทีที่กว้างกว่านี้

ถึงแม้จะเกี่ยวเนื่องด้วยก็ตาม แต่ว่าจะเป็นประเด็นของการเมือง เราจะมุ่งประเด็นไปที่ประโยชน์อันเกิดขึ้นจากคลื่นความถี่เหล่านั้น ซึ่งแต่ละท่านมีพื้นฐานความรู้ มีประสบการณ์แตกต่างกัน นั่นคือประเด็นที่ 1 ขอให้เน้นไปที่ประโยชน์อันเกิดขึ้นจากสื่อว่า ต้องการให้สื่อเหล่านี้นำไปสู่อะไร

2) ขณะนี้ประเด็นของเรื่องกลายเป็นเรื่องของเทคโนโลยี กลายเป็นสิ่งที่เราไม่เข้าใจ ฉะนั้นวันนี้เรากลับมาจุดที่ง่ายที่สุด คือ “สื่อสารมวลชน” ที่ทุกท่านรู้จักกันดีว่าจะจัดสรรกันอย่างไร เพราะฉะนั้นนี่คือเรื่องเดียวกัน ซึ่งเหมือนกับทรัพยากรเรื่องอื่น ๆ ที่จะมาจัดสรรกัน

สำหรับวิทยากรผู้เปิดประเด็นอภิปรายมี 3 ท่าน ท่านแรก **ดร. พระมหาต่วน สิริธมโม** รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ท่านรับผิดชอบงานหลายอย่างด้วยกัน ท่านเป็นพระที่เป็นสื่อสารมวลชน มีโครงการเผยแพร่ธรรมะทางวิทยุโทรทัศน์หลายสถานี

ท่านที่สอง **นายขจิตร ชัยนิคม** ท่านเป็นนักการเมืองซึ่งเป็นครูเก่า เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี 3 สมัย เป็นครูผู้สอน เป็นผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษาถึง 20 ปี เป็นรองประธานกรรมการการศึกษาสภาผู้แทนราษฎร

ท่านที่สาม **รองศาสตราจารย์ ดร. เสรี พงศ์พิศ** ท่านเป็นประธานมูลนิธิหมู่บ้าน เป็นผู้ก่อตั้งมูลนิธิ เป็นผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาชนบท และม้งงานอื่น ๆ อีกมาก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สำหรับประเด็นของการอภิปรายจะมุ่งไปที่ประโยชน์ของการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำร่างกฎหมายประกอบทั้ง 2 ฉบับ คือ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ และ พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ นี้มาเชื่อมโยงกัน

พระมหาต่วน สิริธมโม

เจตนารมณ์มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ ระบุไว้ชัดเจนว่า “สื่อ คลื่นความถี่ ให้เป็นประโยชน์สาธารณะ” คือ ประโยชน์สูงสุดของมวลชนทั้งหมด ไม่เฉพาะองค์กรใดองค์กรหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เท่าที่เป็นมานี้ “สื่อ” เป็นประโยชน์กับประชาชนน้อยมาก ถ้าเทียบกับสื่อต่างประเทศ สื่อของเราค่อนข้างจะไปไกลกว่าต่างประเทศมาก แต่ไม่ใช่ไปไกลในแง่ของการสร้างสรรค์ แต่ไปไกลในแง่ของการมอมเมาประชาชนมาก เน้นในเรื่องธุรกิจการค้ามากไป

ประเด็นสาระของมาตรา 40 คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะ และในวรรคสองให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด ในวรรคสาม

การดำเนินการตามวรรคสอง ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม พังคุดแล้วเป้าหมายชัดเจน แต่ส่วนที่ขาดหายไป คือ เรื่องของศาสนา ความจริงเรื่องศาสนาสำคัญมาก ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ถ้าพูดตามหลักพระพุทธศาสนา **การศึกษาคือชีวิต** เท่าที่มองในแง่ของการใช้คลื่นความถี่เพื่อการศึกษา ยังไม่ถึงร้อยละ 20 โดยเฉพาะอย่างยิ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ใช้น้อยมาก หรือถ้าพูดในภาพรวม การศึกษาของชาติ ในรูปแบบของการศึกษาในระบบก็ยังไม่มาก แม้แต่ในรูปแบบการศึกษานอกระบบ การศึกษาทางไกล ก็น้อย แต่ปีนี้รู้สึกดีขึ้น งบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการได้มากขึ้น และมีโครงการร่วมกับมหาวิทยาลัยของสงฆ์

ตามหลักพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าสอนหลักการศึกษาอยู่ในเรื่อง **ศีล สมาธิ ปัญญา** สามอย่างนี้จะต้องเข้าสู่วิถีชีวิต วิद्यุช่วยได้มาก ถ้าเราประสานระหว่างการศึกษาในระบบ ซึ่งเราสอนตามหลักสูตร แต่ตอนนี้การศึกษานอกระบบกับการศึกษาในระบบ ยังไม่ประสานกันเท่าที่ควร อันนี้ถ้าการผสมผสานทำได้ดี จะเป็นการศึกษาที่เข้าถึงในชีวิตจริง ๆ

เกี่ยวกับองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ ความเห็นส่วนตัวอยากให้มีสององค์กร ไม่น่ารวมกัน คือ ทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม ที่อยากให้แยกกัน เพราะว่าคลื่นความถี่ที่ใช้บริการการศึกษาจะได้ใช้ประโยชน์เต็มที่ ผู้ดูแลจะได้ดูแลทั่วถึง ครอบคลุม และทำประโยชน์ให้ส่วนรวมได้ดี แต่ถ้าไปรวมที่เดียวกัน คนดูแลก็เหมือนกับ “เตี้ยอุ้มค่อม” ทำอะไรไม่ได้มาก ในที่สุดก็เหมือนเดิม ถ้าลงลึกไปถึงการจัดองค์กร รัฐบาลจะให้ความมั่นใจได้แค่ไหนว่า เมื่อจัดองค์กรแล้ว องค์กรจะเป็นอิสระ ไม่อยู่ภายใต้อาณัติของใคร

ฉะนั้น องค์กรที่จัดตั้งขึ้นมา ควรจะเป็นองค์กรอิสระ และองค์กรนั้นตามพระราชบัญญัติที่ระบุไว้ มาตรา 7 ในเรื่องคุณสมบัติ ระบุว่า กรรมการที่กำกับ ควบคุมต้องมีคุณสมบัติหลายประการ ทั้งนี้ อยากให้มีพระหรือผู้แทนศาสนาไปมีส่วนร่วม เพราะเรื่องศาสนาเป็นเรื่องของจิตใจ เรื่องการศึกษาไม่เฉพาะอยู่ในโรงเรียนอย่างเดียว จะต้องอยู่ในวิถีการปฏิบัติ วิถีชีวิตจริง ๆ

ในเรื่องของคลื่นความถี่ไม่ควรให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งเป็นเจ้าของโดยเด็ดขาด ทั้งบุคคล นักธุรกิจ แต่ให้เป็นขององค์กรในภาพรวม เช่น องค์กรศาสนา หรือของมหาวิทยาลัย ตัวอย่างเช่น สถานีวิทยุจุฬาฯ สถานีวิทยุของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีอยู่ทุกวันนี้ก็ดี

อย่างไรก็ตาม จะเป็นองค์กรใด รักษาดูแลอย่างไร ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนเป็นอันดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประโยชน์ในเรื่องของการศึกษา ให้มีธรรมะเป็นเหมือนวิตามินเข้าไปด้วย ให้มีเรื่องธรรมะ เรื่องวัฒนธรรม ในสายของมุสลิม ซึ่งมีประชาชนมุสลิมมาก ก็ให้มีหลักของพระคัมภีร์ที่พระเจ้าของมุสลิมท่านสอนอยู่ ทุกวันนี้มีสอนมาก นับว่าเป็นเรื่องที่ดี ดังนั้น การให้ศาสนาใช้สื่อ จะทำให้เกิดประโยชน์กับประชาชน

นอกจากนั้น คลื่นวิทยุควรมีเครือข่ายไปต่างจังหวัด และให้จัดรายการหรือการสอนให้เข้ากับวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน ปัจจุบันนี้มีคลื่นที่ออกอากาศในลักษณะนี้ คือ วิทยุเกษตรวิทยุรัฐสภา แต่ขณะนี้รัฐสภายังจัดได้ไม่เต็มที่

สุดท้ายนี้ ขอสรุปว่า ในการจัดสรรคลื่นเพื่อประโยชน์สูงสุด คือ เรื่องการศึกษา ถ้าเยาวชนในชาติของเราขาดการศึกษาแล้ว การพัฒนาอะไรก็คงเป็นไปได้ยาก กระจายการศึกษาไปให้ทั่ว เหมือนกับกระจายอำนาจไปทั่วทุกชุมชน หรือวิทยุชุมชนในชนบท เพื่อสนองเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญให้ได้ ถ้าเราลงมือปฏิบัติกันจริง ๆ

จักรภพ เพ็ญแข

สิ่งที่พระองค์เจ้าบรมยายได้จุดประเด็นขึ้นมาหลายอย่างในเรื่องการศึกษากับการจัดสรรคลื่นความถี่ ฉะนั้น เมื่อพระองค์เจ้าได้พูดถึงเรื่องพุทธพาณิชย์ ทำให้เกิดคิดขึ้นมาว่า การใช้คลื่นความถี่ในเชิงการค้า หมายถึง ธุรกิจ สื่อ กับการศึกษาควรจะแยกจากกันหรือควรจะรวมกัน หลายท่านพูดประหนึ่งว่าการศึกษานั้นแยกไปทาง ถึงอย่างไรก็ไม่มีวันแข่งขันกับเขาได้ ทำอย่างไรก็ไม่ได้กำไร เพราะฉะนั้นต้องจัดเป็นโควต้า รัฐบาลจัดเงินสนับสนุน กับอีกวิธีหนึ่งคือ การศึกษาต้องทำรายการส่งเสริมความรู้ให้สนุกเหมือนคนอื่นเขา ให้เป็นที่รับรู้รับทราบของผู้รับสารเช่นเดียวกัน อย่างรายการที่ผมทำอยู่เป็นส่วนใหญ่ ผมเองมาดูรายการบางรายการยังดูไม่จบ เป็อรายการที่ผลิตเอง ทำให้เกิดการปรึกษากันในที่ทีมงานว่า เราโทษคนในสังคมว่าไม่ดูรายการที่มีความรู้สนใจแต่เรื่องประโลมโลก หรือความจริงเรายังไม่ได้ใช้ความสามารถของเรากันแน่ ในการสร้างสิ่งที่ฝรั่งใช้คำว่า entertainment กับ education หรือ edu-tainment รวมกัน ทำไม Discovery Channel ถึงแข่งขันได้ ทั้งที่เป็นช่องสารคดีทั้งหมด ถ้ามาอยู่ในช่องเมืองไทยก็คงล้มทั้งยืน สารคดีในเมืองไทยจึงไม่มีในทุกวันนี้

ประเด็นต่อมา คือ ระบบโควต้าเป็นเรื่องที่เราควรจะให้กับคลื่นความถี่ทางการศึกษา หรือไม่ หรือมามุ่งเน้นที่การเพิ่มประสิทธิภาพของการนำเสนอรายการในเชิงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พระองค์เจ้าพูดถึงวิธีการในการแยก ซึ่งความจริงเป็นประเด็นที่คล้าย ๆ กัน เราจะแยกคลื่นความถี่ให้กับเรื่องการศึกษา ขออนุญาตใช้คำว่าการศึกษาคำเดียว ความจริงมีอยู่ 3 กรอบ คือ การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในเชิงปริมาณแจกไปเลย หรือในเชิงคุณภาพ ผสมผสานเป็นการบูรณาการกันต่อไป ให้เด่นชัดขึ้นมา ทำไมรายการคอนเสิร์ตจะแทรกความรู้บ้างไม่ได้

ขจิตร์ ชัยนิคม

ประเด็นหัวข้ออภิปรายนี้เป็นเรื่องใหญ่และสำคัญที่สุดในประเทศไทย คือ เรื่องการสื่อสาร เครื่องมือสื่อสารหรือกิจการของการสื่อสาร ทั้งวิทยุกระจายเสียง ทั้งวิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม แล้วมีผลในการที่จะกระทำต่อมนุษย์ ต่อคนในชาติ เพื่อให้เกิดทัศนคติ เพื่อให้เกิดอะไรต่อมิอะไร แตกต่างกันไป แล้วสื่อเหล่านั้นก็ใส่ความคิดเข้าไป วันนี้ครูก็บอกว่ายอมแล้ว จะสอนอะไรอย่างไร ก็เท่านั้น กลับบ้านนั่งดูทีวี เถียงครู ครูไม่รู้เท่า ครูก็ยอมสื่อไปแล้ว ถ้าพูดกันจริง ๆ ครูที่มีอยู่ จำนวนเกือบล้าน วันนี้บอกว่าอิทธิพลสื่อมีอำนาจมาก ตอนนี่เรากำลังพูดถึงสิ่งที่มีอิทธิพลมากที่สุดในประเทศนี้ในปัจจุบัน เพราะเกี่ยวข้องกับความจริงทางเทคโนโลยี

สิ่งที่จะพูดเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเรื่องการศึกษา วัฒนธรรม การให้การศึกษาของคนในชาติ เพื่อสร้างความเป็นชาติ สร้างความเป็นเอกภาพ สร้างเอกลักษณ์ให้กับคนในชาติ

ลำดับแรก การศึกษา มีความหมายกว้าง หมายถึง ทุกกระบวนการที่สื่อระหว่างคน แล้วทำให้เกิดการพัฒนาชีวิตของคนไปในทางที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ คือการให้การศึกษา พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มีทั้งหมด เจ็ดสิบเจ็ดมาตราในขณะนี้ ผ่านเข้าวุฒิสภาแล้ว มีมาตราที่สำคัญคือ มาตรา 62-68 ในหมวด 9 กล่าวถึงเรื่อง เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งตรงนี้ต้องขอคารวะท่านอาจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน เพราะว่าท่านเป็นคนร่างหมวดนี้ขึ้นมาทั้งหมด โดยหมวดนี้ไม่มีในร่างของรัฐบาล และร่างของพรรคการเมืองใด ๆ ท่านเสนอเข้ามาแล้วกรรมาธิการเห็นว่าเป็นความก้าวหน้า เป็นเรื่องที่ต้องทำก็บรรจุไว้เป็นกฎหมาย เพื่อบังคับให้คนที่จะใช้สื่อหรือคนที่จะมาใช้อำนาจรัฐ ไม่ว่าจะรัฐบาลชุดไหนเข้ามาจะต้องคำนึงถึงเรื่องการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามกฎหมายที่บังคับไว้

เรื่องคลื่นความถี่วิทยุต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันก่อน ในกฎหมายรัฐธรรมนูญเขียนว่า คลื่นความถี่เป็นทรัพยากรของชาติ หากพิจารณาศัพท์ทางเทคนิคจริง ๆ แล้ว ต้องใช้ว่า คลื่นความถี่วิทยุ ส่วนจะเป็นการกระจายเสียง หรือโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคมเป็นอีกเรื่อง เพราะฉะนั้น ใครที่พูดว่า “คลื่นความถี่” กับคนที่พูดเรื่อง “คลื่นความถี่วิทยุ” คืออันเดียวกัน ต้องทำความเข้าใจ ความหมายทางเทคนิคเป็นอันเดียวกัน เพราะฉะนั้นการบริหารคลื่นความถี่จึงไม่ใช่เรื่องแต่ละเรื่อง ไม่ว่าจะเอาไปทำวิทยุกระจายเสียง ไม่ว่าจะกระจายเสียงออกสาธารณะ หรือกระจายเสียงสื่อสาร ต่อคน 1 คน หรือ 3-4 คน หรือจะเอาไปกระจายภาพ ส่งภาพ หรือเอาไปกระจายทั้งภาพ และเสียง เป็นเรื่องคลื่นความถี่วิทยุ ซึ่งเป็นเรื่องเดียวกัน ส่วนอันไหนเหมาะสมจะจัดไว้ทำวิทยุ เป็นเรื่องของช่างเทคนิคว่า คลื่นไหนจะจัดให้วิทยุ คลื่นไหนจะจัดเป็นโทรทัศน์ คลื่นไหนจัดเป็นโทรคมนาคม อันนี้เป็นรายละเอียดทางเทคนิค ซึ่งไม่ทราบว่า คลื่นอย่างไรจึงจะชัดเหมาะสมสำหรับกิจการใด นั่นคือเรื่องที่จะไปจัดกัน นอกจากนั้นแล้ว คลื่นความถี่วิทยุยังมีคณะกรรมการระดับโลกจัดสรร คลื่นความถี่อยู่ ไม่ใช่ทำได้เฉพาะในประเทศไทย เช่น ย่านยุโรปจะใช้คลื่นความถี่อะไร รวมคลื่น

ความถี่วิทยุ โทรคมนาคมว่าจะใช้คลื่นอะไร คลื่นความถี่มี 3 เขต เขตที่ 1 คือ ยุโรป แอฟริกา เขตที่ 2 สหรัฐอเมริกา เขตที่ 3 ไทย เอเชีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เพราะฉะนั้นคลื่นความถี่วิทยุต้องเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน คืออันนี้เป็นเรื่องเดียวกัน ส่วนจะเอาไปทำกิจการอะไร เอาเสียงไปออก เอาภาพไปออก นี่เป็นเรื่องของทางเทคนิค ส่วนเรื่องนโยบาย การตัดสินใจว่าจะใช้อย่างไร เป็นเรื่องอำนาจรัฐ เป็นการตัดสินใจในสภา

ในเรื่องของวิทยุ ตามข้อมูลในขณะนี้ สถานีวิทยุปัจจุบันมีอยู่ 523 สถานี โทรทัศน์มี 8 สถานี ส่วนโทรศัพท์ทำนองรู้เท่าผม มีอยู่หลายระบบให้ใช้กันมากมาย สิ่งที่กำลังอยู่ทุกวันนี้คือคลื่นเหล่านี้ถูกจัดสรรไปแล้ว ถูกนำมาค้าขายไปแล้ว ใครเอาไปแล้วเอาไปทำมาค้าขาย ใครเอาไปแล้วเอาไปทำประโยชน์ เป็นประโยชน์เพื่อการศึกษาเล็กน้อยเพียงไร ท่านทั้งหลายก็ทราบคืออยู่ถ้าถามว่าพอใจหรือยัง ตอบได้ว่ายังไม่พอใจ เพราะฉะนั้น คลื่นวิทยุเหล่านี้ยังไม่ได้ใช้เพื่อประโยชน์ในทางการศึกษาอย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ สำหรับมาตรา 40 นี้ ต้องขอขอบคุณสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) เพราะเขียนมาตรานี้มาตราเดียว **“สามารถพลิกฟ้าพลิกแผ่นดิน”** แต่ไม่รู้จะเปลี่ยนได้หรือไม่ จากข้อมูลปัจจุบัน การเป็นเจ้าของคลื่นกระทรวงกลาโหมมีคลื่นวิทยุ ร้อยละ 39 กรมประชาสัมพันธ์มีร้อยละ 28 อ.ส.ม.ท. มีร้อยละ 12 นอกจากนี้ กระจายไปตามหน่วยงานอื่น ๆ ร้อยละ 21 นั่นคือ สภาปัจจุบัน

แต่รัฐธรรมนูญบัญญัติคลื่นความถี่วิทยุเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติ วรรคสองเขียนด้วยว่า จัดให้มีองค์กรอิสระมาบริหารคลื่นความถี่ คำที่ใช้คือ ให้มีองค์กรมาบริหาร อาจใช้คำว่า “จัดสรร” เรื่องตัวอักษรอาจใช้ไม่ถูกทุกตัว แต่วันนี้มีบางคนตีความรัฐธรรมนูญว่ามาตรา 40 ให้จัดสรรอย่างเดียว การอ่านเจตนากฎหมายจะไปตามคนร่างคนเดียวไม่ได้ ต้องอ่านตามวิญญาณของกฎหมายในร่างนี้ เพราะเวลาร่างมีหลายคน และผ่านสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว กฎษฎีกาจึงเขียนกฎหมายออกมา ดังนั้น ต้องมาดูว่าอะไรเป็นประโยชน์สำหรับชาติบ้านเมืองในทางการศึกษา วัฒนธรรม และความมั่นคง ตลอดจนประโยชน์สาธารณะอื่น กฎหมายเขียนไว้ชัดเจนว่าให้ความสำคัญกับการศึกษา

วรรคสาม การจัดสรรต้องเป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับประชาชน ในที่นี้ไม่ใช่กับประชาชนเฉพาะในกรุงเทพฯ แต่เขียนบังคับไว้ด้วยว่า ทั้งระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น ที่ว่ากรุงเทพฯ ก็เพราะว่า กรุงเทพฯ เอาทรัพยากรมาบริโภคเกือบหมดแล้ว เฉพาะกรุงเทพฯ มีสถานีวิทยุจำนวน 76 สถานี เท่ากับภาคกลางจังหวัดอื่นทั้งหมดมี 79 สถานี นอกจากนี้ ยังมีวิทยุกรุงเทพฯ ที่ครอบคลุมไปทั่วประเทศอีกต่างหาก

วรรคสุดท้ายเขียนว่า การใช้ หรือการบริการ หรือ การจัดสรร ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น นั่นคือ เจตนาให้มีสถานีระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ทั่วประเทศทุกภูมิภาค และเขียนไว้ด้วยว่า เนื้อหาสาระจะต้องเป็นประโยชน์ในทางการศึกษา

วัฒนธรรม ความมั่นคงของชาติ และประโยชน์สาธารณะอื่น เขียนบังคับไว้แบบนี้ เพราะฉะนั้น จากตัวหนังสือตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จึงเป็นการเขียนแบบ “พลิกฟ้า คว่ำแผ่นดิน” เพราะในวันนี้ กิจกรรมคลื่นความถี่ เป็นกิจกรรมที่จัดไว้เป็นการค้าเพื่อผลประโยชน์ของผู้เอาไปเป็นส่วนใหญ่ แล้วจะกลับมาให้เป็นประโยชน์ของชาติส่วนใหญ่ มาตรานี้เขียนด้วยความกล้าหาญ แต่ในเวลาทำ คนทำ และกระบวนการทำจะกล้าหาญพอหรือไม่ หรือต้องประนีประนอมกันอย่างไร จึงจะไม่เกิด คีตกกรรมในเรื่องคลื่นความถี่ อันนี้พูดเป็นเรื่องใหญ่ แต่เรื่องนี้ใหญ่จริง ๆ เพราะมีการแย่งชิงกัน เรื่องผลประโยชน์กันมากมาย ต้องพูดกันตรง ๆ อย่างนี้ ที่นี้จะกลับมาเป็นผลประโยชน์ของ สาธารณะ ของประชาชน เหลือจากประชาชนแล้วจึงจะนำไปแสวงหาผลประโยชน์ ส่วนนี้รัฐธรรมนูญ ไม่ได้เขียนเอาไว้แต่เป็นความเข้าใจ

สิ่งที่กำลังพูดถึงอยู่นี้ สาระสำคัญเป็นผลมาจากรัฐธรรมนูญมาตรา 40, 43, 78 และ 81 มาตรา 40 มาตราเดียวทำให้เกิดการพลิกฟ้า คว่ำแผ่นดิน แต่ไม่รู้ว่าคุณที่กำลังสืบต่อเจตนารมณ์ ที่กำลังเขียนร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ และ พ.ร.บ. ที่เกี่ยวข้องทั้งสามฉบับ จะเขียน ละเอียด และเป็นประโยชน์อย่างไร แต่สิ่งหนึ่งที่เป็นข้อสังเกตชัดเจน คือ **ความเชื่อมโยงระหว่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. กับ พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ** ขาดหายไป นี่เป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มาตรา 67 ให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจากเงินอุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทาน และผลกำไรที่ได้ จากการดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคม จากทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาชน รวมทั้งให้มีการลดอัตราค่าบริการเป็น พิเศษในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเพื่อการพัฒนาคนและสังคม นี่คือมาตรา 67 แต่ปรากฏว่า ในพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ไม่ได้มีการเขียนให้รองรับมาตรานี้ นี่เป็นเรื่องที่ต้อง ถกกัน เป็นข้อสังเกตที่ฝ่ายการศึกษาตั้งไว้

ส่วนเรื่องที่จะให้มีองค์กรเดียว สององค์กร หรือสามองค์กรนั้น หลายคนก็เกรงใจ ท่านรัฐมนตรีมาพูดเมื่อเช้า ท่านไม่อยากจะพูดเรื่ององค์กร เพราะว่า เป็นความขัดแย้งในเวลานี้ แต่ผมเรียนท่านแล้ว ผมมีความเห็นทุกเรื่องแล้วใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และ พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ และผมก็มีเหตุผลที่จะโต้แย้งกับใครก็ได้ในประเทศนี้ ถ้ามีเหตุผล ดีกว่า ผมยินดีรับฟัง ในขั้นนี้ผมขอเสนอว่า คณะกรรมการจัดสรรคลื่นความถี่ ถ้าคำนึงถึงประโยชน์ สูงสุด ต้องมีองค์กรเดียว คณะกรรมการชุดนี้ ไม่ว่าจะเข้าราชการ หรือองค์กรอิสระต้องเขียนไว้ ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ให้เป็นข้าราชการระดับสูงตาม กฎหมายนั้นด้วย ซึ่งจะถูกรับควบคุมเรื่องทรัพย์สิน ส่วนอนุกรรมการควรแยกเป็น 3 องค์กร เรื่องวิทยุ โทรทัศน์ โทรศัพท์ต่างหาก เพราะว่าการบริหารคลื่นวิทยุที่ใช้เพื่อกิจการที่แตกต่างกัน ก็ต้องใช้ วิธีการบริหารทั้งในเชิงของเทคนิคและเนื้อหาสาระที่แตกต่างกันไปด้วย

เพื่อความชัดเจน ขอยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม คือ ในวันนี้อยากให้มีการใช้โทรคมนาคมเพื่อการศึกษาในระดับที่คนในหมู่บ้าน หมายถึง ประชาชนที่เป็นเกษตรกร เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ปลูกเห็ด หรือปลูกพืช วันหนึ่งเขาปลูกมะละกอแล้วเป็นโรค ถ้าเขาอยากรู้ว่ามีอะไร เขาเดินไปที่ศูนย์กลางของหมู่บ้าน จะต้องมีโทรศัพท์สาธารณะ มีหมายเลขที่ให้โทรไปถามได้ และมีหมายเลขที่ให้ทางโน้นส่งโทรสารกลับมาให้ได้ จึงจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ในปัจจุบันมีการใช้โทรศัพท์กันมากก็จริง แต่ก็อยู่ในวงจำกัด และเป็นการใช้สำหรับการค้าเป็นส่วนมาก สำหรับประชาชน ถ้ามีรายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ที่ดี ๆ และต้องการสำเนาเทปวิทยุ เทปโทรทัศน์ ต้องมีหมายเลขหรือวิธีสื่อสารไปได้ว่า ต้องการเรื่องนี้ไปยังส่วนราชการ หรือหน่วยงานอะไรก็แล้วแต่ และในวันรุ่งขึ้นเขาก็จะได้รับในสิ่งที่ต้องการ ถ้าเป็นแบบนี้ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา มาก เช่น เขาจะปลูกมะนาว เขาอยากได้เทปวิดีโอไปดู เขาบอกครู หรือบอกผู้ใหญ่บ้าน ก็น่าจะมียุติไปกด ก็ต้องไปทำไว้ให้ได้ดู และต้องสามารถใช้เครื่องมือสื่อสารเหล่านี้ไปแก้ปัญหาชีวิตของเขาได้ ไม่ใช่บางคนติดต่อกันได้ทุกพื้นที่ ทุกชั่วโมง ทุกนาที แต่คนส่วนใหญ่มีติดต่อกันไม่ได้ นี่คือประเทศไทยของเรา

การพัฒนาต้องพัฒนาทั่วประเทศ เพราะฉะนั้นการจัดคลื่นความถี่เพื่อการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นเรื่องยิ่งใหญ่ในภาวะปัจจุบัน คนที่ทำจะต้องกล้าและเสียสละ คนที่ยึดกุมอยู่แล้วต้องเสียสละ คนที่ครองอยู่แล้วต้องทำใจ ท่านได้ทำกิจกรรมมามากเท่าใด เราไม่ว่า ท่านได้อะไรต่าง ๆ ผลประโยชน์ต่าง ๆ ไปเท่าใด วันนี้ในฐานะตัวแทนของประชาชน ผมไม่ว่า ผมไม่ไปตามทวงไม่ไปคิดด้วย แต่วันที่ประชาชนรู้ วันที่รัฐธรรมนูญกำหนด วันที่ตัวแทนประชาชนมาเขียนกฎหมายเพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ขอความกรุณาให้เสียสละกัน **วันนี้เป็นวันที่ประชาชนรู้ให้คืนมาเป็นประโยชน์สาธารณะ นี่คือเสียงเรียกร้องที่มีไปถึงผู้กุมผลประโยชน์ทั้งหลายให้เข้าใจ การเสียสละครั้งนี้คือการแสดงความรักชาติด้วยปากและการกระทำ ทั้งของคนที่เป็นเอกชน เป็นข้าราชการ และเป็นนักการเมือง**

จักรภพ เพ็ญแข

โดยสรุป ร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญมาตรา 40 นั้น แทบจะไม่มีส่วนของการศึกษาเข้าไปเลย ทั้งที่กระบวนการในการยกร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทการศึกษาแห่งชาติดำเนินควบคู่ไปในเวลาเดียวกัน แต่กลับไม่มีการเอื้อกัน ไม่มีการเชื่อมโยงกัน ตรงนี้เราอาจจะตั้งคำถามว่าเป็นเพราะใคร กฤษฎีกา หรือ ส.ส. อย่างคุณชัชชาติ หรือคณะกรรมาธิการหรือประชาชนเองไม่สนใจที่จะผลักดันเรื่องเหล่านี้ไปเชื่อมโยงกัน

จากข้อมูลตัวเลข กระทรวงกลาโหมมีคลื่นวิทยุอยู่ในมือ ร้อยละ 39 กรมประชาสัมพันธ์มี ร้อยละ 28 ทำให้เกิดประเด็นในเรื่องนี้ขึ้นมาว่า นอกจากเราบ่นกันว่าผลประโยชน์เป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลัง

เรื่องของการจัดสรรคลื่นความถี่ตลอดเวลา และเราต้องการให้สะอาดในจุดนี้ ยังมีคำว่า "อำนาจ" เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย เพราะฉะนั้น **กลไกเดิมที่เราจัดสรรผลประโยชน์ในด้านนี้กัน คือ อำนาจ และผลประโยชน์** ซึ่งวิธีการในการทำให้เป็นจริงตามเจตนารมณ์ ก็ควรจะเป็นคนละวิธีการกัน ท่านเสนอว่า ประชาชนต้องเลือกก่อน ทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อสาธารณประโยชน์เหล่านี้ แล้วที่เหลือจึงแบ่งกันไป ขณะเดียวกัน "ประชาชน" ในความหมายของท่านหมายถึงใคร องค์กรพัฒนาเอกชน คือ ประชาชน ข้าราชการเป็นประชาชนหรือไม่ หรือหน่วยงานอื่น คำว่าประชาชนคือใคร กันแน่ ในขณะที่การบริหารคลื่นความถี่ควรเป็นอำนาจของใครในขณะนี้ ผลที่เกิดจากการจัดสรร จึงเป็นประโยชน์สูงสุดของประชาชน จะเห็นว่าเป็นทวิลักษณ์ คือ ไม่มีการแบ่งได้ชัดเจน เมื่อท่านเสนอจึงต้องขอเรียนถามให้ชัดเจนว่าจะแบ่งอย่างไร

และอีกประเด็น คือ ร่างกฎหมายตอนนี้หลายฉบับเหลือเกิน เพราะต่างคนต่างต้องการมีส่วน ก็เลยเสนอกันเข้าไป วิธีการในการรวมร่างกฎหมาย คือ การดึงเอาจุดร่วมของแต่ละร่างมาใช้หรือไม่ ขณะนี้จุดร่วมมาตรา 40 กับจุดร่วมของการนำเอาการศึกษาเข้าไปอยู่ในมาตรา 40 ระหว่างร่างต่าง ๆ คือจุดไหนบ้าง และจุดไหนที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิงในประเด็นการศึกษา

ขจิตร์ ชัยนิคม

ร่างกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ มีสองฉบับเท่านั้น มีฉบับของรัฐบาลและของสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ จุดต่างของร่างทั้ง 2 ฉบับนี้ คือ จำนวนองค์กร ร่างของรัฐบาลมีหนึ่งองค์กร และพรรคประชาธิปัตย์เสนอมีสององค์กร ภาระหน้าที่แทบไม่แตกต่างกัน การเชื่อมโยงแทบไม่แตกต่าง ส่วนการเชื่อมโยงกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ดูทั้งสองฉบับแล้วไม่มี

จักรภาพ เพ็ญแข

ขอถามเพิ่มอีกข้อหนึ่งคือ ท่านเห็นด้วยกับองค์กรเดียวมากกว่า จึงขอลงถามว่าองค์กรเดียวจะมาเอื้อประโยชน์ ส่งเสริมการศึกษาดีกว่าสององค์กรอย่างไร

ขจิตร์ ชัยนิคม

ที่บอกว่ามีองค์กรเดียว เพราะผมเป็นครูชนบท ชีวิตผมเป็นคนบ้านนอก การดูอะไรก็ดูง่าย ๆ วันนี้ใครจะมาพูดเรื่องความถี่ 300 กิโลเฮิร์ตซ์ เท่านั้นก็โลเฮิร์ตซ์ ผมก็ฟังได้เหมือนกัน แต่ว่าสรุปแล้วก็คือคลื่นความถี่ จะมีก็คลื่น จากไหนถึงไหน ประเทศไทยต้องใช้คลื่นความถี่อะไร นี่คือข้อตกลงระดับสากล ส่วนจะเอาความถี่นี้ไปใช้กระจายเสียง หรือกระจายภาพ หมายถึง โทรทัศน์ หรือไปกระจายโทรคมนาคม หมายถึง โทรศัพท์ เป็นเรื่องการจัดสรร ตรงนี้เป็นเรื่องทางเทคนิคจะลงไปดู เพราะฉะนั้นเฉพาะเรื่องจัดสรรว่าคลื่นนี้ใช้เพื่อการศึกษา คลื่นนี้จะใช้อะไร

ทำไมต้องมีหลายคน เพราะฉะนั้นคณะกรรมการชุดเดี่ยวนี้อาจจะมาแบ่งว่า วิทยุควรจะใช้ก็คลื่นธรรมชาติของการใช้คลื่นวิทยุ สถานีนี้ควรจะต้องตั้งแบบไหน ให้อิทธิพลกำลังส่งครอบคลุมทั่วประเทศ หรือครอบคลุมในภูมิภาค หรือครอบคลุมในจังหวัด คลื่นความถี่ตรงนี้เหมาะสมกับวิทยุ ให้วิทยุไปให้เท่าไรดูความต้องการของประชาชน ไม่ใช่ดูผลประโยชน์ วันนี้บางคนติดอยู่ที่ผลประโยชน์ ผมงุดในคณะกรรมการมาธิการ แล้วว่า ไม่มีทหาร ไม่มีกรมไปรษณีย์โทรเลข ไม่มีองค์การโทรศัพท์ แม้จะมีอยู่ แต่ในการร่างกฎหมายวันนี้ จะต้องไม่มี จะมีก็แต่เจตนารัฐธรรมนูญ จึงจะเขียนได้

ส่วนการจัดสรรคลื่นความถี่ควรมีอนุกรรมการสามชุด ยกตัวอย่างเช่น ชุดวิทยุ - รับผิดชอบรายละเอียดว่าจะทำการค้าอย่างไร เทคนิคอย่างไร จะอนุญาตใครบ้างอย่างไร เป็นเรื่องของอนุกรรมการชุดนี้ โดยสรุป มีอนุกรรมการ 3 ชุด คือ เรื่องวิทยุ เรื่องโทรศัพท์ เรื่องโทรศัพท์แยกกันออกไป เทคนิคของแต่ละเรื่องแตกต่างกัน แล้วเสนอมา คณะกรรมการชุดใหญ่ในการจัดสรรคลื่นความถี่ ตรงนี้ต้องฟังว่าทางกระจายเสียงอยากได้อะไร ทางกระจายภาพคือโทรศัพท์อยากได้อะไร โทรศัพท์อยากได้คลื่นอย่างไร ก็เสนอมา ตัดสินใจชุดเดียว ถ้ามีสองชุดจะทำอย่างไร เพราะโดยหลักการแล้วเป็นการจัดเรื่องเดียวกัน คือ จัดสรรคลื่นความถี่วิทยุ ส่วนจะเอาไปกระจายเสียง กระจายภาพ หรือไปใช้โทรศัพท์ก็เป็นรายละเอียดของกิจการ ดังนั้น ชุดเดียวจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามากกว่า เพราะคุมได้ทั้งหมดว่าการศึกษาเป็นแบบไหน เป็นบทความ หรือจะเป็นอย่างไรในการออกโดยวิทยุ ลักษณะอย่างไรจะต้องให้กับการศึกษาผ่านทางโทรศัพท์ โทรศัพท์จะต้องใช้เพื่อการศึกษาอย่างไร

การจัดสรรคลื่นความถี่ของประเทศไทย คือเรื่องนโยบาย เป็นเรื่องเดียว ส่วนเรื่องเทคนิครายละเอียด ไม่ใช่เรื่องนโยบาย เรื่องการตัดสินใจเพื่อการศึกษา เรื่องการควบคุมเพื่อให้จัดเพื่อการศึกษา เรื่องเฝ้าระวัง เป็นเรื่องทางเทคนิค ขณะนี้กรมไปรษณีย์โทรเลขแบ่งการบริหารคลื่นความถี่ โดยทำหน้าที่ตั้งแต่จัดสรร ออกใบอนุญาต วิทยุโทรคมนาคม คู่มือมาตรฐาน แล้วก็ประสานงาน มีคนของกรมไปรษณีย์โทรเลขตรวจสอบและเฝ้าฟังความซ้ำซ้อนกันของคลื่นอยู่ 137 คน การกำกับดูแลเหล่านี้ต้องมีองค์กร โดยสรุปเห็นว่า มีคณะกรรมการชุดเดียวถึงจะตัดสินใจได้ ถ้ามีสองชุดจะแบ่งอย่างไร และถ้าคณะกรรมการ เห็นไม่ตรงกันจะว่าอย่างไร หรือรัฐบาลต้องลงมาทำ และองค์กรนี้เป็นองค์กรอิสระ รัฐบาลไม่ควรเข้ามายุ่งเกี่ยว เพราะฉะนั้นถ้าจะให้ดีคณะกรรมการ ควรให้มีองค์กรเดียว

เสรี พงศ์พิศ

ขออนุญาตพูดถึงเรื่องที่เป็นพื้นฐาน ที่จะเป็นกรอบในการหารือกันในวันนี้ ผมคิดว่าเรามีความเข้าใจที่ไม่เหมือนกัน เช่น เรื่องวัฒนธรรม เราก็ยังมีความเข้าใจไม่เหมือนกัน เราเข้าใจวัฒนธรรมที่ผูกโยงเข้ากับเรื่องของศิลปะ เรื่องของการร้องรำทำเพลง เป็นเรื่องเก่าแก่โบราณที่อยู่

ในพิพิธภัณฑ์ เราไม่ได้คิดถึงวัฒนธรรมในลักษณะที่เป็นวิถีชีวิต ในลักษณะที่เป็นระบบคุณค่าที่แสดงออกในการมีชีวิตอยู่ในสังคม การทำมาหากิน ประเพณี พิธีกรรมอะไรต่าง ๆ ทั้งหลาย เราพูดถึงภูมิปัญญา เราพูดถึงการคืนสู่รากเหง้า เราก็คิดว่า เราจะต้องกลับไปหาอดีตที่ดีนั้นมีความยากลำบากมาก มีความยากแค้น มีน้ำท่วม มีฝนแล้ง มีโจรผู้ร้าย และมีปัญหาต่าง ๆ แต่ชาวบ้านอยู่รอดมาได้ และเราก็เป็นลูกหลานของบรรพบุรุษเหล่านี้ ส่วนที่สำคัญที่สุดเพราะชาวบ้านนั้นเขาพึ่งพาอาศัยกัน เขาไปมาหาสู่ เขามีความผูกพัน และก็ช่วยเหลือกัน การพัฒนาสมัยใหม่ได้ตัดคนออกจากกัน ทำให้คนไม่สามารถจะพึ่งพากันเองได้ เรามีถนนหนทางสะดวกมากขึ้น และผู้คนก็ไปพบกันที่อำเภอ ไปพบกันที่สถานีตำรวจ ไปพบกันที่โรง ที่ศาล ไปพบกันที่ตลาด เรามีศูนย์รวมอำนาจอยู่ที่รัฐ อยู่ที่ทุน ซึ่งมีกลไกมากมายในการควบคุม และวันนี้การควบคุมนั้นก็เข้าไปถึงในมุ้งของเรา คือ คลื่นความถี่ที่มีความเร็วเท่าแสง เป็นเครื่องมือที่ทันสมัยซึ่งรับใช้อำนาจรัฐ และอำนาจทุน

ระบบที่แยบยลของสื่อทำให้เราเห็นว่าทุกอย่างจำเป็นไปหมด ในการดำรงชีวิต เป็นการเปลี่ยนวิถีชีวิตที่เป็นวัฒนธรรมของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นในเมือง เราให้ความสำคัญในการพูดกันน้อยเกินไป เราไม่เคยศึกษาว่า สื่อมีผลอย่างไรกับสังคม ส่วนใหญ่เราให้ความสำคัญกับระบบการศึกษา เราก็ให้ความสำคัญกับโรงเรียน โดยที่เราไม่ทราบว่าการวิจัยจำนวนมาก พบว่า โรงเรียนนั้นมีอิทธิพลต่อลูกเราไม่ถึงร้อยละ 20 ส่วนที่เหลือเป็นอิทธิพลของครอบครัว ของสิ่งแวดล้อม ของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของสื่อ เราไม่เคยสนใจเลยว่าเด็กที่อยู่ในเมือง นั่งอยู่ต่อหน้าจอโทรทัศน์ยาวนานกว่าในห้องเรียน และเราก็ไม่เคยที่จะสนใจว่าฉากของความรุนแรงที่ได้กดูในโทรทัศน์ กับในภาพยนตร์มีพันกว่าครั้งในหนึ่งปี และสิ่งนี้ก็ซึมซับเข้าไป ทำให้เราพบว่า วิถีของคนวัยรุ่น ของเยาวชนเปลี่ยนไป และมีวัฒนธรรมอีกแบบหนึ่ง ที่ถูกสร้างโดยสื่อ โดยทุน โดยอำนาจรัฐที่เป็นคนกำหนด ผมคิดว่าทั้งหมดนี้ สื่อก็ดีอะไรก็ได้ ที่เป็นอย่างนี้ เพราะว่ากรอบของรัฐ กรอบของทุน กรอบของการปกครอง และกรอบของผลประโยชน์ ที่ไม่มีกรอบของภูมิปัญญา กรอบของชุมชน และกรอบของประชาสังคม

ดังนั้น ในการจัดสรรคลื่นความถี่จะต้องมุ่งให้ความสำคัญ คือ เนื้อหา ต้องมีเนื้อหา ของภูมิปัญญา ต้องมีเนื้อหาของคุณค่า เนื้อหาของเครือข่าย ต้องมีเนื้อหาของการเชื่อมโยงของการพึ่งตนเอง การพึ่งพากันของสังคม ชุมชนเข้มแข็ง วัฒนธรรมท้องถิ่น ประชาสังคม มีความเข้มแข็งขึ้นมา เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ ศักยภาพของผู้คนในท้องถิ่นนี้ ที่สำคัญทุกวันนี้คือ สิ่งที่เราขาดเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น เราไม่มีทางเลือก ยกตัวอย่าง ช่วง 8.00-9.00 น. ทุก ๆ คลื่นความถี่มีเพียง 2 เรื่อง คือ เพลง หรือการเมือง ซึ่งคุยกัน 2-3 คน โทรศัพท์เข้า-ออก ฟังเรื่องอื่นไม่ได้ ตัวอย่างรายการ เช่น ลานบ้าน ลานเมือง และเวทีชาวบ้าน ยังต้องอาศัยฟังใบอนุญาตของเจ้าของ จะเอาออกเมื่อไรก็ได้ ฉะนั้น トラบไคที่ยังไม่มีความเข้าใจร่วมกัน การเปลี่ยนแปลงที่

จะทำให้เกิดความสมดุลคงเป็นเรื่องยาก เราไม่ได้ปฏิเสธอำนาจรัฐและอำนาจทุน ไม่ได้ปฏิเสธว่าเขาจะต้องเป็นเจ้าของในเรื่องธุรกิจ เพราะเขาจะต้องให้การสนับสนุน แต่ประเด็นไม่ได้อยู่ที่ตรงนั้น ประเด็นคือ สัดส่วนผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วม ที่เป็นชาวบ้าน ที่เป็นชุมชน ที่เป็นผู้ประกอบการจริง ๆ ยังไม่มี นอกจากนั้น ยังคิดว่าทำไมต้องมาแยกว่า อะไรที่ดี ๆ จะต้องอยู่ในสัดส่วนที่เป็นของประชาชน ของประชาสังคม ของชุมชน ทำไมจึงไม่พูดถึงจิตวิญญาณ ของคุณงามความดี ของสิ่งที่จะต้องเกิดในสังคมนี้

ข้อเสนอให้พิจารณาต่อจากแนวคิดที่ว่านี้ คือ ในมาตรา 6 ข้อ 3 เรื่องกลุ่มคุณสมบัติ คุณลักษณะของบุคคล เขียนไว้ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และสุดท้ายคือ ให้สอดคล้องกับความมั่นคงของรัฐ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และคุ้มครองประชาชน ซึ่งยังไม่แน่ใจว่าในทางปฏิบัติหมายความว่าอย่างไร ยกตัวอย่างว่า ภาพยนตร์ที่ออกมาฉายขณะนี้ มีกฎว่าอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่นุญาตให้ดู จะดูหรือไม่ ซึ่งยังไม่พบว่ามีบอกไว้ เด็กอายุ 11-12 ปี เข้าไปดูได้ ในขณะที่สหรัฐอเมริกาไม่อนุญาต แต่มาฉายในไทย เด็ก ๆ ดูได้ ไม่ทราบว่าเราจะคุ้มครองประชาชนแบบไหน ถ้าไม่มีกลไกการมีส่วนร่วม ไม่มีทางเลือกคนที่จะเป็นเจ้าของสื่อและการจัดการ สื่อขึ้นมาได้เองนี้ จะยากลำบากมากในการที่จะพูดถึงสิ่งที่เป็นคุณค่า สิ่งที่ดีงาม เพื่อจะสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนจริง ๆ

แผนแม่บทคิดว่าเป็นวิธีการหรือกระบวนการหนึ่งที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ความสำคัญของสื่อ ผลกระทบที่มีต่อสังคม ทำอย่างไรจึงจะให้คนนั้นมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธวิธี กำหนดวิธีการจัดการในการดำเนินงาน ทำอย่างไรจึงจะส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างที่เราอยากให้เป็น แผนแม่บทที่พูดถึงนี้ ไม่ทราบว่าเข้าใจตรงกันหรือไม่ ตัวอย่างแผนแม่บท คือ แผนแม่บททางพาราไทยซึ่งร่างโดยผู้นำเกษตรกรจากจังหวัดนครศรีธรรมราช และได้รับการยอมรับโดยสมาคมชาวสวนยาง 22 จังหวัด จากนั้นทำประชาพิจารณ์ และเกิดความรู้ใหม่ เกิดพลังใหม่ เกิดความเชื่อมโยง เกิดแนวทางว่านี่คือทางออก เขาไม่ต้องการเพียงแต่ให้ขึ้นราคายาง ถ้าให้มีทางออกที่ยั่งยืนจะต้องมีอีกหลายๆ ทาง ที่สำคัญคือเกษตรกร 1 ล้านคนนี้ต้องรู้ปัญหาที่แท้จริง และแนวทางแก้ไขที่ควรจะทำ และทางเลือกควรจะเป็นอะไรบ้าง แผนแม่บทเป็นเครื่องมือในการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นนั้น ดังนั้น แผนแม่บทฉบับนี้ควรเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนทั้งประเทศเกี่ยวกับสื่อ ผลกระทบที่สื่อมี กับปัญหาที่สื่อมี ให้ทุกคนมีโอกาสได้สะท้อนหรือมีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ และหาแนวทาง ซึ่งจะเป็นโอกาสดีที่จะทำให้ได้แนวทาง และกรอบที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

สื่อเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมใหม่ วัฒนธรรมของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง วันนี้ไม่ใช่อำนาจการปกครองที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ไม่ใช่อำนาจเงินยิ่งใหญ่ที่สุด แต่เป็นข้อมูลข่าวสารความรู้ที่จะสร้างปัญญา ที่จะพลังที่สำคัญที่สุด สังคมอย่างนี้ต้องเป็น

สังคมการเรียนรู้ วัฒนธรรมที่ควรจะต้องปรับคือวัฒนธรรมการเรียนรู้ ที่จะต้องใช้สื่อ ต้องใช้อินเทอร์เน็ต ต้องใช้คลื่นความถี่ จะต้องใช้สิ่งเหล่านี้ประกอบรวมกัน ประเด็นอยู่ที่วัฒนธรรมการเรียนรู้ ที่ผ่านมากถูกครอบงำโดยระบบการศึกษา ต่อไปจะอย่างไรจึงจะทำให้เกิดวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ที่ประชาสังคมเป็นคนที่มีส่วนร่วมในการจัดการ ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้กำหนด เป็นผู้วางแผน ผู้ดำเนินการ และสร้างวัฒนธรรมนี้ขึ้นมา ถ้าเราจะสร้างความเข้มแข็งให้แก่สังคม โดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับวัฒนธรรมนี้ การจัดสรรคลื่นความถี่ครั้งนี้เป็นโอกาสที่จะได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร ความรู้และเครื่องมือที่ทำให้เราได้รับรู้ เพราะเป็นยุคหนึ่งของการที่จะต้องต่อสู้กันในโครงสร้างอำนาจที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่ยุคเปลี่ยนเช่นนี้ จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะมาทบทวนว่าวิธีการที่เราจะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อเป็นเจ้าของทรัพยากรที่พูดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ต้องทำอย่างไร

สุเทพ วงศ์คำแหง

คลื่นความถี่ที่กำลังพูดถึงนี้ เราปล่อยให้ละละเลยกันมานาน รัฐบาลปล่อยให้คนของตนดูแล ซึ่งคนของรัฐไม่ดูแลเท่าที่ควร หยิบยื่นไปให้เอกชนเข้ามาใช้ประโยชน์จากสื่อต่าง ๆ สื่อเหล่านี้ทำให้เด็กของเราเริ่มเสียหาย แม้กระทั่งภาษาไทยที่มีความไพเราะงดงามอย่างมาก วัฒนธรรมที่งดงามของเราเวลานี้กลับกลายเป็นไปหมด เราเริ่มมองเห็นความเปลี่ยนแปลงตรงนี้ด้วยความวิตกและทุกข์กังวลว่าจะเป็นอย่างไรมากต่อไป เราไม่สามารถมองเห็นอนาคตของเราว่าต่อไปข้างหน้า จะมีคนที่รู้จักวัฒนธรรมของไทยสักแค่ไหน อย่างไร

เด็กรุ่นใหม่รู้แต่คำง่าย ๆ ไม่รู้จักคำลึกซึ้ง ไม่รู้จักคำยาก ๆ สิ่งนี้เกิดขึ้นเพราะอะไร เพราะคลื่นของความถี่ที่ผ่านมาถูกครอบงำโดยเอกชน ซึ่งคิดถึงแต่ประโยชน์ของตนเอง จนลืมไปว่าวัฒนธรรมของไทยคืออะไร ทุกวันนี้เราเห็นเด็กขึ้นมาทำกิจกรรมร่ายรำที่เราไม่เคยเห็นมาก่อนเลยอยู่หน้าเวที หรือหน้าคอนเสิร์ต สมัยก่อนเด็กที่เดินผ่านผู้ใหญ่ต้องน้อมตัวลง รู้จักไหว้ผู้ใหญ่ รู้สึกดีใจที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ มาตรา 40 ออกมา จะทำให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้บ้าง แต่ยังมีปัญหาอยู่ที่ว่ามีองค์กรเดียวข้างบน และปล่อยให้มีองค์กรย่อย 3 องค์กรเข้ามารับผิดชอบ วิจัย โกรทส์คัม และโทรคมนาคมไป ตรงนั้น ยังไม่น่าเป็นห่วงเท่าไร แต่ถ้าเราไม่สามารถที่จะควบคุมแต่คลื่นความถี่ให้ดีเหมือนที่ ดร. เสรี พุด จะเป็นปัญหา เพราะแต่ละจังหวัดจะต้องดูแลแต่ละพื้นที่ของตนเอง พื้นที่ของภาคใต้จะดูแลเรื่องรองเง็ง เรื่องมโนราห์ ทางเหนือจะต้องดูแลเรื่องของตนเอง ทางอีสานจะต้องดูแลเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าผู้ดูแลวัฒนธรรมของท้องถิ่นไม่เข้มแข็งพอ จะย้อนกลับไปอยู่ในมือของเอกชนอีกหรือไม่ เราอาจจะนึกภาคภูมิใจว่า เวลานี้เรามีประชากรตั้ง 60 ล้านคน แต่ 60 ล้านคนกับ 18 ล้านคนสมัยก่อนนั้น จะมาเทียบกันอย่างไร ว่าใครดีกว่ากัน โดยสรุป ก็คือ ขอเสนอว่ารัฐบาลควรจะเป็นคนจัดสื่อสารมวลชนเพื่อการศึกษา

สุรัฐ เมธิกุล

จากหัวข้อที่เป็นประเด็นประชุมวันนี้ คือร่างกฎหมายทั้งสองฉบับที่กำลังอยู่ในการพิจารณานี้ ให้ความสำคัญกับเรื่องของการศึกษาและวัฒนธรรม แต่ยังขาดความเชื่อมโยง โดยเฉพาะในร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มาตรา 62 ระบุว่ารัฐจะต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำ โครงสร้างพื้นฐาน ให้กับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และเพื่อศิลปวัฒนธรรม ควรระบุให้เห็นเจตนากว้าง ๆ แต่ชัดเจนสำหรับการจัดทำแผนแม่บท

ในสภาพการณ์ของประเทศกำลังพัฒนาหรือในโลกที่สามนี้ สิ่งหนึ่งที่เป็นข้อด้อยและเหลื่อมล้ำ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม มีความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบท เพราะฉะนั้นเมื่อพูดถึงมาตรา 40 ความจำเป็นในเรื่องผลประโยชน์ของประชาชนระดับชาติ หรือ ท้องถิ่น เจตนาที่เห็นตรงกันแน่นอนว่า เราจะต้องสร้างการเติบโตของสื่อมวลชนให้ได้ในชนบท แต่มีคำถามว่าถ้าอาศัยเทคโนโลยีและการจัดการสมัยใหม่ คนที่อยู่กรุงเทพฯ สามารถจัดการสื่อได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมไปทุกพื้นที่ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ จะให้มีเงื่อนไขครอบคลุมอะไร คนที่กรุงเทพฯ ทำได้ แต่ถ้ามองถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมของประเทศ ที่ร่างกัน ในมาตรา 40 ทั้ง 2 ฉบับ ได้พูดถึงภาระหน้าที่ของสำนักงาน และโครงสร้างขององค์กรอิสระ **ควรระบุหรือไม่ว่าองค์กรอิสระอาจจะตั้งองค์กรระดับท้องถิ่นเพื่อความเหมาะสม เพื่อประโยชน์ระดับท้องถิ่น** เพราะในแง่เทคนิคแล้วถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้แบบนี้ ต่อไปข้างหน้าจะไม่สามารถสร้างองค์กร และมีระบบงบประมาณต่าง ๆ ขึ้นมาจัดการได้

สุดท้ายเป็นเรื่องข้อเสนอเกี่ยวกับโครงสร้างของคณะกรรมการชุดนี้ ควรให้หลวมเพื่อความสะดวกต่อการปรับไปสู่ความเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยเฉพาะเรื่องสื่อที่เปลี่ยนแปลงใหม่ เป็นต้น

พระมหาตวัน สิริธมโม

เรื่องการบริหารเป็นเรื่องสำคัญ สมควรที่จะมีรูปแบบแม่บทที่ดิงงาม โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องของการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้นเป็นเรื่องที่จำเป็น การที่เราจะผลิตรายการ ทำสิ่งต่าง ๆ ให้มีความนิยมสูง ดึงดูดความสนใจในสิ่งที่ดิงงาม โดยเฉพาะในเรื่องของการศึกษาทางด้านศาสนานี้ค่อนข้างจะทำยาก ที่จะให้ไปแข่งกับเกมโชว์นั้นทำได้ค่อนข้างยาก เพราะฉะนั้นการบริหารตรงนี้จึงเป็นเรื่องน่าห่วงว่า ถ้าให้มีการบริหารเสร็จแล้ว ให้มีความยุติธรรม แบ่งสันปันส่วนให้เหมาะสม ทุกระดับ ทุกขั้นตอน จะเป็นเรื่องของการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทำนองว่าควรที่จะมีทุกส่วนเข้าไปดูแล โดยเฉพาะทั้งในส่วนของภาครัฐ และในส่วนของศาสนา วัฒนธรรม และเอกชน เข้าไปช่วยกันดูแลตรงนี้ เพื่อให้ได้ภาพใหม่ ๆ ซึ่งลบภาพเก่า ๆ และที่เน้นที่สุดคือเรื่องศาสนานั้น ควรที่จะนำเข้าไป โดยเฉพาะเรื่องจรรยาบรรณหรือจริยธรรมของสื่อต่าง ๆ ต้อง

มีสัดส่วนพอควร ไม่อย่างนั้นแทนที่จะได้ประโยชน์ กลับกลายเป็นว่าสื่อนั้นเป็นสิ่งที่นำมาทำลายกันเองในยุคโลกาภิวัตน์

จักรภพ เพ็ญแข

ใน ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ บอกว่า การจัดสรรคลื่นความถี่นั้นต้องคำนึงถึงการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม ด้วย แต่ใน ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ มีเพียงการศึกษาและวัฒนธรรม ศาสนาหายไป ทั้ง ๆ ที่ลื้อกันมา และมาถึงตรงนี้แล้ว ดูเหมือนว่าเราจะลืมไปอันหนึ่งที่ว่าคุณธรรมของประชาชนตกต่ำลงไป เป็นเพราะประชาชนมีโอกาสได้รู้หลักธรรมะน้อยลง มีการประพฤติปฏิบัติธรรมะน้อยลงหรือไม่ การที่ให้ความหมายแก่ประชาชนในเรื่องของการเข้าใจศาสนาที่ถูกดัดแปลงมีน้อยลง และการควบคุมสื่อตรงนี้ได้มีน้อยลงด้วย

ในรัฐธรรมนูญ ความมั่นคงนั้นน่าจะหมายถึงสถาบันชาติ และพระมหากษัตริย์ แต่จะหมายความรวมถึงความมั่นคงทางศาสนาด้วยหรือไม่ ในเมื่อชาติเราที่อยู่ได้นั้น ประกอบด้วย สถาบัน 3 สถาบัน ถ้าใน ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ นี้ ไม่ได้เขียนเกี่ยวกับเรื่องศาสนาไว้เพื่อให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ เราจะให้ความมั่นคงแก่สถาบันศาสนาได้หรือไม่ ในเมื่อปัจจุบันนี้ เราสามารถสื่อเข้าไปในอินเทอร์เน็ตได้ด้วย บางทีเรื่องที่สอดแทรกเข้าไปไม่สามารถควบคุมได้ในเรื่องของศาสนา อาจจะเป็นการบ่อนทำลายศาสนาได้ ขอเสนอให้ใส่ศาสนาเข้าไปให้ชัด ในร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ด้วย

นอกจากนั้น ยังมีอีกหลายที่ เช่น คณะกรรมการบริหาร เมื่อพิจารณาไปแล้ว มีแต่ผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ แต่ไม่มีผู้แทนจากหน่วยงานทางวัฒนธรรมหรือศาสนา เมื่อไม่มีปรากฏแล้วจะไปบริหารงานเกี่ยวกับศาสนาได้อย่างไร

ขจิตร์ ชัยนิคม

ขอขอบคุณทุกท่านและน้อมรับไปดำเนินการในส่วนที่จะเป็นประโยชน์สำหรับประชาชนที่จะให้ปรากฏหรือเป็นไปตามเจตนานั้น และขอตอบคำถามสุดท้ายที่ฝากไว้ว่า ใน ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. มีคำว่า “การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม” ส่วนใน ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ไม่มี อันนี้เป็นผลมาจากรัฐธรรมนูญ ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ครั้งแรกก็ไม่มีเรื่องของศาสนา แต่มีกรรมวิธีการท่านหนึ่งเสนอมาว่าควรจะมีเรื่องศาสนาด้วย ผมเองเห็นด้วย เพราะองค์กรศาสนานี้กระจายอยู่และมีความสัมพันธ์อยู่กับวิถีชีวิตของประชาชนได้อภิปรายสนับสนุนไป ในที่สุดที่ประชุมได้มีการตกลงกันและให้ใช้ชื่อว่า *กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม* เลยมีคำว่า *ศาสนา* ต่อจากการศึกษาอยู่เกือบจะทุกแห่งใน ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. นี่ก็คือที่มา แต่ข้อความในรัฐธรรมนูญไม่ได้ว่าเรื่องการศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม มาตรา 40 เป็นเรื่องการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของชาติและประโยชน์สาธารณะอื่น แม้บทเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ จึงไม่มีคำว่าศาสนาต่อจากคำว่าการศึกษา

ส่วนการฝากนำคำว่า “ศาสนา” ไปใช้ได้หรือไม่ คงยาก ด้วยเหตุผลเพราะว่าบางคนจะมองเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือไม่ แต่ขอรับไปให้เขาเต็ม

สำหรับความเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผมขอรับไว้ และขอสรุป ดังนี้

ประการที่ 1 รูปแบบการจัด การจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องการจัดตั้งสถานี ไม่ว่าจะวิทยุ หรือโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ซึ่งยังไม่ค่อยมีในเรื่องของสาธารณะ ควรจะมีลักษณะผสมผสาน คือเป็นสถานีโดยเฉพาะสถานีหนึ่ง คนบอกว่าไม่ได้รับความนิยมไม่เป็นไร เพราะว่าตรงนี้ไม่ได้เน้นเรื่องเงิน แต่เน้นว่าเป็นทรัพยากรของชาติ ซึ่งสามารถจัดเรื่องศาสนาด้วย ๆ สถานีหนึ่งเลย ใครอยากฟังเทศน์ ศึกษาธรรมะลึกซึ้ง สามารถรับฟังได้ และท่านก็สามารถจัดได้ ท่านจะนำเสนอเรื่องอย่างไร วิทยากรต่าง ๆ เรื่องเทคนิคท่านไปค้นคิดเอง เพียงแต่จัดให้ท่าน ถ้าท่านจัดไม่ได้ต้องนำมาดูอีกทีหนึ่ง เพราะฉะนั้น คณะกรรมการฯ ตรงนี้สำคัญต้องเข้าใจด้วย ผมเห็นว่าเรื่องการศึกษาจะต้องจัดเฉพาะ ให้มีสถานีหนึ่ง ทั้งโทรทัศน์ ทั้งเรื่องกระจายเสียง ให้ครอบคลุมทั่วประเทศด้วย สถานีทั่วไปต้องมีรายการเหล่านี้ผสมผสานอยู่ แล้วถ้าหากนำไปซื้อขายจ่ายโอนให้เอกชนเช่า รายได้จากสิ่งเหล่านั้นต้องเจียดมาตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมด้วย เพราะรัฐธรรมนูญเขียนเพื่อประโยชน์สาธารณะด้วย **เพราะฉะนั้น ถ้าหากเปลี่ยนไปเป็นเงิน ไปซื้อขาย รายได้จำนวนหนึ่งจะต้องจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อสิ่งเหล่านี้ เพื่อเป็นประโยชน์ของประชาชน**

ประการที่ 2 ขอบเขต หรือบริเวณที่ต้องใช้บริการ คำว่า “ประชาชน” หมายถึงใคร หมายถึงว่าเวลาพูดถึงเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน จะต้องยึด “ประชาชนกลุ่มใหญ่ในชาติ” ก่อน ซึ่งอาจจะไม่ใช่บุคคลในนี้ แต่จะต้องคิดถึงว่าใครจะเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดในประเทศนี้ เมื่อพูดถึงพัฒนาประเทศคือ ต้องพัฒนาคนเหล่านั้นหรือบุคคลเหล่านั้น จึงจะเรียกว่าพัฒนา เราไม่อาจจะพัฒนาตัวเองหรือระดับบนขึ้นไป แล้วเรียกว่าพัฒนาได้ เพราะฉะนั้นในความหมายของผม คำว่า “ประชาชน” ถ้าจะแยกกลุ่มไหนก่อน คงจะต้องเป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาส กลุ่มคนที่มีความเป็นอยู่ยากจน ส่วนมากจะกระจายตามภูมิภาค ท้องถิ่นต่าง ๆ คงตอบท่านได้อย่างนี้ แล้วมาถึงขอบเขตการจัดบริการระดับไหน ผมคิดว่าการจัดบริการรองรับการจัดสรรคลื่นความถี่ ไม่ว่าจะเรื่องกระจายเสียง กระจายภาพ เรื่องของโทรทัศน์ โทรศัพท์ หรือโทรคมนาคมในรูปแบบต่าง ๆ นี้ ถ้าไม่คิดถึงเรื่องผลประโยชน์ การจัดของรัฐในวันนี้ มีกำลังพอที่จะจัดลงไปถึงหมู่บ้านได้ ไม่ว่าจะไปเชื่อมต่อกับวิทยุกระจายเสียงหรือหอคอยกระจายข่าว คลื่นของกระทรวงมหาดไทย ตามหมู่บ้านจะต้องเชื่อมต่อดังนี้ได้

ในเรื่องของโทรทัศน์ มอบโทรทัศน์หมู่บ้านละ 1 เครื่อง ทำให้รัฐบาลจะจัดให้ไม่ได้ ถ้าจะจัดเพื่อการศึกษา ถ้าบอกว่าทุกคนไม่มี ก็จัดซื้อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไว้เครื่องหนึ่ง ในวงเล็บว่า จะต้องดูแลให้เปิดได้ทุกวันด้วย ไม่ใช่จัดไปแล้วเหมือนตู้โทรศัพท์สาธารณะทั่วไปที่อยู่ตามชนบท เพราะฉะนั้นผมจึงเสนอว่าควรจะไปถึงในระดับหมู่บ้าน เรามี 7-8 หมื่นหมู่บ้าน ค่าใช้จ่ายพอที่ประเทศนี้จะจัดได้ ถ้าหากว่าจะใช้ระบบนี้เป็นการให้การศึกษาประชาชน จะต้องมีส่วนที่สื่อสารระดับหมู่บ้าน ซึ่งมีรับได้ทั้งโทรทัศน์ และรับได้ทั้งวิทยุ และวิทยุนี้ต้องต่อเชื่อมกับหอกระจายข่าวได้ ต้องไปทำ และสิ่งที่ไม่เคยมีต้องมี ทุกวันนี้มีโทรศัพท์แล้วและบริการอยู่หลายหมู่บ้านแล้ว จะต้องมีการโทรศัพท์ โทรสาร สื่อสารทุกอย่างลงไปหมู่บ้าน ส่วนทำอย่างไรเป็นเรื่องเทคนิคแล้ว แต่เมื่อพูดว่าเพื่อพัฒนาประเทศ และพัฒนาคน จะต้องจัดลงไปถึงระดับนั้น ขอยืนยันว่างบประมาณเท่าที่มีอยู่สามารถจัดได้

พระมหาตวัน สิริธมโม

วิทยุเป็นสื่อที่ยังมีอิทธิพลและมีความสำคัญต่อชีวิตของคนมาก เพราะเข้าไปถึงทุกชุมชน ไม่ว่าจะกำลังทำอะไรทำนา เกี่ยวข้าว หิ้ววิทยุทรานซิสเตอร์ฟังได้หมดทุกหนทุกแห่ง เพราะว่าเมื่อฟังแล้วหรือรับสื่อแล้ว เราส่งอะไรให้กับประชาชน เป้าหมายก็คือ สิ่งที่เป็นประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด ทุกวันนี้ต้องยอมรับว่ารายการที่เป็นประโยชน์สำหรับประชาชนมีน้อย ดังนั้น ทำอย่างไรที่จะให้สื่อนี้ส่งสิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นโอสถชนานเอกไปซโลมจิตใจชุมชนของเราให้ได้มากที่สุด เพื่อแทนที่รายการที่มอมเมาหรือยั่วยุประชาชนให้หลงผิด ถ้าทำให้คนมีปัญญา มีวิจารณ์ญาณ มีโยนิโสมนสิการอย่างที่พระคุณเจ้าธรรมปิฎกท่านให้ข้อคิดอยู่ 2 เรื่อง คือ ปรโตโฆชะ สิ่งทีกระตุ้นจากภายนอก ถ้าเราไม่มีโยนิโสมนสิการ สิ่งทีกลั่นกรองภายในเราก็จะเสียประโยชน์ ถ้าเรารักประชาชน รักลูกหลานของเรา เราต้องช่วยกัน เราปฏิเสธไม่ได้ เราต้องให้สิ่งที่ดีกับเขา

สรุปประเด็นที่ได้จากการประชุมกลุ่ม

กลุ่มที่ 1	ด้านการศึกษา	รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี	ประธาน
กลุ่มที่ 2	ด้านศาสนา	นายอำนาจ สุวรรณศิริ	ประธาน
กลุ่มที่ 3	ด้านวัฒนธรรม	ดร. นันทสาร สีสลับ	ประธาน

ในการประชุมกลุ่มย่อย ได้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มด้านการศึกษา 2) กลุ่มด้านศาสนา และ 3) กลุ่มด้านวัฒนธรรม แต่ละกลุ่มจะมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีภารกิจ คือ การพิจารณาสาระสำคัญด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ควรระบุใน ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลี่คลายความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.

ผลการประชุมกลุ่มย่อยสรุปเป็นประเด็นเพื่อการปรับปรุงและเพิ่มเติม (ร่าง) พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลี่คลายความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ได้ดังนี้

1. ควรเพิ่ม หมวดที่ว่าด้วย ความมุ่งหมายและหลักการ มีสาระ ดังนี้

1.1 เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 การจัดสรรคลี่คลายความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น ๆ

1.2 หลักการจัดสรรคลี่คลายความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ดังนี้

1) ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลี่คลายความถี่ และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

2) ในการจัดสรรคลี่คลายความถี่ ต้องคำนึงถึงประโยชน์และความต้องการของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่นอย่างเพียงพอ เพื่อใช้ในกิจการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น

3) ต้องมุ่งกระจายการเติบโตของกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมไปสู่ชนบท เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และผลิตรายการเพื่อชุมชนมากขึ้น

4) ในการกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมขององค์กรอิสระ ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ โดยเคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เหตุผล เพื่อเป็นหมวดที่ว่าด้วยหลักการ ทิศทาง และเป้าหมายในการปฏิรูปทรัพยากรสื่อสารของชาติ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 39 40 และ 41

2. หมวด 1 คณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ

2.1 คุณสมบัติของกรรมการ ในมาตรา 6 ข้อ (1), (3) และ (5)

สาระ เพิ่มข้อความ *ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ* ใน (1) ดังนี้

(1) เป็นผู้ที่มีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญในทางวิชาการเกี่ยวกับด้านสื่อสารมวลชน ด้านโทรคมนาคม *ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ* หรือด้านเทคโนโลยีอื่นที่จะเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่

เหตุผล เพื่อให้ครอบคลุมเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องด้านคอมพิวเตอร์ “เทคโนโลยีสารสนเทศ” ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ. 2535 (5) หมายถึง ความรู้ในผลิตภัณฑ์หรือในกระบวนการดำเนินงานใด ๆ ที่อาศัยเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ คอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ การติดต่อสื่อสาร การรวบรวมและการดำเนินงาน รวมทั้งเพื่อการศึกษา และการเรียนรู้

สาระ เพิ่มข้อความ *การศาสนา* ใน (3) ดังนี้

(3) เป็นผู้มีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน การบริหารการจัดการ การศึกษา *การศาสนา* และวัฒนธรรม หรือการคุ้มครอง และพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ที่จะประโยชน์ต่อการพัฒนากิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ให้สอดคล้องกับความมั่นคงของรัฐ ความต้องการของสังคม และการคุ้มครองประชาชน

เหตุผล เนื่องจาก “ศาสนา” เป็นบ่อเกิดและตัวกำหนดวัฒนธรรม การระบุไว้เพื่อให้เกิดจิตสำนึก และความตระหนักถึงความสำคัญของศาสนา รวมทั้งสอดคล้องกับ ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา

สาระ ขอเพิ่มเติม ข้อ (5) ดังนี้

(5) *เป็นตัวแทนของประชาชน ผู้บริโภคหรือบุคคลที่สังคมยอมรับว่ามีประวัติในการทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์มาอย่างต่อเนื่อง*

เหตุผล เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ แล้ว เห็นว่า คุณสมบัติมุ่งเน้นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญค่อนข้างมาก และขาดในส่วนของตัวแทนประชาชน ซึ่งเป็นผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากการปฏิรูปทรัพยากรสื่อสารของชาติ จึงขอเสนอตัวแทนของประชาชน

2.2 องค์ประกอบและสัดส่วนของคณะกรรมการสรรหา (มาตรา 9)

สาระ คือ จากจำนวนคณะกรรมการสรรหา รวมยี่สิบเอ็ดคนนั้น ขอให้มีส่วนที่เท่ากัน ดังนี้ ตัวแทนโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนนักวิชาการ และตัวแทนประชาชน องค์กรวิชาชีพ อย่างละ 7 คน

เหตุผล เพื่อเป็นการรักษาคุณภาพในการสรรหา ทั้งนี้ เพื่อให้ได้คนที่ที่ที่ต้องการ

2.3 วิธีการสรรหา (มาตรา 9)

สาระ คือ ให้คณะกรรมการสรรหารับฟังหรือเปิดโอกาสให้องค์กรวิชาชีพ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอชื่อได้ ตามระเบียบและวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

เหตุผล เนื่องจากคณะกรรมการองค์กรอิสระต้องเป็นกรรมการที่ไม่มีส่วนได้เสีย ไปรงใส และมีอิสระในการทำงาน ดังนั้น การรับฟังเสียงจากบุคคลหลายฝ่าย จะเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการคัดเลือกที่จะทำได้คนที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ

2.4 อำนาจหน้าที่ (มาตรา 21) และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการองค์กรอิสระ (มาตรา 13 ข้อ (8))

สาระ คือ ขาดความสามารถหรือมีความเสียหายในด้านชื่อเสียง ซึ่งอาจมีผลทำให้กระทบกระเทือนต่อหน้าที่ และความเชื่อถือ

เหตุผล เพื่อแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสของคณะกรรมการ ในกรณีที่มีความสงสัยเคลือบแคลงเกิดขึ้น สาระในข้อนี้จะเป็นกลไกคัดออกได้

สาระ ในส่วนของอำนาจหน้าที่ (มาตรา 21) ขอเพิ่ม

ในการจัดทำแผนแม่บทการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ ให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้ประกอบกิจการที่ใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ และหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการที่โปร่งใส เปิดเผย มีการทำประชาพิจารณ์เป็นระยะ สามารถตรวจสอบได้ และมีความเป็นอิสระในการจัดทำแผน

เหตุผล เพื่อเป็นหลักประกันในความโปร่งใสของกระบวนการ จัดทำแผนแม่บทการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่

2.5 หลักการในการจัดทำแผนแม่บทการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ (เพิ่ม 1 มาตรา หลังมาตรา 22)

สาระ คือ ในการจัดทำแผนแม่บทการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ ต้องให้ความสำคัญในการจัดสรรคลื่นความถี่ ที่จำเป็นต่อการรับ-ส่งวิทยุกระจายเสียง

วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เพื่อวัตถุประสงค์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนงานเพื่อการทะนุบำรุงศาสนา ส่งเสริม ศิลปและวัฒนธรรม ตามความจำเป็นและเหมาะสม

เหตุผล เพื่อเชื่อมโยงกับ ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (มาตรา 62) และประโยชน์สูงสุดของประชาชนด้านการศึกษา

2.6 สัดส่วนของการจัดสรรคลื่นความถี่ (มาตรา 23)

สาระ ได้แก่

1) สัดส่วนของการจัดสรรที่ให้ใช้ในกิจการของรัฐ ขององค์กรพัฒนา เอกชนหรือประชาชนทั่วไป และของธุรกิจเอกชน

2) ต้องกำหนดสัดส่วนเนื้อหาสาระของรายการวิทยุกระจายเสียง และ วิทยุโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาคนและสังคม (รายการเพื่อการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคง ของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น) อย่างน้อย ร้อยละ 50

3) ต้องกำหนดสัดส่วนของผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการวิทยุกระจาย เสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยแบ่งเป็นภาครัฐ ซึ่งครอบคลุมภาครัฐ การ องค์การมหาชน และการปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 40 ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชน ร้อยละ 20 และภาคธุรกิจเอกชน ร้อยละ 40

เหตุผล เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคม เพื่อการพัฒนาคนและสังคม (พ.ศ. 2542-2551) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความ เห็นชอบ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2542

สาระ คือ ให้มีการลดอัตราค่าบริการเป็นพิเศษในกิจการเพื่อการศึกษา

เหตุผล เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ ได้ตาม ความต้องการ และสอดคล้องกับ ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (มาตรา 67)

2.7 คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการของรัฐ (มาตรา 24)

สาระ คือ คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการของรัฐเป็นคลื่นความถี่ที่จัดไว้เพื่อการ ใช้ประโยชน์ของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น โดยให้มีจำนวนเพียงพอ เพื่อใช้ใน กิจการที่เกี่ยวกับการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ

เหตุผล เพื่อเป็นการตอกย้ำเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 โดยหลักการ ของการจัดสรรคลื่นความถี่ ต้องคำนึงถึงพื้นที่บริการและประชาชน กล่าวคือ มีคลื่นความถี่ที่เป็น เครือข่ายระดับชาติ และระดับท้องถิ่น รวมทั้งลำดับความสำคัญของกิจการที่ได้รับการจัดสรร

2.8 คลื่นความถี่ที่ให้อำนาจในการของเอกชน (มาตรา 25)

สาระ คือ ขอบเพิ่ม คลื่นความถี่ที่จะอนุญาตให้องค์กรพัฒนาเอกชนหรือชุมชน และธุรกิจเอกชน

เหตุผล เพื่อความชัดเจนว่า คลื่นความถี่ที่ให้อำนาจในการของเอกชนนั้นมี 2 ส่วน คือ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชนหรือชุมชน คือ องค์กรหรือหน่วยงานนอกระบบราชการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการทำงานที่คล่องตัวในการแก้ปัญหา และพัฒนาคน ชุมชน สังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่ไม่แสวงหากำไร กับภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งเป็นภาคเอกชนที่มุ่งแสวงหากำไรในการดำเนินกิจการ

2.9 ค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ ขอบเพิ่ม ดังนี้

สาระ คือ ให้มีการระดมทุนจากค่าสัมปทาน ผลกำไร และค่าธรรมเนียมอื่นที่ได้จากการจัดสรรคลื่นความถี่ การดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และกิจการโทรคมนาคมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน เพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

เหตุผล ให้สอดคล้องกับ ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ที่กำหนดให้มีกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งจะเป็นกองทุนเพื่อการผลิต การวิจัย และการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของการผลิต และการใช้คลื่นความถี่ และกิจการโทรคมนาคมเพื่อการศึกษา

2.10 สิทธิของประชาชน (มาตรา 28 ข้อ (6))

สาระ คือ ประชาชนมีสิทธิในการร้องเรียนหรือร้องทุกข์ได้

เหตุผล เป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 39

3. หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ

3.1 สำนักงานคณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ มาตรา 30 ขอบเพิ่ม จัดตั้งหน่วยงานในระดับท้องถิ่นได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อการกระจายโอกาส การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ในการร่วมตัดสินใจ และผลิตรายการเพื่อชุมชน ทั้งนี้ อยู่ภายใต้การกำกับดูแล และเป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการ

เหตุผล เพื่อเป็นการรองรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น และเอื้อให้เกิดการตื่นตัวในการเลือกสรรและแยกแยะข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้

4. บทเฉพาะกาล มาตรา 46

สาระ ควรขอให้มีการนำเสนอ

1) ร่างกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์

2) ร่าง กฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม
เพื่อการพิจารณาควบคู่ไปพร้อมกันกับ ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้

เหตุผล เพื่อไม่เป็นการเปิดช่องว่างในการใช้อำนาจในลักษณะดุลยพินิจแก่
คณะกรรมการองค์การอิสระมากเกินไป

โครงการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น เรื่อง การจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม

1. ความเป็นมา

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 40 กำหนดให้ “คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคมเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ” โดย “ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ทั้งนี้ “การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม”

รัฐบาลจึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ... ต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 2 เมษายน ที่ผ่านมา ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเพื่อรับหลักการในวาระแรกแล้ว และอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

เพื่อให้เป็นไปตามวรรคสาม ของมาตรา 40 ในส่วนของการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะที่รับผิดชอบด้านการศึกษาและวัฒนธรรมของประเทศ จึงเห็นสมควรจัดทำประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อร่วมกันพิจารณาว่าร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.... ได้คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนในด้านการศึกษา และวัฒนธรรม มากน้อยเพียงใด

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีการระดมความคิดเห็นจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งในด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และประชาชนทั่วไป ในประเด็นการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม
2. เพื่อให้สำนักงานฯ ได้รับฟังความคิดเห็นและความต้องการของทุกฝ่าย เพื่อนำความคิดเห็นดังกล่าวไปเสนอต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น

3. กลุ่มเป้าหมาย

- กลุ่มประชาชนทั่วไป
 - กลุ่มผู้ที่อยู่ในด้านการศึกษา
 - กลุ่มผู้ที่อยู่ในด้านศาสนา
 - กลุ่มผู้ที่อยู่ในด้านวัฒนธรรม
 - กลุ่มผู้แทนสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดรายการด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- จำนวนทั้งสิ้น ประมาณ 150 คน

4. วิธีดำเนินการสัมมนา

1. การบรรยายพิเศษ
2. การอภิปรายทั่วไป
3. การประชุมกลุ่มย่อย

5. กำหนดวัน เวลา สถานที่

วันพฤหัสบดีที่ 20 พฤษภาคม 2542 เวลา 8.00 - 17.00 น. ณ ห้องภัตตาคาร
โรงแรมโซลทวิน ทาวเวอร์ กรุงเทพฯ

6. งบประมาณ

ค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้น ประมาณ 80,000 บาท เบิกจากงบประมาณหมวดเงินอุดหนุน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

7. ผู้รับผิดชอบ

สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ และสถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการ
ศึกษาไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้รับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อนำมาเสนอต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์
และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ... ในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน ตลอดจนจะได้รับทราบความต้องการ
ของประชาชนในฐานะผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากพระราชบัญญัติฉบับนี้

**กำหนดการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น
เรื่อง การจัดสรรคเลื่อนความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม
วันพฤหัสบดีที่ 20 พฤษภาคม 2542 เวลา 8.00 – 17.00 น.
ณ ห้องกษัตริย์ศึก โรงแรมโซลทวิน ทาวเวอร์ กรุงเทพฯ**

- 08.00 - 08.30 น. ลงทะเบียน
- 08.30 - 09.30 น. เปิดการประชุมและบรรยายพิเศษ เรื่อง การจัดสรรคเลื่อนความถี่เพื่อการศึกษา และ วัฒนธรรม ใน ร่าง พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคเลื่อนความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.
โดย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
ประธานคณะกรรมการกิจการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคเลื่อนความถี่ฯ
- 09.30 - 10.30 น. บทวิเคราะห์ การจัดสรรคเลื่อนความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม
ใน ร่าง พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคเลื่อนความถี่ฯ
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์
อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อนุกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดองค์กรจัดสรรคเลื่อนความถี่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40
- 10.30 - 10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 - 11.30 น. การอภิปราย เรื่อง “การจัดสรรคเลื่อนความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม”
โดย
1) พระมหาต่วน สิริธมฺโม
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2) นายชจิตร์ ชัยนิคม
กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ..... และ
ร่าง พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคเลื่อนความถี่ฯ
3) รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี พงศ์พิศ
ประธานมูลนิธิหมู่บ้าน
ดำเนินการอภิปราย โดย นายจักรภพ เพ็ญแข

- 11.45 - 12.30 น. อภิปรายทั่วไป
- 12.30 - 13.30 น. พัก รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.30 - 14.00 น. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประชุมกลุ่มย่อย และขั้นตอนการนำเสนอ
ผลการประชุม
โดย *ดร.รุ่ง แก้วแดง* เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- 14.00 - 17.00 น. การประชุมกลุ่มย่อย เพื่อพิจารณากำหนดสาระสำคัญด้านการศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรมที่ควรระบุในร่าง พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ
และปิดการประชุม
กลุ่มที่ 1 : ด้านการศึกษา
ประธานกลุ่ม *รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี*
คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กรรมการวิสามัญฯ และ ประธานคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็น
ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ
กลุ่มที่ 2 : ด้านศาสนา
ประธานกลุ่ม *นายอำนาจ สุวรรณศิริ*
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
กลุ่มที่ 3 : ด้านวัฒนธรรม
ประธานกลุ่ม *ดร.นันทสาร สีสลับ*
เลขาธิการกิตติมศักดิ์ องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก

เอกสารประกอบการประชุมรับฟังความคิดเห็น
เรื่อง
"การจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม"

(ร่าง) พระราชบัญญัติ
องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการ
วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.

จัดโดย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี
วันพฤหัสบดีที่ 20 พฤษภาคม 2542 เวลา 8.00 - 16.30 น.
ณ ห้องกษัตริย์ศึก โรงแรมโซลทวินทาวเวอร์ กรุงเทพฯ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการ
วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

เหตุผล

โดยที่มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ และให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น ๆ รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติสมควรตรากฎหมายจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกำหนดขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในด้านการจัดสรรคลื่นความถี่และวิธีการในการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

.....
.....
มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ."

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"คลื่นความถี่" หมายความว่า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่สามารถนำมาใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม

"วิทยุกระจายเสียง" หมายความว่า การส่งหรือการรับสัญญาณเสียงตามพระราชบัญญัตินี้

"วิทยุโทรทัศน์" หมายความว่า การส่งหรือการรับสัญญาณภาพ และเสียงตามพระราชบัญญัตินี้

"โทรคมนาคม" หมายความว่า การส่งหรือการรับเครื่องหมาย สัญญาณ ตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือสิ่งอื่นใดที่สามารถทำให้เข้าใจความหมายได้ตามพระราชบัญญัตินี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ

"กรรมการ" หมายความว่า ประธานกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ และกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ

"สำนักงาน" หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ

"เลขานุการ" หมายความว่า เลขานุการคณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ

"พนักงาน" หมายความว่า พนักงานของสำนักงานคณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ

มาตรา 4 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 1

คณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ คณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกสิบสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา ทำหน้าที่เป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระในการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อให้เหมาะสมแก่การเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะและให้มีการดำเนินการที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

ให้เลขานุการเป็นเลขานุการคณะกรรมการ

มาตรา 6 กรรมการต้องเป็นผู้ที่มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในด้านหนึ่งด้านใดดังต่อไปนี้

(1) เป็นผู้มีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญในทางวิชาการเกี่ยวกับด้านสื่อสารมวลชน ด้านโทรคมนาคม หรือด้านเทคโนโลยีอื่นที่จะเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาการใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่

(2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม

(3) เป็นผู้มีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน การบริหารการจัดการ การศึกษาและวัฒนธรรม หรือการคุ้มครองและพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ที่จะประโยชน์ต่อการพัฒนากิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคมให้สอดคล้องกับความมั่นคงของรัฐ ความต้องการของสังคมและการคุ้มครองประชาชน

(4) เป็นผู้มีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการออกกฎหรือการกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคมให้เป็นไปโดยเหมาะสมทั้งในด้านประโยชน์สาธารณะและในด้านส่งเสริมการประกอบกิจการ

มาตรา 7 กรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์

(3) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(4) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(5) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(6) ไม่เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองหรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดของพรรคการเมืองในระยะเวลาสามปีก่อนการได้รับแต่งตั้ง

(7) ไม่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

(8) ไม่เป็นพนักงานหรือดำรงตำแหน่งใด หรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจหรือกิจการในด้านสื่อสารมวลชนหรือกิจการโทรคมนาคม หรือประกอบวิชาชีพในด้านสื่อสารมวลชนหรือกิจการโทรคมนาคม

มาตรา 8 ในกรณีที่มีการแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7 โดยผู้นั้นยินยอมจะปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการ ผู้นั้นจะเริ่มปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อเมื่อได้ลาออกหรือดำเนินการเพื่อมิให้เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามแล้วภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแต่งตั้ง ถ้าผู้นั้นมิได้ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ถือว่าผู้นั้นมิได้รับแต่งตั้งกรรมการ และให้ดำเนินการสรรหาและแต่งตั้งบุคคลอื่นแทน

มาตรา 9 ในการแต่งตั้งกรรมการ ให้มีคณะกรรมการสรรหาคณะหนึ่งจำนวนยี่สิบเอ็ดคน ทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการเสนอรายชื่อเป็นกรรมการประกอบด้วย

(1) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ และอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(2) คณะบดีคณะนิติศาสตร์ วารสารศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชนที่มีการสอนระดับปริญญาตรีขึ้นไปในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คน

(3) คณะบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์ หรือที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นที่มีการสอนระดับปริญญาตรีขึ้นไปทางด้านโทรคมนาคมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสี่คน

(4) ผู้แทนสมาคมวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสองคน

(5) ผู้แทนสมาคมวิชาชีพด้านโทรคมนาคม คอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสองคน

(6) ผู้แทนคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจำนวนสองคน

ให้คณะกรรมการสรรหาคัดเลือกกรรมการด้วยกันคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ และให้เลขาธิการเป็นเลขานุการคณะกรรมการ

การพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการเสนอรายชื่อเป็นคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสรรหากำหนด ทั้งนี้ โดยจะต้องมีการคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถในกิจการด้านต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 ในสัดส่วนที่เหมาะสม และจะต้องมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมในจำนวนที่เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน

การลงมติเพื่อคัดเลือกบุคคลตามวรรคสามต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการสรรหาที่มีอยู่ทั้งหมด

มาตรา 10 ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาคัดเลือกบุคคลผู้มีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ตามมาตรา 6 และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7 เป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนกรรมการที่จะได้รับแต่งตั้งเสนอต่อประธานวุฒิสภาพร้อมทั้งรายละเอียดของบุคคลดังกล่าว โดยจะต้องระบุให้ชัดเจนหรือมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสมในด้านหนึ่งด้านใดตามมาตรา 6

ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติเลือกผู้ได้รับการเสนอรายชื่อ ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ให้บุคคลซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ แต่ถ้าผู้ได้รับเลือกที่ได้คะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีจำนวนไม่ครบสิบห้าคน ให้นำรายชื่อของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อที่เหลืออยู่ทั้งหมดมาให้สมาชิกวุฒิสภาออกเสียงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนืองกันไป และในกรณีนี้ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดเรียงลงไปตามลำดับจนครบจำนวนเป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินสิบห้าคน ให้ประธานวุฒิสภาจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

เมื่อได้มีการคัดเลือกบุคคลเป็นกรรมการครบจำนวนแล้ว ให้ผู้ที่ได้รับเลือกทั้งหมดประชุมร่วมกันเพื่อคัดเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ แล้วแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง

มาตรา 11 ให้กรรมการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 12 กรรมการมีวาระอยู่ในตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่ามีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการชุดใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เมื่อสิ้นสุดวาระของกรรมการชุดเดิม ให้ดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการชุดใหม่เป็นการล่วงหน้าตามสมควร

มาตรา 13 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (6) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7
- (7) วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่ง

มาตรา 14 ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 13 ให้ดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งและในกรณีที่อยู่นอกสมัยประชุมของรัฐสภา ให้ดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เปิดสมัยประชุมของรัฐสภา

ในระหว่างที่ยังมิได้ดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีกรรมการเหลืออยู่เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

มาตรา 15 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม
หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธาน
ในที่ประชุม

วิธีการประชุม การลงมติ และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือกรรมการ
ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้น
ไม่มีสิทธิเข้าประชุม

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่ง หรือ
หลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเพื่อ
เสนอรายงานต่อคณะกรรมการหรือดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 16 ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่
ตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่ได้รับมอบหมายได้ ทั้งนี้ วิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะ
อนุกรรมการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 17 ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ให้มีอำนาจสั่งหน่วยงานของ
รัฐหรือบุคคลใดมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง มาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง
ข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา 18 ให้กรรมการและอนุกรรมการได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นใน
การปฏิบัติงานตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 19 ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบายและจัดทำแผนแม่บทการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่น
ความถี่
- (2) กำหนดการจัดสรรคลื่นความถี่ระหว่างคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุ
กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม
- (3) กำหนดการจัดสรรคลื่นความถี่ที่จะให้ใช้ในกิจการของรัฐ และคลื่น
ความถี่ที่จะให้ใช้ในการให้บริการของเอกชน

(4) กำหนดนโยบายในการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(5) กำหนดลักษณะของการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(6) กำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(7) กำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมให้เป็นไปตามกฎหมาย

(8) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(9) ส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ และการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(10) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 20 ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมตามลักษณะการประกอบกิจการดังต่อไปนี้

(1) กิจการวิทยุกระจายเสียง ได้แก่ การประกอบกิจการส่งสัญญาณเสียงที่ดำเนินการโดยใช้คลื่นความถี่ กระแสไฟฟ้า สื่อตัวนำอื่นใดหรือเทคโนโลยีอื่นใดที่ได้ผลอย่างเดียวกัน โดยมีรายการแน่นอนสม่ำเสมอหรือเป็นประจำ และมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลทั่วไปสามารถรับการส่งสัญญาณเสียงนั้นได้โดยตรงด้วยการใช้เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง ไม่ว่าจะต้องมีการดัดแปลงหรือติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มเติม หรือไม่ก็ตาม รวมทั้งการรับสัญญาณเสียงเพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนรับสัญญาณเสียงนั้นได้โดยเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงด้วย หรือกิจการวิทยุกระจายเสียงตามที่มีกฎหมายบัญญัติ หรือตามที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นกิจการวิทยุกระจายเสียง

(2) กิจการวิทยุโทรทัศน์ ได้แก่ การประกอบกิจการส่งสัญญาณภาพ และเสียงที่ดำเนินการโดยใช้คลื่นความถี่ กระแสไฟฟ้า สื่อตัวนำอื่นใดหรือเทคโนโลยีอื่นใดที่ได้ผลอย่างเดียวกัน โดยมีรายการแน่นอนสม่ำเสมอหรือเป็นประจำ และมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลทั่วไปสามารถรับการส่งสัญญาณภาพและเสียงนั้นได้โดยตรง

ด้วยการใช้เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ ไม่ว่าจะต้องมีการดัดแปลงหรือติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มเติมหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งการรับสัญญาณภาพและเสียงเพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนรับสัญญาณภาพและเสียงนั้นได้โดยเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ด้วย หรือกิจการวิทยุโทรทัศน์ตามที่มีกฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นกิจการวิทยุโทรทัศน์

(3) กิจการโทรคมนาคม ได้แก่ การประกอบกิจการส่งและรับสัญญาณด้วยเครื่องมือสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการส่งและรับสัญญาณเป็นเครื่องหมาย สัญญาณตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือสิ่งอื่นใดเพื่อให้เข้าใจความหมายโดยใช้คลื่นความถี่ กระแสไฟฟ้า สื่อตัวนำอื่นใดหรือเทคโนโลยีอื่นใดที่ได้ผลอย่างเดียวกัน และมีวัตถุประสงค์เพื่อการติดต่อระหว่างบุคคลหรือระหว่างกิจการอื่นใด หรือกิจการโทรคมนาคมตามที่มีกฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคม

การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และการประกอบกิจการโทรคมนาคมให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม ในกรณีที่มีปัญหาว่ากิจการใดเป็นกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ให้คณะกรรมการมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาด และให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดแนวทางการดำเนินการในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการดังกล่าวร่วมกันหรือเชื่อมโยงกัน หรือต้องมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันในทางหนึ่งทางใด

มาตรา 21 ให้คณะกรรมการจัดทำแผนแม่บทการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ โดยจะต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับผังคลื่นความถี่ทั้งหมดที่ประเทศไทยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ระหว่างประเทศ รายละเอียดเกี่ยวกับคลื่นความถี่ที่กำหนดให้ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมรวมทั้งแนวทางการจัดสรรคลื่นความถี่ในกิจการดังกล่าว แนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมและมีให้มีการผูกขาด และกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคลื่นความถี่

แผนแม่บทการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้เป็นแนวทาง การดำเนินงานในด้านการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม

ให้คณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการดำเนินการ เกี่ยวกับคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และต้องปรับปรุงแผนแม่บทดังกล่าว เพื่อ ประโยชน์ในการบริหารคลื่นความถี่ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความเป็นจริงที่ มีการเปลี่ยนแปลงไปทุกระยะเวลา

ในการจัดทำแผนแม่บทการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ ให้คณะกรรมการ รับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้ประกอบกิจการที่ใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ และ หน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

แผนแม่บทการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ต้องประกาศโดยเปิดเผย

มาตรา 22 การจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทร ทัศน์และวิทยุโทรคมนาคม ต้องดำเนินการในลักษณะที่ให้มีการกระจายมาใช้ ประโยชน์โดยทั่วถึงในกิจการด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมแก่การเป็นทรัพยากรสื่อสารของ ชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ โดยจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนใน ระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และ ประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 23 ในการจัดสรรคลื่นความถี่ ต้องกำหนดสัดส่วนคลื่นความถี่ที่ให้อำนาจใน กิจการของรัฐ และคลื่นความถี่ที่จะอนุญาตให้เอกชนนำไปใช้ในการประกอบกิจการ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของภาครัฐในการให้บริการเพื่อประโยชน์สาธารณะ การ เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปมีสิทธิใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ และการเปิดเสรีใน การประกอบกิจการตามความต้องการของประชาชนอย่างเป็นธรรม

การกำหนดสัดส่วนตามวรรคหนึ่งจะต้องกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนแม่บท การดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ตามมาตรา 21 ทั้งนี้ โดยต้องแสดงให้เห็นชัดเจนว่าแต่ ละคลื่นความถี่จะให้นำไปใช้ประโยชน์ในกิจการใดและมีขอบเขตการใช้ประโยชน์คลื่น ความถี่นั้นเพียงใด

มาตรา 24 คลื่นความถี่ที่ให้อำนาจใช้กิจการของรัฐเป็นคลื่นความถี่ที่จัดไว้เพื่อการ
ใช้ประโยชน์ของชาติ โดยให้มีจำนวนเพียงพอเพื่อใช้ในการที่เกี่ยวกับความมั่นคง
ของรัฐ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือส่งเสริมความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ให้แก่ประชา
ชน การประกอบอาชีพ การศึกษาและการวัฒนธรรมการให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ และ
การอื่นใดเพื่อเป็นการให้บริการเพื่อประโยชน์สาธารณะและจะดำเนินการในลักษณะ
เป็นการแสวงหากำไรมิได้

การมอบหมายให้หน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการโดยใช้คลื่นความถี่
ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการจัดสรร โดยต้องปรึกษารัฐมนตรี
มนตรีเพื่อกำหนดนโยบาย แนวทางการดำเนินงานและการอุดหนุนการดำเนินการ
จากภาครัฐ และคณะกรรมการจะต้องประกาศโดยเปิดเผยว่าได้มีการจัดสรรคลื่น
ความถี่ให้หน่วยงานใดเพื่อนำไปใช้ในการใดด้วย

คลื่นความถี่ที่ให้อำนาจใช้กิจการของรัฐให้ใช้ได้เฉพาะในกิจการที่คณะกรรมการ
กำหนด และหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจะต้องเป็นผู้
ดำเนินการด้วยตนเอง โดยจะนำคลื่นความถี่นั้นไปให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีสิทธิใช้
คลื่นความถี่นั้นทั้งหมดหรือในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดแทนมิได้ ทั้งนี้สำหรับกรณีที่เป็น
คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ จะต้องมีการจัดสรรช่วง
เวลาที่เหมาะสมให้ประชาชนมีสิทธิใช้คลื่นความถี่นั้นเพื่อประโยชน์สาธารณะได้เป็น
การทั่วไปโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายด้วย แต่จะให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีสิทธิใช้คลื่นความถี่ใน
ช่วงเวลาใดอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดมิได้

มาตรา 25 คลื่นความถี่ที่จะอนุญาตให้เอกชนนำไปใช้ในการประกอบกิจการ
ให้คณะกรรมการจัดสรรคลื่นความถี่โดยคำนึงถึงการให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง
ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในการได้รับ
ความเป็นธรรมจากบริการ การแข่งขันอย่างเสรีโดยความเป็นธรรมการให้
โอกาสผู้ประกอบการรายย่อยสามารถได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่ และการกระจาย
การใช้ประโยชน์ในกิจการต่าง ๆ ตามความต้องการของประชาชน

เมื่อมีกรณีที่จะดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการต้อง
จัดให้มีการประกาศโดยเปิดเผยเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิขอรับ

อนุญาตใช้คลื่นความถี่ หลักเกณฑ์และวิธีการในการขอรับอนุญาตและการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ ระยะเวลาการใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ เงื่อนไขในการใช้คลื่นความถี่ ทั้งนี้ ในการกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงประสิทธิภาพการใช้คลื่นความถี่ให้เกิดประโยชน์ในการให้บริการแก่ประชาชนและมีให้ประชาชนต้องรับภาระค่าใช้จ่ายหรือรับภาระค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด รวมทั้งจะต้องกำหนดวิธีการแข่งขันโดยเปิดเผยเพื่อให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าแข่งขันได้อย่างเป็นธรรมและมีให้มีการผูกขาด

มาตรา 26 บุคคลใดได้รับอนุญาตให้มีสิทธิใช้คลื่นความถี่ที่มีการจัดสรรตามมาตรา 25 จะต้องจ่ายค่าตอบแทนการใช้ประโยชน์คลื่นความถี่เป็นรายได้ของแผ่นดิน ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม แล้วแต่กรณี

มาตรา 27 เมื่อมีการจัดสรรคลื่นความถี่ให้แก่หน่วยงานใดหรือบุคคลใดแล้ว ถ้ามิได้มีการประกอบกิจการ โดยใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับการจัดสรรนั้นภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด หรือมีการนำคลื่นความถี่ไปใช้ในกิจการนอกวัตถุประสงค์หรือมิได้ดำเนินกิจการโดยใช้คลื่นความถี่ด้วยตนเอง หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการประกอบกิจการโดยใช้คลื่นความถี่ ให้คณะกรรมการดำเนินการเพื่อให้มีการแก้ไขให้ถูกต้องหรือมีคำสั่งถอนคืนการใช้คลื่นความถี่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดหรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

การใช้คลื่นความถี่ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือวิทยุโทรคมนาคม ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม แล้วแต่กรณี

มาตรา 28 ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) การขออนุญาตและการอนุญาตประกอบกิจการ
- (2) เงื่อนไขในการประกอบกิจการ
- (3) มาตรฐานทางเทคนิคและการควบคุมอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบกิจการ
- (4) การเชื่อมต่อเครือข่ายในการประกอบกิจการ

(5) การคุ้มครองและความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการประกอบกิจการ

(6) การคุ้มครองประชาชนในการได้รับบริการ

(7) การคุ้มครองและการกำหนดสิทธิในการประกอบกิจการ

(8) การตรวจสอบและการกำกับกิจการประกอบกิจการ

(9) การกำหนดค่าตอบแทนหรือค่าธรรมเนียมในการประกอบกิจการ

(10) การกำหนดกิจการอื่นที่จำเป็นสำหรับการกำกับดูแลการประกอบกิจการดังกล่าว

ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่บัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

มาตรา 29 เพื่อประโยชน์ในการบังคับการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้มีคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการนำหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดไปปฏิบัติและดำเนินการควบคุมการประกอบกิจการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดโดยถูกต้อง ดังต่อไปนี้

(1) คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอื่นอีกสี่คน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้และความเชี่ยวชาญที่จะเป็นประโยชน์ในกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

(2) คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคนและกรรมการอื่นอีกสี่คน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้และความเชี่ยวชาญที่จะเป็นประโยชน์ในกิจการโทรคมนาคม

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องให้เป็นไปตามที่บัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม แล้วแต่กรณี หรือตามที่คณะ

กรรมการกำหนด ในการนี้คณะกรรมการอาจกำหนดแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหากรณีมีการ ขัดแย้งหรือมีความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง ดังกล่าวได้

หมวด 2

สำนักงานคณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ

มาตรา 30 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติเป็น หน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธาน กรรมการ

กิจการของสำนักงานไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรง งาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมและกฎหมายว่า ด้วยเงินทดแทน ทั้งนี้ เลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับประโยชน์ ทดแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว

อำนาจและหน้าที่ของสำนักงานให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 31 ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการ บริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการ ดำเนินการอื่นของสำนักงาน โดยเฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) การแบ่งส่วนงานภายในของสำนักงานและขอบเขตหน้าที่ของส่วนงาน ดังกล่าว

(2) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน อัตราเงินประจำตำแหน่ง และค่า ทดแทนอื่นของเลขาธิการ พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน รวมทั้งการให้ได้รับเงิน เดือนและเงินประจำตำแหน่ง

(3) การกำหนดคุณสมบัติ การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การทดลอง ปฏิบัติงาน การย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การออกจากตำแหน่ง การสั่งพักงาน วินัย การสอบสวนและการลงโทษทางวินัย การร้องทุกข์ และการ

คุณธรรมการลงโทษ สำหรับเลขาธิการและพนักงานของสำนักงานรวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน

(4) การรักษาการแทนและการปฏิบัติการแทนในตำแหน่งของเลขาธิการและพนักงานของสำนักงาน

(5) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกายของพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

(6) การจ้างและการแต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือเป็นผู้ชำนาญการ เฉพาะด้านอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งอัตราค่าตอบแทนการจ้าง

(7) การบริหารจัดการงบประมาณ ทรัพย์สิน และการพัสดุของสำนักงาน

(8) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

(9) การกำหนดกิจการอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการระเบียบหรือประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานกรรมการเป็นผู้ลงนาม และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 32 ให้สำนักงานมีเลขาธิการคนหนึ่ง รับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานขึ้นตรงต่อประธานกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน

ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงาน เพื่อการนี้เลขาธิการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 33 ให้ประธานกรรมการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนเลขาธิการ

เลขาธิการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7 และคุณสมบัติอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 34 เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

เลขาธิการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าเลขาธิการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา 35 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 34 เลขาธิการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) มีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์
- (3) ลาออก
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) ได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (6) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 33 วรรคสอง
- (7) คณะกรรมการมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรงหรือบกพร่องในหน้าที่อย่างร้ายแรง

มาตรา 36 ให้พนักงานของสำนักงานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ให้เลขาธิการและพนักงานของสำนักงานในตำแหน่งอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เลขาธิการและพนักงานของสำนักงานเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 37 ให้สำนักงานเสนองบประมาณรายจ่ายตามมติของคณะกรรมการต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการ คณะกรรมการกิจการวิทุยกระจายเสียงและวิทุยโทรทัศน์ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมและสำนักงานไวัในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ

รายงานเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี ในการนี้คณะรัฐมนตรีอาจทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของคณะกรรมการ คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมและสำนักงานไว้ในรายงานการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมด้วยก็ได้ และในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาอาจขอให้เลขาธิการเข้าชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา 38 นอกจากเงินที่กำหนดไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตามมาตรา 37 สำนักงานอาจมีรายได้และทรัพย์สิน ดังนี้

(1) รายได้จากทรัพย์สินของสำนักงาน

(2) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สำนักงานเพื่อใช้ในการดำเนินกิจการของสำนักงาน

(3) รายได้หรือผลประโยชน์อื่นเกี่ยวกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

ให้สำนักงานมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสำนักงานทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ให้ทรัพย์สินของสำนักงานไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา 39 บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงานได้มาโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสำนักงานให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงาน

มาตรา 40 การบัญชีของสำนักงาน ให้จัดทำตามหลักสากลตามแบบและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดและต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุของสำนักงาน ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้มีผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ และให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 41 ให้สำนักงานจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชี ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ในทุกรอบปี ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชี และประเมินผล การใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำบันทึกรายงานผลเสนอต่อคณะกรรมการ คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

ให้สำนักงานเป็นหน่วยรับตรวจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

หมวด 3

ความสัมพันธ์กับรัฐบาลและรัฐสภา

มาตรา 42 ในกรณีที่จะต้องมีการเจรจาหรือทำความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่ง ประเทศไทยกับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการ จัดสรรคลื่นความถี่ระหว่างประเทศ การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้คลื่นความถี่ หรือการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์หรือกิจการโทรคมนาคม หรือการ อื่นที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการหรือสำนักงานมีหน้าที่ต้องให้ข้อมูลหรือร่วมดำเนินการ ภายใต้นโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้ ตามที่รัฐบาลร้องขอ

ให้สำนักงานเป็นหน่วยงานทำหน้าที่ดูแลกิจการคลื่นความถี่ระหว่างประเทศ ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 43 ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีในด้านกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ซึ่งต้องแสดงรายละเอียด แผนงานและผลการปฏิบัติงาน รายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่รายละเอียด เกี่ยวกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม และแผนการดำเนินงานในระยะต่อไปเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ภายในสาม เดือนนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน ในการนี้ นายกรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อาจ

ขอให้กรรมการหรือเลขาธิการชี้แจงการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นหนังสือ หรือ
ขอให้มาชี้แจงด้วยวาจาก็ได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา 44 ในวาระเริ่มแรกให้ดำเนินการสรรหาและคัดเลือกกรรมการให้แล้ว
เสร็จภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 45 ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลใดที่ได้รับจัด
สรรคดีความถี่หรือใช้คดีความถี่อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับมีหน้าที่แจ้งราย
ละเอียดคดีความถี่ที่ได้รับจัดสรรและรายละเอียดการใช้ประโยชน์คดีความถี่นั้นตาม
หลักเกณฑ์และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ให้กรมประชาสัมพันธ์ กรมไปรษณีย์โทรเลข และหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นที่มี
หน้าที่ในการจัดสรรคดีความถี่หรือควบคุมการประกอบกิจการจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับ
คดีความถี่และการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทร
คมนาคม ให้แก่คณะกรรมการตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 46 ให้คณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการดำเนินการเกี่ยวกับ
คดีความถี่ตามมาตรา 21 เพื่อดำเนินการจัดสรรคดีความถี่ให้เป็นไปตามแผนแม่บท
ดังกล่าว และให้คณะกรรมการดำเนินการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจาย
เสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี้ รัฐมนตรี อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่เกี่ยวกับการจัดสรรคดีความถี่
การอนุญาตและการกำกับดูแลหรือการควบคุมการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุ
โทรทัศน์ กฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม กฎหมายว่าด้วยโทรเลขและโทรศัพท์ และ
กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้
ใช้บังคับ ทั้งนี้ ในการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อจัดสรรคดีความถี่และกำกับดูแลการ
ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมของคณะ

กรรมการตามกฎหมายดังกล่าว ถ้ามีกรณีจำเป็นต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติไว้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดข้อบังคับเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ได้ จนกว่าจะมีการ ตรากฎหมายว่าด้วยการนั้นใช้บังคับแทน

ข้อบังคับของคณะกรรมการตามวรรคสองเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

การประกอบกิจการวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของส่วนราชการ หรือนิติ บุคคลอื่นใดที่ได้รับยกเว้นไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุ โทรทัศน์ ให้อยู่ในการกำกับดูแลของคณะกรรมการ และจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 47 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราช บัญญัตินี้ ในวาระเริ่มแรกคณะกรรมการอาจขอให้นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐอื่นใดมาช่วยปฏิบัติงานของคณะกรรมการเป็นการชั่วคราวได้ภายใน ระยะเวลาที่กำหนด

ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐตามวรรค หนึ่งให้ยังคงอยู่ในสังกัดเดิม แต่ให้ปฏิบัติงานขึ้นตรงกับประธานกรรมการ ทั้งนี้ ตาม หลักเกณฑ์การปฏิบัติงานที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 48 ข้าราชการหรือลูกจ้างผู้ใดของกรมประชาสัมพันธ์และของกรม ไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจการคลื่นความถี่ กิจการวิฤกษ์กระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม ถ้าสมัครใจจะเปลี่ยนไปเป็นพนักงานหรือลูก จ้างของสำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ และได้รับการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ที่คณะ กรรมการกำหนด ให้ปลดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือปลัดกระทรวงคมนาคมแล้วแต่กรณี ดำเนินการให้มีการโอนข้าราชการหรือลูกจ้างผู้นั้นไปเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนัก งาน

ให้ข้าราชการหรือลูกจ้างที่โอนไปเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงานแล้วแต่ กรณี ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้าง รวมทั้งสิทธิและประโยชน์ต่างๆ เท่ากับที่เคยได้รับอยู่

เดิมไปพลาถก่อนจนกว่าจะไ้บรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในสำนักงานแต่จะแต่งตั้งให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างต่ำกว่าเงินเดือนหรือค่าจ้างที่ได้รับอยู่เดิมไม่ได้

การโอนข้าราชการตามมาตรานี้ให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากราชการ เพราะเลิกหรือยุบตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

การโอนลูกจ้างตามมาตรานี้ให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากงานเพราะ ทางราชการยุบตำแหน่งหรือทางราชการเลิกจ้างโดยไม่มีควมผิด และให้ได้รับบำเหน็จตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง

มาตรา 49 ในวาระเริ่มแรกก่อนที่สำนักงานจะได้รับการจัดสรรงบประมาณ ให้คณะกรรมการจัดทำแผนดำเนินการของคณะกรรมการ และการบริหารกิจการของสำนักงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอรับการอุดหนุนจากเงินงบประมาณรายจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามแผนดังกล่าว

ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายเป็นเงินอุดหนุนแก่การดำเนินการตามแผนที่คณะกรรมการเสนอตามความจำเป็น

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

การจัดสรรความถี่และกำกับดูแลการสื่อสาร-โทรคมนาคม : อะไรคือปัญหาที่แท้จริงของร่าง พ.ร.บ.?

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)¹

1. บทนำ

ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ที่กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในขณะนี้ ได้ทำให้เกิดวิวาทะอย่างเผ็ดร้อนระหว่างบุคคล 2 กลุ่ม ซึ่งอาจกล่าวอย่างหลวมๆ ได้ว่าเป็น “ค่ายวิทยุ-โทรทัศน์” และ “ค่ายโทรคมนาคม” และในช่วงหลังนี้ได้เกิดวิวาทะอีกรวงหนึ่งขึ้นผสมโรงโดย “ค่ายทหาร”

สาระสำคัญของร่างกฎหมายนี้ คือการจัดตั้งองค์กรอิสระที่จะเรียกว่า “คณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ” (ซึ่งจะเรียกต่อไปในบทความนี้ว่า “คณะกรรมการฯ”) และสำนักงานของคณะกรรมการดังกล่าวขึ้นมาจัดสรรความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ คุณสมบัติของกรรมการ กระบวนการสรรหาคณะกรรมการดังกล่าว ตลอดจนแนวทางกว้างๆ ในการจัดสรรความถี่

ประเด็นที่ “ค่ายวิทยุ-โทรทัศน์” และ “ค่ายโทรคมนาคม” มีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุดคือ ควรตั้งหน่วยงานอิสระดังกล่าวเป็นองค์กรเดียวเพื่อจัดสรรคลื่นความถี่-กำกับดูแลทั้งกิจการวิทยุ-โทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม หรือควรแยกจากกันออกเป็นสองหน่วยงาน ส่วนประเด็นที่ “ค่ายทหาร” เรียกร้องคือ สิทธิของกองทัพในการแสวงหาผลประโยชน์ต่อไปจากการใช้คลื่นความถี่

ผู้เขียนซึ่งได้ติดตามวิวาทะดังกล่าวมาโดยตลอดมีความรู้สึกว่าการที่แต่ละฝ่ายโต้แย้งกัน โดยเฉพาะประเด็นเรื่องหนึ่งหรือสององค์กรนั้นได้บดบังประเด็นอื่นในกฎหมายที่อาจมีความสำคัญยิ่งกว่าเรื่องดังกล่าว จึงใคร่ขอเปิดประเด็นที่คิดว่าสังคมยังไม่ได้ถกอภิปรายกันอย่างเพียงพอในบทความฉบับนี้ โดยจะเน้นหนักถึงประเด็นปัญหาที่มีอยู่ในร่างกฎหมายและแนวทางที่ควรปรับปรุงแก้ไข

¹ ความคิดเห็นในบทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความคิดเห็นของหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัดอยู่ ผู้เขียนขอขอบคุณ ดร.สุเมธ วงศ์พานิชเลิศ ที่กรุณาให้ความกระจ่างแก่ผู้เขียนในประเด็นทางเทคนิคบางประเด็นที่จำเป็นในการเข้าใจร่าง พ.ร.บ. นี้

2. ปัญหาของร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวและแนวทางในการแก้ไข

ก่อนอื่นคงต้องยอมรับว่า ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกักกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม ฉบับที่เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรนี้มีเนื้อหาที่ก้าวหน้าหลายประการ เช่น กำหนดให้มีการใช้คลื่นความถี่ในสัดส่วนหนึ่งในการดำเนินการเพื่อสาธารณะซึ่งไม่แสวงหาผลกำไร และกำหนดไว้อย่างชัดเจนให้องค์กรดังกล่าวสามารถถอนคืนคลื่นความถี่ที่ให้แก่งานหรือบุคคลใดที่มีได้ใช้คลื่นความถี่นั้นด้วยตนเอง หรือมิได้นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ซึ่งเป็นการป้องกันการนำคลื่นความถี่ไปขายต่อเพื่อแสวงหาส่วนเกินทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามในความเห็นของผู้เขียน ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวโดยสาระที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังไม่น่าจะเป็นที่ยอมรับได้ เนื่องจากมีข้อบกพร่องที่ร้ายแรงหลายประการ อาทิ

1. การจัดตั้งองค์กรก่อนออกกฎหมายหลักเป็นการดำเนินการที่ผิดหลักการทั่วไป

ข้อบกพร่องที่ร้ายแรงที่สุดของ ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้คือ การกำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกักดูแลขึ้นมาก่อนการออกกฎหมายโทรคมนาคม และกฎหมายวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งจะเป็นแม่บทในการกำหนดกติกาในการแข่งขันในตลาด การคุ้มครองผู้บริโภค และการให้บริการสาธารณะแก่ผู้ด้อยโอกาส การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการสร้าง “เครื่องมือ” ขึ้นก่อน “หลักการ” ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดกับหลักสากลและเป็นอันตรายมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ มาตรา 19 และมาตรา 46 ในบทเฉพาะกาลของร่าง พ.ร.บ. เปิดโอกาสให้ “เครื่องมือ” นั้นสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนด “หลักการ” ได้เองด้วย เนื่องจากคณะกรรมการฯ จะกลายเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับกฎหมายที่ตนจะเป็นผู้ยกร่างขึ้น และจะมีแรงจูงใจ (incentive) ที่จะให้อำนาจแก่ตนเองมากเกินไป ทั้งอำนาจตามกฎหมายและอำนาจตามดุลพินิจต่าง ๆ

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งต่อมาตรา 46 ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นข้างต้นคือ จะมีช่วงเวลาหนึ่งที่คณะกรรมการฯ มีอำนาจเบ็ดเสร็จที่โอนถ่ายมาจากนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข หรือเจ้าหน้าที่อื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรคลื่นความถี่ การอนุญาตและการกำกักดูแลการประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์และโทรคมนาคม จนกว่ากฎหมายโทรคมนาคม และกฎหมายวิทยุโทรทัศน์จะได้รับการบังคับใช้แทน ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มี การกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน สิ่งที่น่าเป็นห่วงก็คือ อำนาจเบ็ดเสร็จในช่วงที่ปราศจากหลักการตามกฎหมายโทรคมนาคมและกฎหมายวิทยุโทรทัศน์อาจนำไปสู่ความฉ้อฉลขององค์กรดังกล่าวได้ง่าย

แนวทางการปรับปรุงแก้ไข ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวคือรัฐบาลจะต้องจัดลำดับในการออกกฎหมายใหม่ให้ถูกต้อง โดยให้มีการออกกฎหมายโทรคมนาคม และกฎหมายวิทยุโทรทัศน์ก่อน

การออกร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าว หรือออกกฎหมายทั้งสามฉบับพร้อมกันเป็นชุด (package) เพื่อให้รัฐสภาพิจารณาพร้อมกัน

2. เปิดช่องว่างให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของกรรมการ

ข้อบกพร่องที่สำคัญอีกประการหนึ่งของ ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวคือ การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ซึ่งแม้จะห้ามมิให้เอกชนผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาเป็นกรรมการได้ตาม มาตรา 8 ก็ตาม ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวกลับเปิดช่องให้เอกชนผู้มีส่วนได้เสียสามารถดำรงตำแหน่งกรรมการได้ภายหลังจากออกจากธุรกิจที่มีส่วนได้เสียเพียง 15 วันซึ่งเป็นเวลาสั้นเกินไป นอกจากนี้ การกำหนดลักษณะของผู้มีส่วนได้เสียก็ยังหละหลวมเกินไปเนื่องจากบัญญัติไว้เพียงว่าผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ พนักงาน หรือดำรงตำแหน่งใด หรือเป็นหุ้นส่วนของกิจการเท่านั้น โดยไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าให้รวมผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ เช่น ที่ปรึกษาทางการเงิน ที่ปรึกษากฎหมาย หรือผู้มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจในรูปแบบอื่นๆ กับบริษัทผู้ประกอบการวิทยุโทรทัศน์หรือโทรคมนาคม ซึ่งจะเป็น “ร่างทรง” ในการเข้าไปพิทักษ์ผลประโยชน์ให้แก่บริษัทเอกชนด้วย

นอกจากนี้ มาตรา 29 ของ ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวยังไม่ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการในคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมไว้ด้วย จึงทำให้ผู้ที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมหรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้ามากำหนดกฎเกณฑ์ในการกำกับดูแลกิจการวิทยุ-โทรทัศน์ และโทรคมนาคมไปในทางที่เอื้อประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้องได้

แนวทางการปรับปรุงแก้ไข ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวคือ จะแก้ไขลักษณะต้องห้ามของกรรมการใหม่โดยให้ ภายในระยะเวลาสามปีก่อนการได้รับแต่งตั้ง กรรมการของคณะกรรมการดังกล่าว ต้องไม่เคยเป็นกรรมการหรือผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการจัดการหรือมีส่วนได้เสียในนิติบุคคล ซึ่งเป็นผู้รับสัมปทาน ผู้ร่วมทุน หรือมีประโยชน์ได้เสียอื่นๆ ในลักษณะเดียวกันกับบทบัญญัติในร่าง พ.ร.บ. ทูกรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ ต้องกำหนดห้ามกรรมการที่พ้นตำแหน่งไปแล้วมิให้สามารถมีส่วนได้เสียในลักษณะเดียวกันภายในระยะเวลาสามปีหลังพ้นตำแหน่ง เพื่อป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (conflict of interest) ระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์ส่วนตัวของกรรมการ

นอกจากนี้ จะต้องกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม ในลักษณะเดียวกันกับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการฯ ด้วย

3. ไม่มีตัวแทนของผู้บริโภคอยู่ในคณะกรรมการดังกล่าว

ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้มีตัวแทนของผู้บริโภคเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการนี้เลย แม้ว่าได้กำหนดให้มีผู้แทนจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นกรรมการสรรหาที่ตามสิ่งที่สาธารณชนไม่ควรหลงประเด็นก็คือ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบราชการในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งไม่ใช่ตัวแทนผู้บริโภคอย่างแท้จริง นอกจากนี้ กรรมการสรรหาที่มีใช้กรรมการขององค์กรอิสระดังกล่าว ประสบการณ์ที่ผ่านมาเช่นกรณีการขึ้นราคาของเคเบิลทีวีเมื่อเร็วๆ นี้ชี้ให้เราเห็นว่า การขาดตัวแทนของผู้บริโภคในหน่วยงานกำกับดูแลได้ทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบอย่างไร

แนวทางการปรับปรุงแก้ไข ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวคือ จะต้องกำหนดให้มีสัดส่วนของกรรมการที่เป็นตัวแทนของผู้บริโภคอย่างน้อย 2 คนโดยให้กรรมการสรรหาเสนอชื่อกรรมการที่เป็นตัวแทนของผู้บริโภคจากตัวแทนของผู้บริโภค ตัวแทนขององค์การพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค ผู้แทนขององค์กรอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคตามบทบัญญัติของมาตรา 57 ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน หรือบุคคลที่สังคมยอมรับว่ามีประวัติในการทำงานเพื่อผู้บริโภคมาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถร้องเรียนต่อคณะกรรมการฯ ในกรณีถูกผู้ประกอบการเอาเปรียบ ควรบัญญัติให้มีการจัดตั้งหน่วยงานรับคำร้องเรียนจากผู้บริโภค ซึ่งอำนวยความสะดวกในการร้องเรียนได้โดยผู้บริโภคใช้ต้นทุนที่ต่ำ เช่น ให้ผู้บริโภคทั่วประเทศสามารถร้องเรียนทางโทรศัพท์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (free dial) หรือเสียค่าใช้จ่ายในอัตราค่าบริการของการเรียกใช้โทรศัพท์ในเขตเดียวกัน (local call) โดยเมื่อหน่วยงานดังกล่าวได้รับคำร้องเรียนจากผู้บริโภคแล้ว จะต้องดำเนินการเพื่อตอบสนองข้อร้องเรียนในเวลาตามสมควร และให้คณะกรรมการฯ ตีพิมพ์คำร้องเรียนของผู้บริโภคเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ตลอดจนสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคในการรับบริการจากผู้ประกอบการเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4. ยังไม่สามารถรับประกันความอิสระ ความโปร่งใสและความรับผิดชอบขององค์กรได้เพียงพอ

ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวได้ช่วยสร้างความเป็นอิสระ (independence) ความโปร่งใส (transparency) และความรับผิดชอบต่อ (accountability) ให้แก่องค์กรที่จะจัดตั้งขึ้นในระดับหนึ่ง กล่าวคือ ในการสร้างความเป็นอิสระ ร่าง พ.ร.บ. กำหนดให้กรรมการอยู่ในตำแหน่งจนครบวาระ นอกจากขาดคุณสมบัติที่กำหนดไว้ หรือถูกวุฒิสภากลั่นแกล้งทำให้ฝ่ายการเมืองไม่สามารถเข้ามาแทรกแซงหาผลประโยชน์ได้ง่ายจากการปลดกรรมการที่ไม่ทำตามความต้องการของตนออก ในการสร้างความเป็นอิสระ ร่าง พ.ร.บ. กำหนดให้คณะกรรมการฯ รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ในการจัดสรรคลื่นความถี่ และให้เปิดเผยแผนแม่บทการดำเนินการเกี่ยวกับ

ความถี่ กำหนดให้กรรมการและพนักงานในตำแหน่งที่สำคัญเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับสูงของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งมีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวบางประการ ส่วนในการสร้างความรับผิดชอบขององค์กร ร่าง พ.ร.บ. กำหนดให้องค์กรต้องจัดทำรายงานผลปฏิบัติงานประจำปีต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา โดยให้ระบุรายละเอียดของแผนงานและผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ตลอดจนแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

อย่างไรก็ตาม ถ้าฟังบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นจะยังไม่สามารถสร้างความเป็นอิสระ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบได้อย่างเพียงพอ อาทิ ในด้านการสร้างความเป็นอิสระ แม้ ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวจะทำให้คณะกรรมการฯ เป็นอิสระจากฝ่ายการเมืองพอสมควรก็ตาม บทบัญญัติหลายมาตรายังทำให้คณะกรรมการฯ ไม่สามารถเป็นอิสระจากการครอบงำของระบบราชการได้ ทั้งที่การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้องค์กรดังกล่าวเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระจากระบบราชการก็เพื่อสนองความต้องการของสาธารณชน ซึ่งเคลือบแคลงว่าหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องอยู่ในปัจจุบันไม่ได้ปราศจากผลประโยชน์อย่างที่ควรจะเป็น

ตัวอย่างบทบัญญัติของ ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวที่จะทำให้คณะกรรมการฯ ตกอยู่ภายใต้ระบบราชการ เช่น ในมาตรา 9 กรรมการสรรหาอย่างน้อย 9 ใน 21 คนมาจากหน่วยราชการ โดยตำแหน่งหรือเป็นตัวแทนของหน่วยราชการ นอกจากนี้ กรรมการสรรหาโดยตำแหน่งบางคน ยังมาจากหน่วยราชการที่มีส่วนได้เสียเป็นอย่างมากกับการจัดสรรคลื่นความถี่เช่นกระทรวงกลาโหมดังที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวยังกำหนดให้โอนย้ายข้าราชการและลูกจ้างของกรมไปรษณีย์โทรเลขและกรมประชาสัมพันธ์มาเป็นพนักงานขององค์กรฯ ได้โดยเกือบอัตโนมัติ ซึ่งเป็นการยกเอาระบบราชการมาใส่ไว้ในองค์กรฯ นี้

ในทางตรงกันข้าม เราจะเห็นว่า ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวไม่มีข้อกำหนดให้มีกรรมการฯ ที่ปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา (full time) ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหากรรมการไม่สามารถสร้างความชำนาญการเฉพาะและติดตามการทำงานขององค์กรฯ ได้เต็มที่ ซึ่งจะมีผลทำให้คณะกรรมการฯ ถูกครอบงำโดยฝ่ายราชการ ดังเช่นคณะกรรมการทั้งหลายที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การตกอยู่ภายใต้การครอบงำของระบบราชการขององค์กรดังกล่าวจะทำให้องค์กรไม่เป็นอิสระตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และการโอนย้ายข้าราชการจากหน่วยงานเดิมมาทั้งหมดจะทำให้องค์กรดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบแนวความคิดเดิม ภายใต้วัฒนธรรมขององค์กรแบบเดิม

แนวทางการปรับปรุงแก้ไขร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวคือ จะต้องกำหนดให้มีกรรมการอย่างน้อยครั้งหนึ่งที่ต้องเป็นกรรมการที่ทำงานเต็มเวลา ดังตัวอย่างของการกำหนดให้กรรมการในคณะกรรมการกิจการวิทยุโทรทัศน์และโทรคมนาคม (Canadian Radio-Television and Telecommunications

Commission) ของแคนาดา โดยกำหนดผลตอบแทนให้กรรมการที่ทำงานเต็มเวลามากกว่า กรรมการอื่น นอกจากนี้ควรกำหนดให้กรรมการมีวาระการทำงานเหลื่อมล้ำกันเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงาน และป้องกันมิให้เกิดช่วงเวลาที่กรรมการทั้งหมดเป็นกรรมการใหม่ ตลอดจนควร เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่คณะกรรมการฯ โดยกำหนดให้คณะกรรมการฯ แต่งตั้งคณะกรรมการ ที่ปรึกษาซึ่งประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญในและต่างประเทศที่ไม่มีส่วนได้เสีย (เช่น หน่วยงานกำกับดูแลกิจการในลักษณะคล้ายกันในประเทศ) ในลักษณะเดียวกันกับการดำเนินงานของสำนักงาน โทรคมนาคมแห่งอังกฤษ (OFTEL) เพื่อให้คณะกรรมการฯ มีความเห็นที่สอง (second opinion) ทำให้ไม่ถูกรวบงำจากฝ่ายราชการ

นอกจากนี้ ในการรับสมัครพนักงานขององค์กรดังกล่าว ควรเปิดกว้างในการคัดเลือกจาก ทั่วหน่วยงานเดิมคือ กรมไปรษณีย์โทรเลขและกรมประชาสัมพันธ์ และบุคคลภายนอกที่มีความสามารถด้วย

ในด้านการสร้างความโปร่งใส ควรมีข้อกำหนดให้มีการตีพิมพ์แผนการดำเนินงานประจำปี รายงานการดำเนินงานประจำปี สัญญาสัมปทาน คำร้องเรียนและผลการพิจารณาคำร้องเรียนของ ผู้ประกอบการและผู้บริโภค ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภค และเอกสารอื่นๆ ที่ไม่เป็น ความลับตาม พ.ร.บ. ข่าวสารข้อมูลของทางราชการ เผยแพร่แก่สาธารณชนโดยทางอินเทอร์เน็ต และสื่ออื่นๆ ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยไม่ต้องร้องขอข้อมูลดังกล่าว จากแต่เดิมที่ ร่าง พ.ร.บ. กำหนดให้คณะกรรมการฯ รายงานต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเท่านั้น

5. ยังไม่มีกลไกในการอุทธรณ์อย่างเด่นชัด

การกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมเป็นภารกิจที่ เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์มหาศาล จำเป็นต้องมีกลไกที่เด่นชัดในการสร้างความเป็นธรรม และ ระวังข้อพิพาทที่จะเกิดขึ้นระหว่างผู้ประกอบการ เนื่องจากประสบการณ์ในต่างประเทศชี้ว่า ปัญหา ความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการจะเกิดขึ้นบ่อยมาก เช่น ปัญหาการเชื่อมต่อโครงข่าย (interconnection) ในธุรกิจโทรคมนาคม ซึ่งผู้ให้บริการรายเดิมมักกีดกันหรือกีดกันแก่งัดผู้ให้บริการ รายใหม่ อย่างไรก็ตาม ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวยังไม่ได้ระบุกลไกดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน นอกจาก กล่าวถึงในมาตรา 19 แต่เพียงว่าให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจวินิจฉัยปัญหาในการประกอบการ ตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ซึ่งนอกจากจะไม่ให้แนวทางอย่างเพียงพอแล้ว ยังไม่ได้สร้างกลไก ในการถ่วงดุลอำนาจของคณะกรรมการฯ อีกด้วย

แนวทางการปรับปรุงแก้ไข ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวคือ จะต้องกำหนดขั้นตอนในการอุทธรณ์ และพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ประกอบการอย่างชัดเจน โดยให้มีคณะกรรมการอุทธรณ์ที่เป็นอิสระ จากคณะกรรมการฯ ขึ้นมาอีกชุดหนึ่งจากการแต่งตั้งโดยรัฐสภา และกำหนดให้การพิจารณา

อุตสาหกรรมเป็นไปอย่างโปร่งใสและเปิดเผยต่อสาธารณชน นอกจากนี้ เพื่อประกันการแข่งขันให้เกิดขึ้นอย่างเสรีและเป็นธรรม คณะกรรมการฯ ควรตีพิมพ์รายงานผลการศึกษาศาษาภาพการแข่งขันในการประกอบธุรกิจวิทยุ โทรทัศน์ และโทรคมนาคมเป็นประจำทุกปีในลักษณะเดียวกันกับการดำเนินงานของสำนักงานโทรคมนาคมแห่งอังกฤษ (OFTEL) โดยรายงานจะต้องครอบคลุมถึงอัตราค่าบริการ คุณภาพที่องค์กรดังกล่าวต้องจัดให้มีการวัดตามดัชนีชี้วัดตามมาตรฐานสากล

6. เปิดช่องว่างในการใช้อำนาจในลักษณะดุลยพินิจแก่คณะกรรมการฯ มากเกินไป

การเปิดช่องว่างให้องค์กรใช้อำนาจในลักษณะดุลยพินิจมากเกินไปเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความฉ้อฉลในระบบราชการไทยมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการจัดตั้งองค์กรก่อนออกกฎหมายหลักซึ่งเป็นการดำเนินการที่ผิดหลักการสากลดังที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1. ดุลยพินิจของคณะกรรมการนี้แสดงออกในการละเว้นที่จะกำหนดรายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ เช่น มาตรา 23 ไม่ได้กำหนดสัดส่วนในการใช้คลื่นความถี่ในกิจการสาธารณะของรัฐและกิจการเชิงพาณิชย์ของเอกชน ตลอดจนสัดส่วนของคลื่นความถี่ที่จะใช้ในระดับชาติและระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นสาระสำคัญประการหนึ่งของการออกกฎหมายนี้ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แต่กลับให้สัดส่วนในการจัดสรรคลื่นความถี่ไปปรากฏอยู่ในแผนแม่บทที่คณะกรรมการฯ จะจัดทำขึ้น ปัญหา ก็คือ แผนแม่บทดังกล่าวไม่จำเป็นต้องผ่านการพิจารณาของรัฐสภา เพียงแต่ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

แนวทางการปรับปรุงแก้ไขร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวคือ จะต้องกำหนดรายละเอียดของการจัดสรรคลื่นความถี่ลงในร่าง พ.ร.บ. เช่น กำหนดให้จัดสรรคลื่นความถี่เพื่อใช้ในกิจการสาธารณะไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 และจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อให้ท้องถิ่นใช้อย่างน้อยร้อยละ 40 และปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติอื่น ๆ ที่ให้ดุลยพินิจที่มากเกินไปแก่คณะกรรมการฯ

3. สรุป

ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้จะมีส่วนเปลี่ยนโฉมหน้าการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่นๆ รวมทั้งสร้างการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการพิจารณา ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวของฝ่ายนิติบัญญัติ และความจริงจังของรัฐบาลในการผลักดันให้เกิดกฎหมายที่ดี เป็นเรื่องที่น่ายินดีที่รัฐบาลได้เปิดช่องในการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ผู้เขียนในฐานะนักวิชาการและประชาชนจึงใคร่ขอใช้สิทธิดังกล่าวในการแสดงความคิดเห็น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อเสนอแนะบางประการในบทความนี้จะนำไปสู่

การปรับปรุงกฎหมายให้ดีขึ้น หรืออย่างน้อยได้รับคำตอบที่ชัดเจนเป็นหลักวิชาการจากรัฐบาลว่า เหตุใดข้อเสนอบางประการในบทความนี้จึงจะไม่ถูกนำไปปฏิบัติ

บทความหรือเอกสารประกอบการประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งนี้ เป็นความคิดเห็นอิสระของผู้เขียนแต่ละท่าน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

กฎหมายและการบริหารสื่อกระจายเสียงในญี่ปุ่น

รองศาสตราจารย์วิภา อุดมจันท์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 พื้นฐานความเป็นมา

ตอนที่ 2 กฎหมายและองค์กรที่กำกับดูแล

ตอนที่ 3 ผู้ประกอบการ

ตอนที่ 1 พื้นฐานความเป็นมา

สื่อกระจายเสียงของญี่ปุ่น มีพื้นฐานความเป็นมาที่ยาวนานตั้งแต่ยุคเมจิ ประมาณต้นทศวรรษที่ 1920 ในตอนนั้นวิทยุยังเป็นของใหม่ รัฐบาลเมจิมิโครงการลงทุนขนาดใหญ่ เพื่อความทันสมัยของประเทศในขณะนั้นเป็นจำนวนมาก จึงไม่พร้อมที่จะนำงบประมาณแผ่นดินไปเสี่ยงที่จุดนั้น แต่กลับผลักดันให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนตามแบบอย่างที่เห็นในอเมริกา

วิทยุกระจายเสียงในญี่ปุ่นจึงมีกำเนิดเป็นธุรกิจภาคเอกชนก่อน โดยรัฐกำหนดให้มีได้เพียงเขตละหนึ่งสถานีเพื่อป้องกันการแข่งขันอย่างไร้ระเบียบเหมือนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอเมริกา แต่เนื่องจากแต่ละเขตมีผู้ยื่นขอใบอนุญาตเป็นจำนวนมาก รัฐบาลจึงให้ผู้ยื่นทั้งหมดไปเจรจาตกลงเงื่อนไขกันเองโดยไม่ต้องแข่งขันให้ผลออกมาเหลือเพียงรายเดียว เรียกว่า Unification Adjustment ซึ่งยังคงใช้เป็นหลักในการให้สัมปทานคลื่นวิทยุในญี่ปุ่น ในปัจจุบันซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

นอกจากนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระจายเสียงกลายเป็นธุรกิจค้ากำไรเกินควร กฎกระทรวงคมนาคมกำหนดให้สถานีมีรายได้เพียงทางเดียวจากการเก็บค่าธรรมเนียมรับฟัง (receiving fee) จากประชาชนที่มีเครื่องรับวิทยุ จากนั้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบการกระจายเสียงในยุคแรกของญี่ปุ่น เป็นการผสมผสานระหว่างรูปแบบของอเมริกาที่ให้เอกชนเป็นเจ้าของทุน แต่แทนที่จะให้อิสระในการดำเนินงานตามแบบอย่างของอเมริกา รัฐบาลญี่ปุ่นใช้กฎหมายเข้าไปกำกับการดำเนินงานของเอกชนอย่างเข้มงวด เช่น อนุญาตให้บริษัทเพียงแห่งเดียว ผูกขาดการกระจายเสียง กำหนดให้มีแหล่งที่มาของรายได้จำกัดเฉพาะค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผู้ฟัง ซึ่งเป็นรูปแบบการกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ (public broadcasting) เหมือนกับสถานีวิทยุ BBC ของอังกฤษ

¹ อาจารย์ประจำภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในเวลาเพียงปีเดียว รัฐบาลก็เปลี่ยนนโยบายอย่างกะทันหันบังคับให้สถานีเอกชนสลายตัว เพื่อเปิดทางให้มีการจัดตั้งสถานีแห่งใหม่ที่ผูกขาดการกระจายเสียงทั่วประเทศ สถานีวิทยุ NHK ถูกตั้งขึ้นมาเป็นแหล่งผูกขาดข้อมูลข่าวสาร มีเจ้าหน้าที่รัฐบาลเข้าไปรั้งตำแหน่งสำคัญ ๆ ทุกตำแหน่ง กระทั่งเมื่อลัทธิทหารขึ้นมาใช้อำนาจในกลางทศวรรษที่ 1930 NHK ก็ตกเป็นเครื่องมือรับใช้รัฐบาลทหารหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์

เอกชนมีปฏิกริยาต่อคำสั่งยุบกิจการด้วยอำนาจเผด็จการของรัฐบาลอย่างรุนแรง วิสัยทัศน์ที่มองเห็นศักยภาพของสื่อกระจายเสียงในเชิงพาณิชย์ และความกระตือรือร้นที่จะเป็นเจ้าของกิจการยังมีอยู่เช่นเดิมหรือมากกว่าเดิม ดังนั้น หลังจากที่ญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 และถูกอเมริกาเข้ายึดครอง เอกชนได้เพียรพยายามยื่นข้อเสนอขอจัดตั้งสถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์ต่อฝ่ายยึดครองหลายครั้ง และประสบผลสำเร็จก่อนที่อเมริกาจะถอนตัวออกไป ส่วน NHK สามารถดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา แต่โครงสร้างภายใน รวมทั้งกฎหมายที่กำกับดูแลการทำงานของ NHK ถูกอเมริกาปรับเปลี่ยนใหม่ เพื่อให้ NHK เป็นสื่อกระจายเสียงเพื่อสาธารณะที่แท้จริง

อเมริกาวางนโยบายให้การกระจายเสียงของญี่ปุ่นเป็นระบบคู่ (dual system) คือ มีทั้งระบบสาธารณะที่ไม่แสวงหากำไร กับระบบเอกชนที่ค้ากำไรเต็มตัว ทั้งสองระบบมีขนาดและความสำคัญเท่าเทียมหรือเกือบเท่าเทียมกันเพื่อให้เกิดการถ่วงดุลกัน dual system ต่างกับ mixed system หรือระบบผสมซึ่งมักใช้เรียกโครงสร้างการกระจายเสียงในประเทศอื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น อังกฤษหรืออเมริกา แม้ว่าทั้งสองประเทศต่างก็มีระบบกระจายเสียงเพื่อสาธารณะและระบบเอกชนเหมือนอย่างญี่ปุ่น แต่ในอเมริกา ระบบเอกชนใหญ่โตและมีอิทธิพลมหาศาลเทียบไม่ได้เลยกับ PBS (Public Broadcasting Service) ซึ่งเป็นระบบสาธารณะ ตรงกันข้ามกับอังกฤษ ซึ่ง BBC มีบทบาทโดดเด่นกว่าภาคเอกชนอย่างเห็นได้ชัด

ตอนที่ 2 กฎหมายและองค์กรที่กำกับดูแล

อเมริกาได้ประกาศใช้กฎหมาย 3 ฉบับที่มีเนื้อหาครอบคลุมการบริหารจัดการเกี่ยวกับสื่อกระจายเสียงในญี่ปุ่นทุกด้าน ซึ่งหากเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่วางไว้การกระจายเสียงของญี่ปุ่นจะมีส่วนคล้ายคลึงอเมริกามาก อย่างไรก็ตามเมื่ออเมริกาถอนตัวออกไป ญี่ปุ่นได้แก้ไขและยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่เห็นว่าไม่สอดคล้องกับบริบททางการเมืองและสังคมของตน

1. กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการใช้คลื่นวิทยุ (Radio Regulatory Commission Establishment Law)

ในช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 วิทยุอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงคมนาคม (Ministry of Communications) ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงไปรษณีย์

และโทรคมนาคม (Ministry of Post and Telecommunications) เรียกย่อ ๆ ว่า MPT หลังสงครามอเมริกาได้ปลดอำนาจของ MPT ที่ดูแลวิทยุกระจายเสียง และตั้งหน่วยงานอิสระอายุสั้นๆ เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารคลื่นวิทยุ” (Radio Wave Management Commission) ขึ้นมาทำหน้าที่แทน และก่อนที่จะถอนตัวออกไปก็ได้ออกกฎหมายฉบับหนึ่ง เรียกว่า “กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการใช้คลื่นวิทยุ” (Radio Regulatory Commission Establishment Law) ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ อเมริกาต้องการให้มีการจัดตั้งหน่วยงานอิสระขึ้นมาแห่งหนึ่งเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระปลอดจากการแทรกแซงโดยอำนาจการเมือง องค์กรนี้มีหน้าที่อย่างกว้างขวางในการออกกฎหมายและดูแลกิจการกระจายเสียงทั้งหมดของประเทศ ถอดแบบมาจาก “คณะกรรมการการสื่อสารแห่งชาติ” หรือ FCC (Federal Communication Commission) ของอเมริกานั้นเอง

แต่ญี่ปุ่นไม่ยอมรับโครงสร้างการบริหารสื่อกระจายเสียงที่อเมริกาจัดตั้งขึ้น เมื่ออเมริกาถอนตัวออกไป ญี่ปุ่นจึงยกเลิกกฎหมาย Radio Regulatory Commission Establishment Law ไม่ยอมให้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระ แต่โอนอำนาจทั้งหมดไปอยู่กับกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมหรือ MPT ดังเดิม กิจการกระจายเสียงของญี่ปุ่นจึงอยู่ ในความดูแลของ MPT เช่นเดียวกับกิจการโทรคมนาคม จนถึงปัจจุบัน

ทุกวันนี้ MPT ของญี่ปุ่นมีขอบข่ายงานในความรับผิดชอบกว้างขวางมาก ทั้งงานทางด้านจดหมายไปรษณีย์ รับส่งพัสดุภัณฑ์ รวมไปถึงสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ การประกันชีวิต และการรับฝากเงินออมทรัพย์ (postal savings) ซึ่งชาวบ้านนิยมใช้บริการทั่วประเทศ จนมีฐานะเสมือนหนึ่งสถาบันการเงินที่ใหญ่ที่สุดของญี่ปุ่น ส่วนทางด้านโทรคมนาคม MPT ดูแลตั้งแต่กิจการกระจายเสียง การสื่อสารทางโทรเลข โทรศัพท์ ไปจนถึงโครงการพัฒนาอวกาศและการสื่อสารดาวเทียม

ในอดีต MPT ยังดูแลงานของ NTT (Nippon Telephone and Telegraph) และ KDD (Kokusai Denshin Denwa) ก่อนที่หน่วยงานทั้งสองซึ่งเคยผูกขาดการให้บริการโทรศัพท์ในประเทศ (NTT) และโทรศัพท์ระหว่างประเทศ (KDD) จะแปรรูปเป็นวิสาหกิจเอกชนในทศวรรษที่ 1970

2. กฎหมายวิทยุ (Radio Law)

อเมริกาประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้แทนกฎหมายโทรเลขไร้สาย (Wireless Telegraph Law) ที่ใช้มาตั้งแต่ปี 1915 Radio Law มีเนื้อหาว่าด้วยการจัดตั้ง การดำเนินงานและการกำกับดูแลการสื่อสารด้วยวิทยุทุกชนิด เพื่อให้การใช้คลื่นวิทยุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ต่อประชาชน

เมื่อ MPT ได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุจากสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ หรือ ITU (International Telecommunication Union) แล้วก็นำมาจัดสรร เพื่อการใช้งานภายในประเทศ การกระจายเสียงเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งที่จะได้รับการจัดสรรคลื่นวิทยุด้วย ในส่วนนี้ MPT ได้ร่างเกณฑ์การจัดสรรที่เรียกว่า “โครงการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการกระจายเสียง” ขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกใบอนุญาต ทั้งคลื่น VHF/UHF สำหรับโทรทัศน์ คลื่น AM/FM สำหรับวิทยุ คลื่นสั้นไมโครเวฟ (Microwave) สำหรับดาวเทียม เป็นต้น

MPT ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นขอใบอนุญาตดำเนินกิจการกระจายเสียงเรียกว่า “มาตรฐานขั้นต้นของการขอจัดตั้งสถานีกระจายเสียง” มีสาระโดยย่อ อาทิเช่น อุปกรณ์กระจายเสียงต้องมีมาตรฐานทางเทคนิคตามที่กำหนด ผู้ขอต้องมีฐานะการเงินพอที่จะดำเนินกิจการในเชิงธุรกิจได้ ผู้ประกอบการจะต้องมีสัมพันธภาพแนบแน่นกับชุมชนท้องถิ่น ณ ที่ขอจัดตั้งสถานี ห้ามผู้ถือสัญชาติต่างด้าวยื่นขอใบอนุญาต ห้ามบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของสถานีมากกว่าหนึ่งแห่ง ห้ามบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของสื่อมากกว่าหนึ่งสื่อในตลาดเดียวกัน เพื่อป้องกันการผูกขาด กฎหมายมอบอำนาจให้ MPT มีสิทธิแต่ผู้เดียวในการระงับการดำเนินกิจการของสถานีหรือเพิกถอนใบอนุญาตของสถานีได้ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่เคยมีเหตุการณ์เช่นนี้แม้แต่ครั้งเดียว

อย่างไรก็ตาม หากมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด การจะจัดสรรคลื่นให้แก่ใครเป็นดุลยพินิจของ MPT แต่ผู้เดียว แต่เดิม Radio Law ฉบับที่ร่างโดยอเมริกา กำหนดให้การขอสัมปทานใช้วิธีเดียวกับ FCC ของอเมริกา คือ เปิดประมูลแข่งขันกันพร้อมกับการรับฟังมติสาธารณะ แต่ MPT แก้ไขใหม่ให้เป็นที่ว่า หากมีผู้ยื่นขอสัมปทานมากกว่าหนึ่งราย ให้ผู้ขอสัมปทานเจรจาตนเองโดยไม่ต้องแข่งขันตามประเพณีแต่ดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติเรียกว่า Unification Adjustment ดังกล่าวแล้วข้างต้น โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้นำทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นเป็นผู้ช่วยในการเจรจาดังกล่าว จนสามารถรวมกันเป็นบริษัทเดียว กระบวนการเจรจาทำกันเป็นความลับ วิธีการนี้จึงถูกวิจารณ์ว่าทำให้เกิดการร่วมทุนของบรรดาผู้ทรงอิทธิพล คลื่นวิทยุตกอยู่ในมือของกลุ่มผู้มีอำนาจทางสังคมและการเมือง เป็นการเสริมบทบาทของรัฐในกระบวนการให้ใบอนุญาตโดยให้ MPT มีอำนาจตัดสินแต่ผู้เดียว บางคนเรียกว่าเป็น “กระบวนการที่ไม่เป็นประชาธิปไตยที่ปฏิบัติกันมานานกว่า 40 ปี” เสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงขั้นเสนอให้ญี่ปุ่นหันกลับไปสู่การจัดตั้งองค์การอิสระที่ไม่อยู่ในบังคับของการเมือง ซึ่งอเมริกาเป็นผู้เสนอและเคยปฏิบัติในช่วงเวลาสั้น ๆ ระหว่างที่อเมริกายังยึดครองอยู่

กฎหมายวิทยุในอดีตกำหนดให้ใบอนุญาตมีอายุความได้ 3 ปี แต่ปัจจุบันแต่ละรายมีอายุสั้นยาวไม่เท่ากัน โดยทั่วไปกำหนดไว้ 5 ปี แต่มักได้รับการต่ออายุโดยอัตโนมัติ นอกจากนี้ MPT ยังทบทวนนโยบายการใช้คลื่นวิทยุซึ่งแต่ก่อนเคยมอบให้แก่ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตไปดำเนินธุรกิจได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ปี 1993 เป็นต้นมา MPT เริ่มเก็บค่าธรรมเนียมการใช้คลื่น

(Frequency fee) จากสถานีทุกแห่งที่ได้รับอนุญาต แต่เป็นจำนวนเงินน้อยมาก หรือเกือบจะไม่ได้เก็บเลยก็ได้

จากนี้จะเห็นได้ว่า คลื่นวิทยุเพื่อกิจการกระจายเสียงของญี่ปุ่นตกอยู่ในมือของกลุ่มอภิสิทธิ์ชนจำนวนหนึ่ง ซึ่งได้ประโยชน์สูงสุดจากการประกอบกิจการกระจายเสียง คนกลุ่มนี้เป็นพวกที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์กับอำนาจการเมืองมาแต่อดีต การเปลี่ยนมือในการถือครองกรรมสิทธิ์มีน้อยมาก แม้กฎเกณฑ์การขอใบอนุญาตจะเขียนไว้เพื่อป้องกันการผูกขาด แต่ในทางปฏิบัติมีวิธีการหลีกเลี่ยงข้อกฎหมายได้มากมาย ทำให้ผู้ได้รับสัมปทานคลื่นในกิจการทั้งวิทยุและโทรทัศน์มักเป็นคนกลุ่มเดียวกัน สถานีวิทยุและโทรทัศน์ผูกพันกันเป็นเครือข่ายทั่วประเทศ ทั้ง ๆ ที่นโยบายของอเมริกาแต่ดั้งเดิมต้องการให้การกระจายเสียงภาคเอกชนเป็นสถานีในระดับท้องถิ่นเท่านั้น การถือครองกรรมสิทธิ์ยังปรากฏให้เห็นเป็นรูปของกรรมสิทธิ์ข้ามสื่อจากสื่อสิ่งพิมพ์ข้ามมาสู่สื่อกระจายเสียงอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม นักวิชาการด้านสื่อมวลชนของญี่ปุ่นคาดการณ์ว่า ในอนาคตญี่ปุ่นจะต้องยอมรับนโยบายเรื่องคลื่นวิทยุเป็นของสาธารณะและต้องกระจายการให้คลื่นวิทยุออกไป ถึงตอนนั้นคงจะเปิดให้สาธารณชนประมูลคลื่นได้อย่างเปิดเผย

3. กฎหมายกระจายเสียง (Broadcast Law)

เป็นกฎหมายแม่บทว่าด้วยนโยบายและกำกับดูแลการส่งกระจายเสียงทั้งภาคสาธารณะและภาคเอกชน จำแนกเนื้อหาออกจากกัน คือ

บรรพ 1 ว่าด้วยการกระจายเสียง NHK

บรรพ 2 ว่าด้วยการกระจายเสียงของมหาวิทยาลัยทางอากาศ

(University of the Air)

บรรพ 3 ว่าด้วยการกระจายเสียงภาคเอกชน

หลักการสำคัญสองประการของการดำเนินงานสื่อกระจายเสียงไม่ว่าภาคสาธารณะหรือเอกชนมีระบุอยู่ในบรรพ 1 เน้นการให้เสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนผ่านสื่อกระจายเสียงและให้ผู้ประกอบการกระจายเสียงต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของสาธารณะ Broadcast Law มีเนื้อหาเกี่ยวกับคุณภาพรายการและความรับผิดชอบของผู้ประกอบการกระจายเสียงทั้งภาคเอกชนและภาคสาธารณะอย่างละเอียด

อาจกล่าวได้ว่า ญี่ปุ่นมีกระบวนการให้สัมปทานแก่ผู้ประกอบการกระจายเสียงที่ “ไม่เป็นประชาธิปไตยที่ถือปฏิบัติกันมานานกว่า 40 ปี” ทำให้สาธารณชนไม่มีสิทธิเข้าถึงสื่อกระจายเสียงแต่กลับทดแทนด้วยการเน้นหน้าที่ความรับผิดชอบต่อของผู้ประกอบการ เน้นการผลิต

เนื้อหารายการที่มีคุณภาพ เข้มงวดกวัดขันบทบาทของการกระจายเสียงภาคสาธารณะเพื่อให้แตกต่างกับภาคเอกชน

ตอนที่ 3 ผู้ประกอบการ

องค์กรที่ได้รับการจัดสรรคลื่นเพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงในญี่ปุ่น มี 2 ส่วน คือ ภาคสาธารณะ (หมายถึง NHK และมหาวิทยาลัยทางอากาศ) ภาคเอกชนหมายถึงวิทยุและโทรทัศน์เชิงพาณิชย์ที่ดำเนินงานโดยเอกชนทุกสถานี (ปัจจุบันมีสถานีที่เรียกตัวเองว่าเป็นภาคที่ 3 ซึ่งเป็นธุรกิจร่วมทุนระหว่างเอกชนกับรัฐบาลท้องถิ่น เช่น MXTV เป็นสถานีท้องถิ่นของกรุงโตเกียว ออกอากาศด้วยระบบ UHF เกิดจากการร่วมทุนระหว่างบริษัทเอกชน 150 บริษัท กับเทศบาลนครโตเกียว เน้นรายการที่เป็นความสนใจของชาวกรุงโตเกียว โดยเฉพาะข่าวและวัฒนธรรมท้องถิ่น)

1. มหาวิทยาลัยทางอากาศ (University of the Air)

คือ สถานีวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา MPT ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นในปี 1981 ถือว่าเป็นการกระจายเสียงในภาครัฐ ซึ่งดำรงขึ้นเพื่อสร้างสมดุลภาพระหว่างการใช้สื่อกระจายเสียงเพื่อความบันเทิงและการศึกษา ออกอากาศทางโทรทัศน์ในระบบ UHF และวิทยุในระบบ FM รายการทั้งหมดเป็นการสอนบรรยายวิชา ในระดับอุดมศึกษา วันละ 18 ชม. ผู้สนใจสามารถสมัครเป็นนักศึกษา เรียนผ่านวิทยุและโทรทัศน์เพื่อรับปริญญาบัตรได้ เหมือนนักศึกษาในระบบมหาวิทยาลัยทุกประการ สถิติในปี 1993 มีนักศึกษาลงทะเบียนประมาณ 45,000 คน

2. NHK (Nippon Hoso Kyokai/Japan Broadcasting Corporation)

ในฐานะองค์กรกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ มีรายได้จากค่าธรรมเนียมที่เก็บจากประชาชน Broadcast Law กำหนดภาระหน้าที่ให้ NHK ต้อง“เผยแพร่รายการกระจายเสียงที่มีคุณภาพยอดเยี่ยมประเภทรายการข่าว การศึกษา วัฒนธรรม และรายการบันเทิง เพื่อสนองตอบความต้องการอันหลากหลายของประชาชนและยกระดับวัฒนธรรมของชาติ” โครงสร้างองค์กรและเศรษฐกิจของ NHK ออกแบบมาเพื่อให้เป็นวิสาหกิจอิสระที่มีความเป็นกลางในการเสนอข้อมูลข่าวสารและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชน

NHK ได้รับการจัดสรรคลื่นมากที่สุด นักวิจารณ์สื่อบางคนมีความเห็นว่า NHK ได้รับสิทธิพิเศษมีคลื่นในครอบครองมากเกินไปจนความจำเป็น แต่เมื่อคิดถึงนโยบายสื่อแบบ dual system ของญี่ปุ่น NHK จะมีบทบาทเทียบเคียงกับภาคเอกชนได้จำเป็นต้องมีช่องทางสื่อในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับภาคเอกชนทั้งหมดรวมกัน อีกทั้งเมื่อคำนึงถึงเนื้อหารายการที่แตกต่างกัน

ระหว่าง NHK กับเอกชนแล้ว รายการคุณภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม การศึกษา และที่มุ่งสนองคนทุกกลุ่มในสังคมก็จำเป็นต้องมีช่องทางในการออกอากาศมากกว่า จึงจะมีสมดุลยภาพกับรายการที่เน้นความบันเทิงเพื่อผู้ชมที่ไม่จำกัดเพศและวัยของภาคเอกชน

บริการแต่ละชนิดของ NHK ได้รับการจัดสรรคลื่น 2 คลื่น เช่น โทรทัศน์ภาคปกติในระบบ VHF มีสองช่อง ได้แก่ NHK1 และ NHK2 โทรทัศน์ผ่านดาวเทียมตรงสู่บ้านมี DBS1 และ DBS2 วิทยุระบบ AM มีสองสถานี คือ Radio1 และ Radio2 ยกเว้นวิทยุระบบ FM มีคลื่นเดียวเรียกว่า NHK-FM เป็นสถานีเพลงเสนอดนตรีคลาสสิกที่หายาก และเพลงร่วมสมัยสำหรับวัยรุ่น NHK ยังมีวิทยุคลื่นสั้นกระจายเสียงไพ่นทะเล อีกหนึ่งคลื่น คือ Radio Japan ออกอากาศ 22 ภาษา รวมทั้งภาคภาษาไทย

NHK1/DBS1/Radio1 ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาทั่วไป ประกอบด้วย ข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน สารคดี บันเทิง กีฬา

NHK2/DBS2/Radio2 เป็นช่องการศึกษา เน้นรายการที่ให้ความรู้และการศึกษา โดยเฉพาะ เช่น รายการสอนภาษาต่างประเทศ รายการสำหรับเด็ก สำหรับแม่บ้าน กลุ่มผู้ด้อยโอกาส รายการโทรทัศน์สำหรับโรงเรียน รายการบันเทิงและวัฒนธรรม

3. วิทยุ-โทรทัศน์เอกชน (Commercial Broadcasting)

นอกจากวิทยุ 4 คลื่นความถี่ ของ NHK (Radio1 Radio2 NHK-FM และ Radio Japan) แล้ว สถิติในปี 1994 ญี่ปุ่นมีสถานีวิทยุเอกชนทุกประเภทรวมทั้งสิ้น 96 สถานี สถานีทวนสัญญาณ 469 สถานี สถานีที่ออกอากาศทั่วประเทศอยู่ในรูปเครือข่าย (Network) อย่างหลวมๆ โดยมีสถานีวิทยุในโตเกียว 4-5 แห่ง ทำหน้าที่เป็นแม่ข่าย ในระบบ AM แม่ข่ายได้แก่ สถานีวิทยุ NCB (Nippon Cultural Broadcasting) สถานีวิทยุ TBS (Tokyo Broadcasting System) เจ้าของเดียวกับ Fuji TV แต่ละเครือข่ายมีสถานีในสังกัดมากกว่า 30 สถานี สถานีลูกผลิตรายการประมาณครึ่งหนึ่งของเวลาออกอากาศ ส่วนระบบ FM มีสถานีแม่ข่ายในโตเกียว 2 บริษัท คือ Tokyo FM และ Japan FM หรือที่รู้จักกันดีในชื่อ J-Wave นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังมีสถานีวิทยุ AM Stereo และวิทยุคลื่นสั้นออกอากาศเฉพาะพื้นที่ มีสถานีวิทยุในระบบ PCM (Pulse Code Modulation) กระจายเสียงผ่านดาวเทียมเก็บค่าสมาชิกจากผู้ฟังด้วย

ส่วนโทรทัศน์ภาคเอกชนที่สร้างเป็นเครือข่ายแพร่ภาพทั่วประเทศมี 5 สถานี ได้แก่ NTV (ช่อง 4) เจ้าของเดียวกับหนังสือพิมพ์ Yomiuri TBS (ช่อง 6) เดิมเคยมีหนังสือพิมพ์ Mainichi เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ Fuji TV (ช่อง 8) เจ้าของเดียวกับหนังสือพิมพ์ Sankei TV Asahi (ช่อง 10) เจ้าของเดียวกับหนังสือพิมพ์ Asahi และ TV Tokyo (ช่อง 12) เจ้าของเดียวกับหนังสือพิมพ์ Nikkei

หลังจากให้ใบอนุญาตกับ NTV (ช่อง 4) TBS (ช่อง 6) และ Fuji TV (ช่อง 8) แล้ว ต่อมากระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม (MPT) ซึ่งเป็นผู้จัดสรรคลื่นเริ่มมองเห็นว่าโทรทัศน์เอกชนรายการทั่วไปมีมากพอแล้ว ควรจะให้คลื่นกับผู้ประกอบการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษา และวัฒนธรรมมากกว่า ดังนั้น เมื่อ TV Asahi (ช่อง 10) ยื่นขอใบอนุญาต จึงต้องกำหนดตัวเองเป็นสถานีเพื่อการศึกษา เรียกชื่อในตอนนั้นว่า Nippon Education TV หรือ NET มีความรับผิดชอบต้องออกอากาศรายการที่ให้ความรู้และวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ แต่ NET ซึ่งเป็นโทรทัศน์เอกชนมีรายได้จากโฆษณาอย่างไม่สามารถแข่งกับโทรทัศน์เอกชนอื่นที่มีรายการบันเทิงหลากหลายได้ ในปี 1977 NET จึงได้รับอนุญาตเป็นทางการจาก MPT ให้ออกอากาศรายการทั่วไป และได้เปลี่ยนชื่อเป็น TV Asahi ตั้งแต่นั้นด้วยเหตุที่มีพื้นฐานเป็นโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มาก่อน ปัจจุบัน TV Asahi จึงโดดเด่นกว่าสถานีอื่นในการผลิตรายการข่าวและสาระความรู้

เช่นเดียวกับ TV Tokyo ช่อง 12 เมื่อเริ่มจัดตั้งมีฐานะเป็นโทรทัศน์เพื่อสาธารณะ ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Japan Science Technology Promotion Foundation) เรียกชื่อว่า “โตเกียวช่อง 12” (Tokyo Channel 12) แต่การดำเนินงานอยู่ในสภาพที่ขาดทุนเรื่อยมา จนถึงปี 1973 หนังสือพิมพ์ Nikkei จึงได้เข้าไปซื้อกิจการ และยื่นขออนุญาตออกอากาศรายการทั่วไปเหมือนสถานีเอกชนอื่น ๆ

จากกรณีตัวอย่างของญี่ปุ่น จะเห็นได้ว่าแม้รัฐบาลมีนโยบายจัดสรรคลื่น ให้แก่สถานีเพื่อการศึกษา แต่หากไม่สามารถประกันความอยู่รอดทางเศรษฐกิจได้ปล่อยให้สถานีเหล่านี้ต้องเผชิญหน้ากับการแข่งขันเพื่อแย่งโฆษณากับสถานีเพื่อความบันเทิงอื่นๆ ไม่นานก็จะประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอยู่ไม่รอดด้วยกันทั้งสิ้น โชคดีที่ญี่ปุ่นยังมีองค์กรกระจายเสียงสาธารณะ NHK ที่มีประวัติยาวนาน นอกจากเลี้ยงตนเองแล้วยังสามารถขยายตัวได้ มีสิทธิพิเศษให้เข้าถึงประชาชนทั่วประเทศ เป็นเจ้าของคลื่นและบริการถึง 8 คลื่น ทำให้ญี่ปุ่นยังได้ชื่อที่สามารถใช้คลื่นวิทยุส่วนหนึ่งเพื่อสวามิภักดิ์ของประชาชนอย่างคุ้มค่า

(รวบรวมและเรียบเรียงจากหนังสือของผู้เขียนคนเดียวกัน **“สื่อมวลชนในญี่ปุ่น”** คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2541)

บทความหรือเอกสารประกอบการประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งนี้ เป็นความคิดเห็นอิสระของผู้เขียนแต่ละท่าน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

กฎระเบียบการกระจายเสียงและการแพร่ภาพของสหรัฐอเมริกา

อมรา รสสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

บทความนี้เป็นงานแปล สรุป และเรียบเรียง จากเอกสาร รวม 4 รายการ ได้แก่

1. Kearney, Brian. The Flaw in Community Radio: Captive Agent of the Left.
[http:// www.bluemarble.net](http://www.bluemarble.net)
2. Corporation for Public Broadcasting. <http://www.cpb.org>
3. Inside PBS. <http://www.pbs.org>
4. PRI Public Radio International. [http:// www.pri.org](http://www.pri.org)

ด้วยเจตนาที่จะศึกษา รวบรวมประสบการณ์ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานในการกำหนดกฎระเบียบการกระจายเสียงและการแพร่ภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อประกอบเป็นองค์ความรู้สำหรับการจัดทำกฎหมายคลี่คลายคดี

ในการนำเสนอได้แบ่งออกเป็น 4 หัวเรื่องย่อย ที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ดังนี้

เรื่องที่ 1 ว่าด้วยพัฒนาการเกี่ยวกับกฎระเบียบการกระจายเสียงและการแพร่ภาพ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2463 - 2521 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจุดเริ่มต้นของ Federal Communication Commission (FCC) อันเป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระมีหน้าที่กำกับดูแลคลี่คลายคดีและกิจการโทรคมนาคม

เรื่องที่ 2 Corporation for Public Broadcasting (CPB) เป็นองค์กรเอกชนที่ไม่หวังผลกำไร ที่ก่อตั้งโดย FCC เพื่อทำหน้าที่จัดหาแหล่งเงินสนับสนุนบริการโทรคมนาคมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนอเมริกันเป็นสำคัญ

เรื่องที่ 3 Public Broadcasting Service (PBS) เป็นองค์กรเอกชนที่ไม่หวังผลกำไร ที่ผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์ของประชาชน หรือเรียกว่า “โทรทัศน์สาธารณะ” PBS คือผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สาธารณะที่ได้รับการสนับสนุนจาก CPB และ เป็นผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สาธารณะที่มีผู้นิยมติดตามชมมากที่สุด

เรื่องที่ 4 Public Radio International (PRI) เป็นตัวอย่างหนึ่งของการผลิตรายการเครือข่ายวิทยุสาธารณะที่ผลิตรายการเพื่อการศึกษา และวัฒนธรรม

กฎระเบียบการกระจายเสียงและแพร่ภาพของสหรัฐอเมริกา

ความคิดในการนำวิทยุมาใช้เป็นสื่อการศึกษา และการตระหนักถึงความจำเป็นของการจัดตั้งสถานวิทยุเพื่อการศึกษา เริ่มมีมาตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2463 โดยประธานาธิบดี เฮอร์เบิร์ต ฮูเวอร์ ได้เน้นถึงความสำคัญของวิทยุในฐานะที่เป็นสื่อการศึกษา และความจำเป็นของการจัดตั้งสถานีซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ในระยะนี้ โรงเรียนและสถาบันการศึกษาหลายแห่งขอใบอนุญาตออกอากาศกันเป็นจำนวนมาก แต่สถานีวิทยุที่ดำเนินรายการโดยสถาบันการศึกษานั้นจะขาดความสามารถในการผลิตรายการ และขาดงบประมาณที่จะใช้สร้างความสำเร็จของรายการ

ต้นทศวรรษ 2473 สภาคองเกรสได้ผ่านกฎหมายวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. 2470 (Radio Act of 1927) ออกมา ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้ง Federal Radio Commission (FRC)

ปี 2474 จำนวนผู้ได้รับใบอนุญาตออกอากาศรายการแบบไม่ใช้เพื่อการค้าลดลงมากกว่าครึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากขาดงบประมาณที่พอเพียง และรายการที่มีคุณภาพ ผู้ที่สนับสนุนการกระจายเสียงที่ไม่ใช่เพื่อการค้า ได้จัดตั้ง National Commission on Education by Radio (NCER) ขึ้น สมาชิกของ NCER ประกอบด้วย ประธานมหาวิทยาลัยของรัฐ ตัวแทนของกระทรวงศึกษา เจ้าหน้าที่ของสมาคมการศึกษาแห่งชาติ ในการประชุมครั้งแรก NCER ทำจดหมายเปิดผนึกถึงสภาคองเกรสขอสงวนช่องสัญญาณวิทยุไว้ร้อยละ 15 สำหรับสถานีที่ไม่ใช่เพื่อการค้า

ปี 2475 รัฐบาลกลางเริ่มมีปัญหาในการดูแลอุตสาหกรรมโทรศัพท์ โทรเลข และวิทยุ เนื่องจากมีการแบ่งความรับผิดชอบในระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงาน ทำให้การสนับสนุนแนวคิดที่จะให้มีหน่วยงานเดียวดูแลโทรศัพท์ โทรเลข เคเบิล และวิทยุมีมากขึ้น

ปี 2477 ประธานาธิบดี รูสเวลท์ ส่งรายงานไปยังสภาคองเกรส ขอให้ดำเนินการจัดตั้ง Federal Communication Commission (FCC) ขึ้น ต่อมาสภาคองเกรสได้ผ่านกฎหมายฉบับหนึ่งคือ กฎหมายการสื่อสาร พ.ศ. 2477 (Communication Act of 1934) กฎหมายฉบับนี้ยกเลิก FRC และก่อตั้ง FCC โดยมีได้มีการสงวนช่องความถี่สำหรับการศึกษาเป็นกรณีพิเศษ แต่สภาคองเกรสสั่งให้ FCC จัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อศึกษาสภาพ และรายงานสิ่งที่พบภายใน 1 ปี ในปีนั้น FCC ได้จัดประชุม และเชิญบุคคลทั่วไป รวมทั้งผู้ได้รับใบอนุญาตเข้าร่วมประชุมด้วย ผลสรุปของการประชุมที่ FCC ได้เสนอต่อสภาคองเกรสนั้น ไม่มีคำแนะนำพิเศษเกี่ยวกับด้านการศึกษาให้สภาคองเกรสปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มการศึกษาไม่สามารถรวมความคิดเห็นให้เป็นเอกภาพได้มีการโต้แย้งกันเกี่ยวกับการตัดสินใจ และเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ซึ่งสร้างความสับสน งุนงง ให้กับคณะกรรมการ

ปี 2479 จากความก้าวหน้าทางทฤษฎี และการทดลอง ทำให้ค้นพบว่า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ส่วนที่ไม่ได้ใช้ สามารถนำมาใช้เพื่อขยายการส่งวิทยุได้ ด้วยพัฒนาการใหม่ ๆ จะทำให้มีคลื่นความถี่เพิ่มขึ้นอีก 2,000 คลื่น และในขณะนั้น ระบบ FM กำลังจะเกิดขึ้น FCC ตระหนักถึงความพยายามที่ล้มเหลวของนักการศึกษาในอดีต จึงได้เชิญกลุ่มการศึกษามาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการใช้ระบบ FM เพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ผู้จัดรายการเพื่อการศึกษาจำนวนมากจากทั่วประเทศแสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ **การสงวนคลื่นความถี่สำหรับการใช้เพื่อการศึกษาเป็นความคิดที่เหมาะสม**

26 มกราคม 2481 FCC เริ่มใช้กฎในการดูแลสถานีประเภทใหม่ ที่เรียกว่า “non-commercial educational” คำจำกัดความของสถานีประเภทนี้คือ เป็นสถานีกระจายเสียงความถี่สูง ที่อนุญาตให้แก่องค์กรทางการศึกษาที่ไม่หวังผลกำไร เพื่อความก้าวหน้าของงานการศึกษาที่หน่วยงานนั้นรับผิดชอบอยู่ และเพื่อนำเสนอรายการทางการศึกษา และรายการบันเทิงออกสู่สาธารณชน

ปี 2483 FCC จัดการประชุมเกี่ยวกับการจัดตั้งสถานีวิทยุในระบบ FM ผลสรุปจากการประชุมคือ จะให้สิทธิในการกระจายเสียงแก่การศึกษา ตั้งแต่ปี 2483 เป็นต้นมา

20 พฤษภาคม 2483 FCC เริ่มให้มีการออกอากาศในระบบ FM มีสถานีวิทยุเพื่อการค้า 35 แห่ง และสถานีเพื่อการศึกษาอีก 5 แห่ง นับเป็นครั้งแรกที่มีแนวคิดในการจัดให้มีสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา

เดือนมกราคม 2488 FCC ได้สงวนคลื่นความถี่วิทยุระบบ FM จำนวน 20 ช่อง (88.1-91.9 เมกะเฮิรตซ์) สำหรับการกระจายเสียงของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา

ปี 2492 มูลนิธิ Pacifica เริ่มออกอากาศทางสถานีวิทยุ KPFA เมืองเบิร์กลีย์ รัฐแคลิฟอร์เนีย เป็นสถานีวิทยุแห่งแรกๆ ที่ดำเนินการโดยได้รับความอุปถัมภ์จากผู้ฟัง รวมทั้งให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการจัดรายการ

ปี 2495 ซึ่งเป็นปีแรกของการจัดสรรคลื่นความถี่สำหรับการออกอากาศทางโทรทัศน์ FCC ได้สงวนคลื่นความถี่สำหรับการออกอากาศเพื่อการศึกษาไว้ทั่วประเทศ

ปี 2496 สถานีโทรทัศน์ KUHT-TV เริ่มออกอากาศในเมืองฮุสตัน เป็นสถานีเพื่อการศึกษาแห่งแรก

ปี 2505 รัฐบาลกลางให้งบประมาณเป็นครั้งแรกสำหรับการแพร่ภาพกระจายเสียงสาธารณะผ่าน Education Television Facilities Act

ปี 2508 Carnegie ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ได้เริ่มศึกษาเกี่ยวกับการแพร่ภาพกระจายเสียงสาธารณะ

ปี 2510 การแพร่ภาพกระจายเสียงสาธารณะทดลองออกอากาศผ่านสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาระดับชาติ และได้มีการออกกฎหมายการกระจายเสียงสาธารณะ พ.ศ. 2510 (Public Broadcasting Act of 1967)

ปี 2511 FCC ได้ก่อตั้ง Corporation For Public Broadcasting (CPB)

ปี 2521 เริ่มมีการออกอากาศรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม

Corporation for Public Broadcasting (CPB)

Corporation for Public Broadcasting (CPB) เป็นองค์กรเอกชนที่ไม่หวังผลกำไร ก่อตั้งโดยสภาคองเกรสในปี 2510 ทำหน้าที่สนับสนุนบริการโทรคมนาคมสาธารณะที่ไม่ใช่เพื่อการค้า (โทรทัศน์ วิทยุแบบเชื่อมต่อตรง และดิจิทัล) ดำเนินการเพื่อประชาชนชาวอเมริกัน โดย CPB มีหน้าที่จัดหาแหล่งเงินสนับสนุน และบริการต่าง ๆ ให้แก่สถานีโทรทัศน์ และสถานีวิทยุสาธารณะทั่วประเทศมากกว่า 1,000 แห่ง การสนับสนุนของ CPB ให้หลักประกันในการเข้าถึงบริการและรายการทางการศึกษาของการกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ และทำให้มั่นใจได้ว่าสถานีต่าง ๆ สามารถแลกเปลี่ยนรายการผ่านระบบการเชื่อมโยงระดับชาติ นอกจากนี้ CPB ยังค้นหาหนทางที่จะช่วยเหลือให้สถานีโทรทัศน์ และสถานีวิทยุสามารถให้บริการชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

CPB ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนที่ใหญ่ที่สุดเพียงแห่งเดียวสำหรับรายการโทรทัศน์ และวิทยุสาธารณะ ก่อให้เกิดรายการเกี่ยวกับการศึกษา และท้องถิ่นในรูปแบบใหม่ ๆ ที่หลากหลาย CPB ดำเนินงานภายใต้การกำกับของสภาคองเกรส โดยให้เงินทุนแก่องค์กร และผู้ผลิตรายการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการผลิต หรือจัดรายการใหม่ ๆ สำหรับออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ และวิทยุสาธารณะ

CPB ได้ให้ความช่วยเหลือในการเตรียมการเปลี่ยนแปลงการกระจายเสียงสาธารณะไปสู่ระบบดิจิทัล ภายในปี 2546 ตามคำสั่งของ FCC เทคโนโลยีดิจิทัลจะทำให้ภารกิจเกี่ยวกับการให้การศึกษา และบริการสาธารณะเป็นไปอย่างสมบูรณ์แบบ และจะทำให้สถานีโทรทัศน์สาธารณะของท้องถิ่น รวมทั้งสถานีวิทยุสามารถจัดทำรายการได้อย่างมีคุณภาพ

แหล่งที่มาของรายการของ CPB

- *โครงการ Annenberg/ CPB Math and Science Project*
โครงการนี้เกิดขึ้นในปี 2524 โดยเอกอัครราชทูต Walter H. Annenberg เป็นผู้ให้เงินทุน จำนวน 10 ล้านดอลลาร์ ต่อปี โครงการนี้ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตรทางไกลและรายการเพื่อการศึกษาให้แก่วิทยาลัย โรงเรียนมัธยม และนักเรียนทุกระดับอายุทั้งในระบบ และนอกระบบโรงเรียน นอกจากนี้ ในปี 2534 Walter H. Annenberg ได้ให้งบประมาณอีกปีละ 5 ล้านดอลลาร์ สำหรับโครงการ Annenberg/ CPB Math and Science Project เพื่อการผลิตวิดีโอเทปสำหรับช่วยการสอนของครูในชั้นเรียน
- *APS – American Program Service*
ในแต่ละปี APS ผลิตรายการชุดมากกว่า 250 ตอน และรายการพิเศษอื่น ๆ สำหรับสถานีโทรทัศน์สาธารณะ เช่น Nighty Business Report และ Lord of Dance APS นอกจากนี้ ยังจัดหารายการอื่น ๆ เพื่อให้เป็นทางเลือกแก่สถานีโทรทัศน์ด้วย
- *NPR – National Public Radio*
ผลิตและเผยแพร่รายการข่าว และรายการวัฒนธรรม เช่น Morning Edition, All Things Considered, Talk of the Nation และ Live at the Met ให้แก่ สถานีวิทยุที่เป็นสมาชิก รวม 560 แห่งทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา NPR เป็นองค์กรเอกชนที่ออกอากาศรายการผ่านดาวเทียมให้แก่สถานีวิทยุสาธารณะ และผู้ผลิตอื่น ๆ
- *PBS – Public Broadcasting Service*
PBS เป็นบริษัทเอกชนเผยแพร่รายการโดยไม่หวังผลกำไร ผู้ที่เป็นเจ้าของและทำหน้าที่ดำเนินการคือ สถานีโทรทัศน์สาธารณะของอเมริกา รายการชุดที่ PBS ผลิตขึ้น ได้แก่ News Hour with Jim Lehrer และ Nova PBS ให้เงินทุนสำหรับการสร้างสรรค์จัดหารายการให้แก่สมาชิก จำนวน 346 สถานี และเผยแพร่รายการเหล่านี้ทางโทรทัศน์ที่ออกอากาศผ่านดาวเทียม
- *PRI – Public Radio International*
PRI ออกอากาศเผยแพร่รายการ เช่น A Prairie Home Companion and Market Place ให้แก่สถานีเครือข่าย 550 แห่งทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา เปอร์โตริโก และกวม รายการบางส่วน of PRI ยังเป็นรายการที่เผยแพร่ไปยังประเทศต่าง ๆ เช่นเดียวกับรายการ BBC World Service

ประเภทของรายการที่นำเสนอทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์สาธารณะ

- **รายการทางสถานีวิทยุสาธารณะ**

วิทยุสาธารณะออกอากาศรายการดนตรีที่หลากหลาย และรายการอื่น ๆ สถานีวิทยุจำนวนมากกว่าครึ่งออกอากาศรายการเพลงคลาสสิก แจ๊ส เพลงพื้นบ้าน และดนตรีจากทั่วโลก รายการหลักในชั่วโมงที่ไม่มีเพลงคือ ข่าว และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

- **รายการทางสถานีโทรทัศน์สาธารณะ**

รายการโทรทัศน์สาธารณะให้เวลาเกือบร้อยละ 30 แก่รายการสำหรับเด็ก ข่าวสาร และทักษะ (information and skill) กิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ (public affairs) และข่าว ซึ่งใช้เวลาเกือบครึ่งของเวลาออกอากาศทั้งหมด

ผลการให้การศึกษาของโทรทัศน์สาธารณะ

โทรทัศน์สาธารณะมีรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ จากการศึกษาของ Roper ในปี 2539 แสดงให้เห็นว่า รายการเหล่านี้มีประโยชน์ หลังจากที่เด็กติดตามดูรายการของ PBS แล้ว เด็ก ๆ จะมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยจะอ่านหนังสือ ทำกิจกรรมบางอย่าง ดำเนินการศึกษาค้นคว้า หรือทำการทดลองในบางเรื่องมากขึ้น

โครงการเด่นที่ใช้เงินทุนของ CPB

รายการวิทยุที่ผลิตโดยเยาวชน เป็นโครงการที่ใช้เงินทุนของ CPB ที่จัดว่าเป็นโครงการเด่นคือ รายการข่าวที่จัดทำโดยเยาวชน รายการวิทยุนี้ออกอากาศไปทั่วประเทศ ผ่านสถานีวิทยุสาธารณะ

รายการโทรทัศน์ : บริการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียน (The Ready To Learn Service) ทาง PBS เป็นรายการที่เริ่มพัฒนาโดยการแพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์สาธารณะ ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อเป้าหมายทางการศึกษาที่สำคัญของประเทศ ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า **ภายในปี 2543 เด็กอเมริกันทุกคนจะต้องเข้าเรียนในโรงเรียน โดยมีความพร้อมที่จะเรียน**

ในการพยายามที่จะช่วยให้ประเทศชาติบรรลุเป้าหมายที่ทำทนายนี้ บริการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนได้นำสถานีโทรทัศน์สาธารณะ โรงเรียน สถานรับเลี้ยงเด็ก และผู้ผลิตรายการมารวมกัน เพื่อช่วยผู้ปกครอง และผู้มีหน้าที่ดูแลเด็ก ให้ใช้โทรทัศน์ หนังสือ และสื่ออื่น ๆ สำหรับสอนบุตรหลานของตนเองได้

บริการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียน ไม่ใช่เป็นเพียงรายการเท่านั้น แต่ยังมีหน้าที่จัดหาหนังสือภาษาอังกฤษ และภาษาสเปนให้แก่ผู้ที่ไม่สามารถซื้อใช้ได้โดยไม่คิดมูลค่า จัดประชุม

เชิงปฏิบัติการสำหรับผู้ปกครอง ผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กให้คิดหาวิธีการที่ดีที่สุดที่จะใช้สอนเด็ก และจัดทำสิ่งพิมพ์ 2 รายการ คือ PTV Families และ PTV para la familia ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมสำหรับเด็กและคำแนะนำสำหรับผู้ปกครอง

สถานีโทรทัศน์สาธารณะ 10 แห่ง เริ่มให้บริการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนพร้อมกันในปี 2537 และในอีก 3 ปีต่อมา มีสถานีโทรทัศน์สาธารณะให้บริการเพิ่มขึ้นอีก 95 แห่ง ปัจจุบัน 3 ใน 4 ของครัวเรือนชาวอเมริกัน ซึ่งหมายถึง บ้านเรือนจำนวน 73 ล้านหลังคาเรือน และเด็กเกือบ 30 ล้านคน สามารถเข้าถึงบริการนี้

แหล่งรายได้ของ CPB

สภาองค์กรผู้ตั้งงบประมาณไว้เป็นพิเศษจากเงินภาษีกลาง (federal tax dollars) ให้ CPB ใช้จัดสรรสำหรับระบบกระจายเสียงสาธารณะ ในปีงบประมาณ 2542 CPB ได้รับงบประมาณเป็นเงิน 250 ล้านดอลลาร์ ทั้งนี้ สภาองค์กรผู้ตั้งงบประมาณล่วงหน้าสองปีให้แก่ CPB การตั้งงบประมาณล่วงหน้าทำให้ระบบการแพร่ภาพกระจายเสียงสาธารณะมีเสถียรภาพและทำให้สามารถวางแผนเกี่ยวกับรายการไว้ล่วงหน้าได้ นอกจากนี้ CPB ยังได้รับงบประมาณจากส่วนต่าง ๆ เช่น มูลนิธิ สมาชิก ภาคเอกชน ฯลฯ โดยสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงรายได้ผู้บริจาค และเงินบริจาคจากแหล่งต่าง ๆ ในปี 2523 และ 2538

รายได้/จำนวน/เงินบริจาค	2523		2538	
	วิทยุ	โทรทัศน์	วิทยุ	โทรทัศน์
รายได้จากสมาชิก (%)	15	15	31	23
จำนวนผู้บริจาค (ล้านคน)	.5	1.8	2.5	4.9
เงินบริจาคโดยเฉลี่ยต่อคน (US \$)	25	30	63	63

ในอนาคตงบประมาณจากสภาองค์กรผู้ตั้งงบประมาณสำหรับการกระจายเสียงสาธารณะมีแนวโน้มที่จะลดลง ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณปี 2538 ของ CPB ที่ได้รับจากสภาองค์กรผู้ตั้งงบประมาณ 100 ล้านดอลลาร์ CPB ต้องหาเงินทุนจากที่อื่น ๆ มาทดแทนรายได้ ส่วนที่มาจากสภาองค์กร การได้รับงบประมาณจากหลายแหล่งทำให้การกระจายเสียงสาธารณะทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์มีความเป็นอิสระ

สำหรับการใช้จ่ายงบประมาณของ CPB กฎหมายกำหนดให้ CPB ใช้เงินร้อยละ 95 ของงบประมาณ เพื่อประโยชน์ของผู้ชมและผู้ฟัง โดยให้เป็นเงินงบประมาณสำหรับการบริการชุมชนแก่สถานีต่าง ๆ งบประมาณสำหรับรายการแก่ผู้ผลิตรายการ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสถานี

จำนวนสถานีโทรทัศน์ และวิทยุที่ได้รับความช่วยเหลือจาก CPB

สถานีวิทยุสาธารณะเกือบ 700 แห่ง และสถานีโทรทัศน์สาธารณะมากกว่า 350 แห่งทั่วประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือจาก CPB สถานีเหล่านี้ได้ให้บริการแก่ประชาชนชาวอเมริกันในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างกว้างขวาง ตัวอย่างบางส่วนของบริการที่สถานีให้แก่ประชาชน ได้แก่

ที่เมือง Anchorage รัฐอะแลสกา สถานีโทรทัศน์ KAKM-TV ออกอากาศรายการ G ED เป็นประจำ (หลักสูตรมัธยม เทียบเท่าหลักสูตรอนุปริญญา) และยังออกอากาศรายการ “Heartbeat Alaska and North Country News” ซึ่งสร้างสรรค์รายการโดยผู้ผลิตรายการชาวอเมริกันพื้นเมือง

ที่เมือง Whiteriver รัฐแอริโซนา สถานีวิทยุ KNNB-FM กระจายเสียงด้วยภาษาอังกฤษ และภาษาอาปาเช่ ทางสถานีเป็นผู้อุปถัมภ์โครงการชุมชนที่จะทำให้ชนเผ่าอาปาเช่ปลอดภัย ยาเสพติด และแอลกอฮอล์ ภายในปี 2543 เป็นต้น

การสนับสนุนจากประชาชน

ผู้ชม และผู้ฟังช่วยสนับสนุนการกระจายเสียงสาธารณะได้โดย

- เป็นสมาชิก หรือเป็นผู้จ่ายเงินบำรุงให้แก่สถานี จัดหาการสนับสนุนสำหรับการกระจายเสียงสาธารณะ
- เป็นอาสาสมัครในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ในสถานีร่วมกับเจ้าหน้าที่กลุ่มเล็ก ๆ ของสถานี เช่น การช่วยรวบรวมเงินบริจาคจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือแม้แต่การออกอากาศ
- ความต้องการอาสาสมัครมาช่วยงานในสถานีโทรทัศน์สาธารณะสูงถึงเกือบ ร้อยละ 8 ของจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ทำงานเต็มเวลา และสูงกว่าร้อยละ 14 ในสถานีวิทยุ

สถิติผู้ติดตามรายการ และความคิดเห็น

จำนวนผู้ฟังรายการวิทยุสาธารณะ

- จำนวนผู้ฟังรายการวิทยุสาธารณะยังคงมีอยู่มากนับจากปี 2538-2539 อย่างไรก็ตาม ในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา ผู้ฟังรายการวิทยุสาธารณะมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 80

- ผู้ฟังใช้เวลาโดยเฉลี่ยมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ในการรับฟังรายการวิทยุสาธารณะ
- ชาวอเมริกัน ร้อยละ 91 รับฟังรายการของวิทยุสาธารณะอย่างน้อย 1 สถานี

จำนวนผู้ชมรายการโทรทัศน์สาธารณะ

- ระหว่างปี 2538-2539 ในแต่ละสัปดาห์มีชาวอเมริกันมากกว่า 96 ล้านคน (เกือบร้อยละ 40 ของประชากรทั้งหมด) ชมรายการโทรทัศน์สาธารณะ และประชาชนเกือบ 160 ล้านคน (หรือ 2 ใน 3 ของประชากรทั้งหมด) ติดตามชมรายการบางรายการตลอดเดือน
- ประชาชนเกือบทุกคนชมรายการโทรทัศน์สาธารณะ แต่ละคนเลือกชมรายการต่าง ๆ กัน แต่ละรายการสามารถดึงดูดความสนใจจากคนแต่ละประเภท โทรทัศน์สาธารณะมีรายการที่น่าสนใจสำหรับทุกคน
- ชาวอเมริกัน ร้อยละ 91 รับชมรายการจากสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการแพร่ภาพกระจายเสียงสาธารณะ

- ประชาชนชาวอเมริกันมีความคิดเห็นติดต่อกันมาเป็นปีที่ 8 แล้วว่า คุณภาพรายการโทรทัศน์สาธารณะเหนือกว่ารายการจากโทรทัศน์ประเภทอื่น รวมทั้งเคเบิลทีวี ทั้งในด้านข้อมูล การศึกษา การสร้างความสนใจ และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- ขณะที่ประชาชนเริ่มกล่าวถึงการนำเสนอความรุนแรงของสื่อ แต่ประชากรร้อยละ 82 มีความคิดเห็นยืนยันว่ารายการโทรทัศน์สาธารณะเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น

ข้อมูลสถิติแสดงความยอมรับของประชาชนต่อรายการโทรทัศน์สาธารณะ

ร้อยละ 89	เห็นด้วย	โทรทัศน์สาธารณะเสนอรายการที่ให้สาระประโยชน์
ร้อยละ 88	เห็นด้วย	ค่านึงถึงจำนวนผู้ชม
ร้อยละ 88	เห็นด้วย	รายการโทรทัศน์สาธารณะเป็นสิ่งที่ทั้งครอบครัวสามารถหาความเพลิดเพลินร่วมกันได้
ร้อยละ 86	เห็นด้วย	รายการโทรทัศน์สาธารณะเป็นทางเลือกที่สำคัญ

สาธารณชนตระหนักถึงความสำคัญของรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา และความรับผิดชอบที่มีต่อเยาวชนของรายการโทรทัศน์สาธารณะ ประชาชนอเมริกันร้อยละ 75 หรือมากกว่าประเมินว่า รายการของโทรทัศน์สาธารณะดีกว่ารายการของเครือข่ายอื่น ๆ ในประเด็นต่อไปนี้

- เป็นรายการที่ปราศจากความรุนแรง

- เป็นรายการที่ดีสำหรับเด็ก
- เป็นรายการที่ให้การเรียนรู้สิ่งใหม่

การจัดลำดับความสำคัญของประชาชนต่อบริการที่ได้รับจากการจ่ายภาษี ประชาชนได้จัดลำดับความสำคัญของบริการโทรทัศน์สาธารณะ และวิทยุสาธารณะไว้ในลำดับที่ 3 และ 4 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การจัดลำดับความสำคัญของบริการที่ได้รับจากการจ่ายภาษีตามความคิดของประชาชน

ลำดับที่	บริการ	ความรู้สึกรู้สึกของประชาชนที่มีต่อคุณค่าของสิ่งที่ได้รับจากการเสียภาษี คิดเป็นร้อยละ
1	การป้องกันทางทหาร	60
2	ตำรวจและการบังคับตามกฎหมาย	59
3	โทรทัศน์สาธารณะ	57
4	วิทยุสาธารณะ	53
5	การวิจัยทางการแพทย์ เทคโนโลยี และอื่น ๆ	52
9	เส้นทางคมนาคม เช่น ทางหลวง ถนน สะพาน	45
11	การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	41
18	โครงการสวัสดิการสังคม	28

กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับ CPB

สภาของเกรตควมคุมดูแล และให้เงินงบประมาณแก่ CPB ภายใต้กฎหมายการกระจายเสียงสาธารณะ พ.ศ. 2510 (Public Broadcasting Act of 1967) มาตรา 396 ถึง มาตรา 399b ในหมวด 47 ของ United States Code นอกจากนั้น ยังมีพระราชบัญญัติผู้ตรวจการ (Inspector General Act) เพื่อให้ผู้ตรวจการ (Inspector General) ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของ CPB

การกำกับดูแลการปฏิบัติงาน

หน่วยงานที่กำกับดูแลการทำงานของ CPB คือ สำนักงานผู้ตรวจการ (Office of the Inspector General) หรือ IG หน่วยงานนี้จะให้การสนับสนุนผู้ที่ทำงานให้ CPB และผู้ปฏิบัติงานที่รับเงินจาก CPB ผู้ที่พบเห็นการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้องสามารถแจ้งสำนักผู้ตรวจการได้ ทั้งทาง

โทรศัพท์ และทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ สำนักผู้ตรวจการจะเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้แจ้งไว้เป็นความลับ โดยได้รับความคุ้มครองจากพระราชบัญญัติผู้ตรวจการ กฎหมายฉบับนี้ต้องการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้แจ้งเป็นความลับ ยกเว้นผู้แจ้งเหตุจะยินยอม หรือถ้าสำนักผู้ตรวจการพิจารณาว่าไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเปิดเผยตัวผู้แจ้งได้ในระหว่างการสอบสวน

ประเด็นที่ควรรายงานต่อผู้ตรวจการ ได้แก่

- สงสัยว่าจะมีการจัดการเกี่ยวกับเงินทุนของ CPB ที่ไม่เหมาะสม และมีรายการหรือการดำเนินงานที่ไม่เหมาะสม
- สงสัยว่าจะมีการฉ้อโกง มีการใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่าย หรือมีการกระทำที่ไม่ถูกต้องเกิดขึ้น
- สงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการแพร่ภาพกระจายเสียงสาธารณะตามพระราชบัญญัติการสื่อสาร พ.ศ. 2477 (Public Broadcasting Provisions of the Communications Act of 1934)
- สงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนข้อตกลงในสัญญาระหว่าง CPB กับผู้รับเงินช่วยเหลือ
- ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรายการและการดำเนินงาน

การทำงานของสำนักผู้ตรวจการ

สำนักผู้ตรวจการเป็นอิสระจาก CPB คณะกรรมการอำนวยการ (Board of Directors) เป็นผู้แต่งตั้งผู้ตรวจการ คณะกรรมการการเงินและบัญชี (The Board's of Audit and Finance Committee) ทำหน้าที่ดูแลและพิจารณางบประมาณของผู้ตรวจการ ภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับ สำนักผู้ตรวจการต้องกำหนดทิศทางของสำนักงานและจัดลำดับความสำคัญของงาน รวมทั้งการจ้างบุคลากร กฎหมายต้องการให้สำนักผู้ตรวจการให้ข้อมูลแก่สภาองเกรสและคณะกรรมการอำนวยการของ CPB ผ่านรายงานการตรวจสอบบัญชี และรายงานทุกระยะ 6 เดือน ต้องพิจารณากฎหมายที่เสนอเข้ามา และกฎหมายที่มีอยู่ ระเบียบและคำสั่งภายในของ CPB กฎหมายห้ามมิให้สำนักผู้ตรวจการเข้าไปมีส่วนในการดำเนินงาน หรือการตัดสินใจใด ๆ ของ CPB

อำนาจของสำนักผู้ตรวจการ

ปี 2531 สภาองเกรสผ่านกฎหมายที่มีชื่อเรียกว่า Inspector General Act-Public Law 100-504 ซึ่งทำให้เกิดการจัดตั้งสำนักผู้ตรวจการขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการทำงานของ CPB และหาวิธีในการป้องกันการทำความผิดที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อหน่วยงาน หรืออาจทำให้หน่วยงานได้รับความเสียหาย ดำเนินการตรวจสอบบัญชี สอบสวนการกระทำความผิด รวมทั้ง

ติดตามการทำงานของผู้รับเงินช่วยเหลือจาก CPB ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจว่า องค์กรเช่น CPB จะดำเนินงานโดยเต็มความสามารถ ประหยัด และมีประสิทธิภาพ

Public Broadcasting Service (PBS)

สาระโดยย่อเกี่ยวกับ PBS

- PBS เป็นองค์กรที่ไม่หวังผลกำไรโดยมีสถานีโทรทัศน์สาธารณะเป็นสมาชิก
- ก่อตั้งขึ้นในปี 2512
- จัดหารายการโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ และบริการที่เกี่ยวข้องให้แก่สถานีที่ไม่ใช่เพื่อการค้า จำนวน 350 สถานีที่ให้บริการใน 50 มลรัฐ รวมทั้ง เปอร์โตริโก เกาะกวม และซามัว
- มีทีมงานในอเล็กซานเดรีย เวอร์จิเนีย และนิวยอร์ก จำนวน 485 คน ทำหน้าที่ ตรวจสอบ ควบคุมรายการที่ได้รับมา การเผยแพร่ และส่งเสริม การให้บริการทางการศึกษา การลงทุนในสื่อใหม่ ๆ การสนับสนุนด้านงบประมาณ การพัฒนาด้านเทคโนโลยี และวิศวกรรม และการตลาดของวิดีโอ

สถานีโทรทัศน์ที่เป็นสมาชิก PBS

- ผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตประเภทเพื่อการศึกษา (Non Commercial Education License) จำนวน 171 ราย ควบคุมดูแลสถานีโทรทัศน์ที่เป็นสมาชิกของ PBS 350 สถานี
- ในจำนวนผู้ประกอบการทั้ง 171 รายนี้ประกอบด้วย กลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ องค์กรชุมชน 87 ราย (ร้อยละ 51) วิทยาลัย/มหาวิทยาลัย 55 ราย (ร้อยละ 32) หน่วยงานของรัฐ 21 ราย (ร้อยละ 12) สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น หรือเขตเทศบาล 8 ราย (ร้อยละ 5)

ผู้ชมรายการโทรทัศน์สาธารณะ

- ตุลาคม 2540 ประชาชนร้อยละ 78.7 มีโทรทัศน์เองที่บ้าน บ้านเรือน จำนวน 77.1 ล้านหลังคาเรือน ซึ่งเท่ากับประชาชน 150 ล้านคนติดตามรายการโทรทัศน์สาธารณะ โดยมีระยะเวลาที่ติดตามชมมากกว่า 8 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยใน 1 เดือนนั้น
- จากการสำรวจของ Nielson Television Index พบว่า ระหว่างเดือนตุลาคม 2540 ถึงเดือนมีนาคม 2541 ในแต่ละสัปดาห์มีผู้ชมรายการโทรทัศน์สาธารณะจำนวน 96.3 ล้านคนจาก 55.7 ล้านหลังคาเรือน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 56.8 ของบ้านเรือนทั้งหมด ในสหรัฐอเมริกาที่มีโทรทัศน์รวม 98.0 ล้านหลังคาเรือน

- ในระยะเวลาดังกล่าวนี้ ช่วงเวลา prime time จะมีผู้ติดตามรายการของโทรทัศน์ สาธารณะจำนวน 31.4 ล้านหลังคาเรือน หรือ 47.5 ล้านคนในแต่ละสัปดาห์
- การติดตามรายการโทรทัศน์สาธารณะของผู้ชมโดยเฉลี่ย น้อยกว่า 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และประมาณครึ่งหนึ่งของเวลานั้น เป็นการติดตามรายการในช่วง prime time

กิจกรรมด้านรายการของ PBS

- *National Program Service* เป็นรายการหลักของ PBS ที่ส่งให้สถานีที่เป็นสมาชิก ได้แก่รายการสำหรับเด็กที่ดีที่สุด รายการด้านวัฒนธรรม การศึกษา ข่าว เหตุการณ์ วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ และทักษะต่าง ๆ
- *Adult Learning Service* เป็นความร่วมมือกันระหว่างสถานี PBS กับวิทยาลัย โดยมีการจัดหลักสูตรเพื่อการศึกษาทางโทรทัศน์ ในแต่ละปีการศึกษา มีนักศึกษา มากกว่า 450,000 คน
- รายการเหล่านี้ได้จากการผลิตของสถานี PBS ผู้ผลิตรายการอิสระ และจากแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก PBS ไม่ผลิตรายการเอง

งบประมาณของโทรทัศน์สาธารณะ

- ปีงบประมาณ 2539 รายได้ของสถานีโทรทัศน์สาธารณะทั้งระดับชาติ ภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ตามที่ CPB เป็นผู้กำหนดนั้น รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1.49 พันล้านดอลลาร์ รายได้จำนวนนี้มาจากแหล่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่รัฐถึงสี่ในห้าคิดเป็นร้อยละ 82.2 จากผู้ชมร้อยละ 22.0 จากรัฐบาลท้องถิ่น ร้อยละ 17.3 และการดำเนิน ธุรกิจ ร้อยละ 15.0
- ในปีงบประมาณเดียวกันนี้ ผู้ชมจำนวน 48 ล้านคนให้การสนับสนุน เป็นเงิน 327.5 ล้านดอลลาร์

งบประมาณของ PBS

- ปีงบประมาณ 2542 (1 กรกฎาคม 2541 - 30 มิถุนายน 2542) งบประมาณจำนวน 275 ล้านดอลลาร์ของ PBS มาจาก สถานีที่เป็นสมาชิก (ร้อยละ 49) สื่อและบริการทางการศึกษา (ร้อยละ 20) CPB (ร้อยละ 10) การเป็นหุ้นส่วน (ร้อยละ 7) และจากแหล่งอื่น ๆ (ร้อยละ 14)
- ประมาณ 2 ใน 3 (ร้อยละ 65) ของงบประมาณปี 2542 จะใช้ไปกับการผลิตรายการ การจัดหา การให้การสนับสนุน และการเผยแพร่ ตามลำดับ

บริการทางการศึกษาของ PBS (PBS Education Service)

PBS จัดทำรายการเป็นบริการทางการศึกษาสำหรับเด็กตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนถึงระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และการศึกษาผู้ใหญ่

ก่อนวัยเรียน ถึงมัธยมศึกษา

- PBS เป็นแหล่งรวมรายการเพื่อการเรียนการสอนที่เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ จากการสำรวจความคิดเห็นของครู และบรรณารักษ์ทั่วประเทศ
- รายการของ PBS ติดอันดับ 12 รายการ ในการจัดลำดับรายการที่ดีที่สุดสำหรับให้ครูนำมาใช้ในการเรียนการสอน 15 อันดับ จากการสำรวจของ CPB ในปี 2540
- PBS เป็นแหล่งผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับห้องเรียนที่ใหญ่ที่สุดในอเมริกา
- *PBS's Ready to Learn Service* (บริการการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียน) ได้จัดทำรายการเพื่อการศึกษา และความบันเทิงสำหรับเด็ก โดยออกอากาศตั้งแต่เช้าถึงเย็น รวมทั้งเครื่องมือช่วยในการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ เพื่อช่วยผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็กได้เตรียมเด็กให้พร้อมสำหรับการเข้าโรงเรียน
- *PBS MATHLINE* เป็นรายการที่ช่วยพัฒนาครูโดยใช้การสื่อสารทางไกลที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ มีครูคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มากกว่า 5,000 คน สมัครเข้าเป็นสมาชิกโครงการ
- *PBS TEACHER CONNEX ONLINE* ให้ข้อมูลความก้าวหน้า เกี่ยวกับรายการของ PBS แก่ครู
- *PBS ONLINE* จะเริ่มจัดทำ web site สำหรับนักเรียนตั้งแต่ก่อนวัยเรียน ถึงระดับมัธยมศึกษา และสำหรับครู PBS ONLINE จะเป็นแหล่งข้อมูลที่สมบูรณ์ประกอบด้วย บทเรียน แผนการดำเนินงาน สื่อเพื่อการศึกษา และโอกาสในการพัฒนาด้านวิชาชีพ

ระดับอุดมศึกษา/ การศึกษาผู้ใหญ่

- *PBS's Adult Learning Service (ALS)* เป็นแหล่งการศึกษาทางไกลที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ ตั้งแต่ปี 1981 ผู้ใหญ่จำนวนมากกว่า 4 ล้านคน ได้รับการศึกษาระดับวิทยาลัยโดยการเรียนรู้หลักสูตรทางไกล ALS
- ALS มีหลักสูตรทางไกลมากกว่า 80 วิชา ตั้งแต่วิชาศิลปะจนถึงวิชาฟิสิกส์

- ในปี 2540-2541 มีผู้สมัครเรียนระดับวิทยาลัยมากกว่า 450,000 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 9
- 2 ใน 3 ของวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีอยู่ 3,000 แห่ง ใช้รายการของ ALS telecourse
- องค์กรต่าง ๆ มากกว่า 2,000 แห่ง รวมทั้งวิทยาลัย มหาวิทยาลัย โรงเรียน ห้องสมุด ศูนย์สุขภาพ และหน่วยงานของรัฐ ใช้รายการของ ALS ซึ่งเป็น รายการสด และเป็นรายการที่มีปฏิสัมพันธ์
- *Ready to Earn* (ความพร้อมในการทำงาน) เป็นโครงการที่ให้ผู้ทำงานได้เรียนรู้ เพื่อช่วยให้ชาวอเมริกันได้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการแข่งขันในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และในทางเศรษฐกิจระดับโลก บริการของ *Ready to Earn* ประกอบด้วย การเตรียมนักศึกษาให้พร้อมสำหรับโลกของการทำงาน และช่วยผู้ใหญ่ให้ได้อ่านหนังสือ ได้รับประกาศนียบัตรระดับมัธยมศึกษา ได้รับการศึกษาระดับวิทยาลัย และพัฒนาความสามารถในการทำงาน
- *PBS GOING the DISTANCE* โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของ *Ready to Earn* เป็นโครงการที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนในระดับวิทยาลัยโดยการศึกษาทางไกล ระหว่างปี 2540-2541 มีสถานีโทรทัศน์ที่เป็นสมาชิกของ PBS มากกว่า 60 สถานี และวิทยาลัยกว่า 175 แห่งร่วมให้บริการ
- *PBS The Business Channel* เป็นโครงการฝึกอบรมในที่ทำงาน และพัฒนาวิชาชีพ เสนอบริการผ่านดาวเทียม และเชื่อมโยงกับแหล่งความรู้ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีชื่อเสียง PBS The Business Channel ส่งรายการฝึกอบรมให้แก่ผู้ประกอบการ นักธุรกิจ นับร้อยแห่ง วิทยาลัยต่าง ๆ และหน่วยงานของรัฐ
- *LiteracyLink* เป็นโครงการใหม่ที่เพิ่งเริ่มดำเนินการ โดยมีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งวิดีโอ และ web site ในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้ใหญ่ พัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของตนเองได้อย่างคล่องแคล่ว *LiteracyLink* ให้ความรู้ทั้งที่เป็นทักษะทางวิชาการเพื่อการศึกษาต่อในระดับวิทยาลัย และทักษะพื้นฐานสำหรับการทำงาน

Public Radio International (PRI)

Public Radio International (PRI) เป็นเครือข่ายวิทยุสาธารณะที่จัดหา พัฒนาให้งบประมาณ และจัดสรรรายการวิทยุจากสถานี จากผู้ผลิตรายการอิสระ และผู้ผลิตรายการจากต่างประเทศ ตั้งอยู่ที่เมืองมินนิอาโพลิส รัฐมินเนโซตา

ก่อนหน้านี้ PRI มีชื่อเรียกว่า American Public Radio ตั้งขึ้นในปี 2526 โดยสถานีวิทยุสาธารณะชั้นนำ 5 แห่ง เพื่อทำให้เกิดแหล่งผลิตรายการ และรูปแบบรายการที่หลากหลาย สำหรับนำเสนอทางสถานีวิทยุสาธารณะทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมาในเดือนกรกฎาคม 2537 เครือข่ายได้เปลี่ยนชื่อเป็น Public Radio International

PRI มีสถานีลูกข่ายมากกว่า 600 สถานีทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา เปอร์โตริโก และเกาะกวม แต่ละสัปดาห์ ประชาชนจำนวน 18.8 ล้านคน รับฟังรายการจากสถานีเครือข่ายของ PRI

รายการส่วนใหญ่สามารถรับฟังจากสถานีวิทยุสาธารณะทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา สถานีวิทยุเพื่อการค้าบางแห่งนำรายการของ PRI ไปออกอากาศทั้งในสหรัฐอเมริกา และในต่างประเทศ

PRI เผยแพร่รายการมากกว่า 400 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นจำนวนเวลาที่มากกว่าสถานีวิทยุสาธารณะอื่น ๆ ตารางออกอากาศประจำสัปดาห์ประกอบด้วยรายการ 4 ประเภทดังนี้

- ข่าว และข้อมูล
- รายการตลก และการแสดงต่าง ๆ
- ดนตรี
- สารคดี

การให้เงินทุนจัดทำรายการของ PRI มีขึ้นเพื่อการวิจัยรายการ การทดลองนำร่อง และการผลิตรายการข่าวและข้อมูล รายการดนตรี และการแสดงต่าง ๆ โดยเน้นที่ความสามารถที่ได้มีการพัฒนา และแนวความคิดของรายการ ตลอดจนการให้บริการแก่ผู้ฟังที่หลากหลาย

PRI และ National Public Radio (NPR) เป็นหน่วยงานบริการหลัก 2 แห่งที่เผยแพร่รายการสำหรับวิทยุสาธารณะ สถานีวิทยุสาธารณะแต่ละแห่งสามารถเป็นเครือข่ายของ PRI และ NPR ได้ และจะเลือกรายการใดไปออกอากาศก็ได้

ภารกิจของ PRI คือการทำให้ผู้ฟังได้รับฟังรายการที่เหมาะสม โดยให้ข้อมูลความเข้าใจที่ถูกต้อง และประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่จำเป็น เพื่อความเข้าใจโลกในยุคที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันอย่างหลากหลาย

ก่อนที่วิทยาลัยสาธารณะจะดำเนินการตามภารกิจ มีสิ่งท้าทายที่ต้องทำ คือ การช่วยจำกัดขอบเขตของความเข้าใจและการยอมรับภายในสังคมอเมริกันเกี่ยวกับประสบการณ์ของคนทั้งชาติ ทุกกลุ่ม ทุกเชื้อชาติ และทุกชนชั้น การมีวิถึใช้อย่างกว้างขวาง การทำให้เกิดความเข้าใจตลอดจนอำนาจในการกระตุ้น หรือปลุกเร้าของวิถึ สามารถทำให้เกิดจินตนาการ และทำให้จิตใจเข้มแข็ง ทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างชีวิตของชาวอเมริกันกับวัฒนธรรมจากทั่วโลก รวมทั้งช่วยสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิด และการค้นหาหลักการที่เป็นรากฐานของสังคม

ภารกิจของ PRI จะสำเร็จได้โดยงบประมาณ การพัฒนา การตลาด และการเผยแพร่รายการที่มีคุณภาพ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง รวมทั้งความร่วมมือจากสถานีวิทยุสาธารณะอื่น ๆ ผู้ผลิตรายการ ผู้ให้เงินทุน และผู้เผยแพร่รายการทั่วโลก

บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม

กุลวิตรา ภั้งคานนท์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ประกอบด้วย

1. สาระและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40
2. บทวิเคราะห์
 - 2.1 ที่มา
 - 2.2 องค์ประกอบ
 - 2.3 เนื้อหาสาระ
3. สรุป

1. สาระและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 40 มีสามวรรค

วรรคหนึ่ง : “คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ”

เจตนารมณ์ สื่อสัญญาอันเป็นคลื่นความถี่เป็นทรัพยากรของชาติ ซึ่งเท่ากับเป็นของประชาชน ไม่ใช่ของรัฐบาล ไม่ใช่ของหน่วยราชการ ไม่ใช่ของบริษัทเอกชน กลุ่มบุคคลหรือบุคคลใด หากแต่เป็นของประชาชนทั่วประเทศ การจะดำเนินกิจการใดที่เกี่ยวข้องกับคลื่นความถี่เหล่านี้จะต้องทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม

วรรคสอง : “ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งและกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

เจตนารมณ์ในวรรคนี้กำหนดว่า

- (1) ให้ออกพระราชบัญญัติใหม่เป็นกฎหมายลูกตามมาตรา 40
- (2) ในกฎหมายใหม่นี้ จะมีองค์กรใหม่ที่เป็นอิสระมาดูแลผลประโยชน์ของประชาชน
- (3) องค์ประกอบและความเป็นอิสระขององค์กรใหม่นี้ รัฐธรรมนูญมิได้กำหนดรายละเอียด

วรรคสาม : “การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม”

เจตนารมณ์ คำสำคัญของวรรคสาม คือ ประโยชน์สูงสุดของประชาชน โดยเน้น

(1) พื้นที่บริการและประชากร ได้แก่ เครือข่ายระดับชาติและระดับท้องถิ่น
 (2) เนื้อหาข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น

(3) การแข่งขันดำเนินกิจการโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

(1) พื้นที่บริการและประชากร รัฐธรรมนูญต้องการเห็นการกระจายข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ไปสู่ประชาชนทั่วประเทศอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนในทุกท้องถิ่นทั่วประเทศ ดังนั้น ในการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อกิจการของวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสื่อสารโทรคมนาคม จะต้องคำนึงถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ นอกจากนั้นแล้วสาระของข้อมูลจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในทุกท้องถิ่นด้วย กล่าวคือ ประชาชนในแต่ละพื้นที่สามารถที่จะดำเนินกิจการ ผลิตรายการ และกำกับควบคุมดูแลได้ด้วย

(2) เนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในด้านการศึกษา วัฒนธรรม และความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งประโยชน์สาธารณะอื่น เรื่องนี้สำคัญมากต่อคุณภาพชีวิตของประชากร ดังนั้น โดยหลักการ คือ ต้องมีความชัดเจนของการจัดสรรในเชิงของสัดส่วนเนื้อหาที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน

(3) การแข่งขันดำเนินกิจการโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เมื่อความตั้งใจในการทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง สอดรับกับหลักการในข้อ (1) และ (2) โดยมีเป้าหมายการดำเนินงานอยู่ที่ประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก การแข่งขันดำเนินกิจการก็จะมีคุณธรรมมากขึ้นกว่าการเสนอผลตอบแทนเป็นเงินผลประโยชน์

2. บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุ

กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.

2.1 ที่มา ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.

- มีนาคม 2541 ● รัฐบาลแต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการพิจารณากร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่” ได้จัดทำร่างหลักการและรายละเอียดของพระราชบัญญัติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และผ่านความเห็นชอบเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2541 จากนั้นส่งต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดทำเป็นร่างกฎหมายที่สมบูรณ์ต่อไป
- ธันวาคม 2541 ● คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ปรับแก้หลักการและแนวทางของร่างดังกล่าว จัดทำร่างใหม่ขึ้น จึงทำให้เกิดประเด็นโต้แย้งเกิดขึ้น (*รายละเอียดปรากฏในบทความ ข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกฎหมายจัดสรรคลื่นความถี่*)
- เมษายน 2542 ● ได้มีการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. โดยคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ ซึ่งเป็นร่างที่ผ่านคณะกรรมการกฤษฎีกา

2.2 องค์ประกอบ ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ประกอบด้วย 6 ส่วน คือ

- 1) บันทึกหลักการและเหตุผล
- 2) มาตรา 1 - มาตรา 3 เป็นชื่อ การใช้บังคับ และนิยาม
- 3) หมวด 1 คณะกรรมการการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ ประกอบด้วย มาตรา 5 - มาตรา 29
- 4) หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ ประกอบด้วย มาตรา 30 - มาตรา 41
- 5) หมวด 3 ความสัมพันธ์กับรัฐบาลและรัฐสภา ประกอบด้วย มาตรา 42 - มาตรา 43
- 6) บทเฉพาะกาล ประกอบด้วย มาตรา 44 - มาตรา 49

2.3 เนื้อหาสาระ

1. *หลักการ - เหตุผล* สอดรับตามมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ คือ กฎหมายจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ รวมทั้งกำหนดขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในด้านการจัดสรรคลื่นความถี่และวิธีการในการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

2. ชื่อ “ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. “ ชื่อพระราชบัญญัติระบุชัดเจนตรงไปตรงมาว่า เป็น พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงฯ

3. นิยามความหมาย รวม 9 คำ ได้แก่

“คลื่นความถี่”

“วิทยุกระจายเสียง”

“วิทยุโทรทัศน์”

“โทรคมนาคม”

“คณะกรรมการ”

“กรรมการ”

“สำนักงาน”

“เลขาธิการ” และ

“พนักงาน”

นิยามของแต่ละคำ สั้น กระชับ ชัดเจนและง่ายต่อการทำความเข้าใจ

4. เนื้อหาสาระ รายหมวดตามลำดับมาตรา

4.1 หมวด 1 คณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ

โดยหลักการของหมวดนี้ คือ การจัดตั้งองค์กร ชื่อคณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ตามมาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญ

มีการกำหนดคุณสมบัติคณะกรรมการฯ กระบวนการสรรหา การแต่งตั้ง วาระการดำรงตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ ดังนี้

เกี่ยวกับคุณสมบัติ ครอบคลุมใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านประสบการณ์ ด้านการบริหาร และด้านกฎระเบียบ จำนวนรวม 15 คน ในเรื่องนี้มีข้อสังเกต คือ กรณีการแต่งตั้งบุคคลต้องห้ามมาเป็นกรรมการ ตามมาตรา 8 จะได้รับการยินยอมหากบุคคลผู้นั้นลาออกจากการดำเนินกิจการเพียง 15 วัน ซึ่งเป็นเวลาที่ค่อนข้างสั้น อีกทั้งการระงับลักษณะต้องห้ามยังไม่ครอบคลุมถึงบุคคลบางประเภท เช่น ที่ปรึกษา หรือผู้มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจในรูปแบบอื่นๆ

กระบวนการสรรหา ประกอบด้วย คณะกรรมการสรรหา รวม 21 คน จำแนกเป็น ผู้เป็นโดยตำแหน่ง รวม 7 คน นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน วิทยุและโทรทัศน์ และด้านเทคนิค จากสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ประเภทละ 4 คน โดยการเลือกกันเอง

และตัวแทนจากวิชาชีพที่เกี่ยวข้องด้านละ 2 คน และสุดท้ายคือผู้แทนจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค จำนวน 2 คน ส่วนที่ขาดหายไป คือผู้แทนผู้บริโภคหรือประชาชนทั่วไป ผู้ที่จะต้องได้รับการคำนึงถึงในฐานะที่จะต้องเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการจัดสรรคลื่นความถี่ครั้งนี้

การคัดเลือกจะดำเนินการโดยวุฒิสภา และแจ้งผลให้นายกรัฐมนตรี นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้ง มีข้อสังเกตคือ ขาดความชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการในการสรรหาที่จะแสดงหรือเน้นความโปร่งใส เพื่อให้ได้บุคคลที่สมควรเป็นกรรมการอย่างแท้จริง

วาระการดำรงตำแหน่ง มีวาระเดียว คือ เจ็ดปี ซึ่งจัดว่าค่อนข้างยาว และเมื่อครบกำหนดกรรมการจะถูกเปลี่ยนทั้งหมด จึงอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อแนวคิดหลักการที่ได้กำหนดไว้ ข้อเสนอคือ ควรกำหนดวาระเดียวคือ ห้าปี และพ่วงผ่านไปสามปีให้มีการจับสลากหรือสุ่มสุ่ใจเพื่อพ้นจากตำแหน่ง จำนวนหนึ่งในสาม เพื่อจะได้มีการหมุนเวียนเปลี่ยนกรรมการเข้ามาทำงานรับรู้ในเวลาที่เหมาะสม นอกจากนั้น ส่วนที่ขาดหายไปคือระยะเวลาการทำงานของกรรมการควรระบุว่าต้องทำงานเต็มเวลาเพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจัง

ในมาตรา 15 ที่ระบุไว้ว่า ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม ซึ่งเมื่อพิจารณาจากหลักการแล้วไม่ควรที่จะมีกรรมการที่เป็นผู้มีส่วนได้เสีย เพราะจะทำให้เสียดุลยภาพในการทำงาน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ตามที่ระบุไว้มีความครบถ้วนครอบคลุม ตั้งแต่กำหนดนโยบาย จัดทำแผนแม่บท จัดสรรคลื่นความถี่ นโยบายการกำกับดูแล กำหนดลักษณะ หลักเกณฑ์ พิจารณาวินิจฉัยปัญหา รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการใช้ประโยชน์ ในมาตรา 23 ระบุไว้ว่า ในการจัดสรรคลื่นความถี่ต้องกำหนดสัดส่วนคลื่นความถี่ให้ใช้ในกิจการของรัฐ และคลื่นความถี่ของเอกชนโดยกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนแม่บท อันนี้เป็นสาระสำคัญที่สนองต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่กลับไม่ปรากฏรายละเอียดสัดส่วนที่สำคัญในการจัดสรรในร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ ทั้งในเชิงของสัดส่วนจำนวนคลื่นความถี่ พื้นที่ที่เข้าถึง และเนื้อหาสาระประโยชน์ที่ประชาชนควรจะได้รับในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการกระจายตัวของผู้ประกอบการ

มาตรา 24 เน้นคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการของรัฐ ควรให้ความสำคัญกับการศึกษา มากกว่าที่ปรากฏ เพราะคลื่นความถี่เหล่านี้จะก่อให้เกิดพลังทางการเรียนรู้ที่จะทำให้คนไทยมีความรู้ความสามารถที่ดีขึ้นอย่างรอบด้าน

มาตรา 28 ระบุหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำกับ ดูแลการประกอบกิจการ ควรที่จะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้างอัตราค่าบริการต่างๆ อัตราการเชื่อมโยง

ของบริการ โดยเฉพาะอัตราการเชื่อมโยงเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และการส่งเสริมสนับสนุน การวิจัยและพัฒนากิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควร จะให้มีมาตรการควบคุมจรรยาบรรณของผู้ประกอบการ และบุคลากรในกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์

มาตรา 29 กำหนดให้มีคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องรองรับ เป็นสิ่งดี แต่ในที่นี่มีประเด็นเกี่ยวกับคณะกรรมการติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามแผน แม่บท (มาตรา 21) ขาดความชัดเจน เพราะไม่ได้มีรายละเอียดกำหนดไว้ว่าเป็นใคร มีคุณสมบัติ อย่างไร และจะทำงานอย่างไร

4.2 หมวด 2 คณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติ

โดยสาระสำคัญ คือ สำนักงานเป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการ อำนาจและหน้าที่ของสำนักงานให้เป็นที่ไปตามที่ คณะกรรมการกำหนด มีเลขาธิการรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน ขึ้นตรงต่อประธาน กรรมการ เลขาธิการมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี สำนักงานเสนองบประมาณรายจ่ายตาม มติของคณะกรรมการต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุน นอกจากนี้ สำนักงานอาจมี รายได้และทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในมาตรา 38

ข้อสังเกต คือสำนักงานอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการ ซึ่งควรจะเป็นคณะกรรมการ และระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งควรจะเป็นปีมากกว่า ห้าปี

4.3 หมวด 3 ความสัมพันธ์กับรัฐบาลและรัฐสภา

โดยสาระ คือ ระบุความเชื่อมโยงตามสายการรายงานและประสาน ประโยชน์ รวมทั้งตรวจสอบเพื่อประโยชน์ในการบริหารประเทศ

5. บทเฉพาะกาล

ได้ระบุเกี่ยวกับระยะเวลาของการสรรหากรรมการ คือ หนึ่งร้อยยี่สิบวัน จากนั้น คือกระบวนการทำงาน ซึ่งในที่นี้ได้แสดงเจตนารมณ์ที่ชัดเจนว่าเพื่อการโอนหน่วยงานเดิม คือ กรมประชาสัมพันธ์และกรมไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งอย่างไรก็ตาม ควรจะได้มีการคัดสรรบุคลากรที่ สอดคล้องเหมาะสม ตลอดจนมีความรู้ความสามารถโดยตรงกับงาน ทั้งนี้เนื่องจากการปรับเปลี่ยน ครั้งนี้ถือเป็นการปฏิรูประบบครั้งใหญ่ เพื่อประโยชน์ของประชาชนคนไทยทุกคน ดังนั้น ผู้ที่จะ ทำงานตรงนี้ได้ดี ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ไม่ติดข้องอยู่ในระบบราชการ มองเห็นประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน พวกพ้อง หรือองค์กร ดังนั้น ขอเสนอให้มีกระบวนการคัดสรรคนของ

องค์กรอย่างรอบคอบและระมัดระวังอย่างที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้การทำงานก้าวไกลไปให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

นอกจากนั้น ส่วนที่บทยเฉพาะกาลยังขาดหายไป คือ ความชัดเจนเกี่ยวกับกลไกมาตรการช่วงการวางระบบปรับเปลี่ยนระหว่างที่คณะกรรมการจัดการทรัพยากรสื่อสารแห่งชาติทำงานกับสิ่งที่เป็นอยู่เดิม

3. สรุป

เมื่อเทียบเคียงผลการวิเคราะห์กับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 แล้วสรุปได้ว่า ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ยังมีส่วนที่เป็นประเด็นคำถามที่ต้องการการทบทวน ระดมความคิดเห็น ส่วนที่ขาดหายไปซึ่งยังต้องการการเพิ่มเติม และส่วนที่สำคัญคือ ความคิดเห็นจากประชาชนทุกวงการสาขาอาชีพและบุคคลธรรมดาทั่วไปที่ต้องมีส่วนได้รับประโยชน์จากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

ประเด็นคำถามที่ต้องการการคิดร่วมกันคือ เรื่องโครงสร้างองค์กรและความเป็นอิสระขององค์กรที่ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ เหตุที่ต้องมีการทบทวนและคิดให้รอบคอบ เนื่องจากขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีผลกระทบ ตลอดจนมีผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และผลประโยชน์ในเชิงของธุรกิจการผูกขาดค่อนข้างมาก ดังจะเห็นได้จากประสบการณ์ของประเทศญี่ปุ่น ทำอย่างไรจึงจะมีกลไกของการสร้างดุลยภาพ เพื่อ"การแข่งขันโดยเสรี อย่างเป็นธรรม" ซึ่งสามารถทำได้จริงหากการจัดสรรนั้นครอบคลุม ลงลึกในประเด็นประโยชน์ที่ประชาชนจะพึงได้รับ รวมทั้งตระหนักถึงผลได้ผลเสียที่พึงจะเกิดขึ้นต่อประชาชนเป็นหลัก

ส่วนที่ขาดหายไปและเป็น "หัวใจ" ของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ประโยชน์สูงสุดที่ประชาชนจะพึงได้รับ ไม่ได้มีระบุในเชิงมาตรการที่จะประกัน "ประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น" ในความเป็นจริง คนไทยทุกคนจำเป็นต้องได้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เพื่อต่อการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ ตลอดจนเพิ่มพูนศักยภาพของตนในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การจัดสรรต้องคำนึงถึงตั้งแต่พื้นที่ทั้งในระดับภาพรวมของประเทศ และระดับท้องถิ่น กล่าวคือ ข้อมูลข่าวสารบางเรื่องอาจจำเป็นมากสำหรับพื้นที่หนึ่ง แต่ขณะเดียวกันอาจไม่เป็นประโยชน์เลยสำหรับอีกพื้นที่หนึ่ง ดังนั้น โดยหลักการการจัดสรรคลื่นความถี่ ต้องคำนึงถึงพื้นที่ที่ประชาชนสามารถเข้าถึง ร่วมจัด ร่วมรับ ร่วมเป็นเจ้าของได้ นอกจากนั้นเนื้อหาสาระของ

ข่าวสารที่จะเป็นประโยชน์ โดยเฉพาะด้านการศึกษาและวัฒนธรรมจำเป็นมาก สำหรับทุกคนเพื่อให้ทุกคนได้มี “ความรู้คู่คุณธรรม” สอดรับกับร่างพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.

ส่วนสุดท้ายเป็นส่วนที่จะสะท้อนบอกความต้องการ เพราะการดำเนินการใดๆ ก็ตาม การมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายจะทำให้การนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างถูกต้อง โปร่งใส โดยเฉพาะเรื่องนี้เป็นเรื่องของการ “ปฏิรูป” เพื่อการวางระบบ ระเบียบด้าน “สื่อและเทคโนโลยี” ที่สำคัญครั้งยิ่งใหญ่ สิ่งที่จะนำไปให้ได้ตลอดรอดฝั่ง คือ “ความถูกต้องที่ประชาชนยอมรับ” ซึ่งไม่เป็นการยากเลยหากคนไทยทุกฝ่ายจะร่วมกัน “คิดและทำ” ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ของคนไทยทุกคนด้วยกันเอง

เอกสารอ้างอิง

วิษณุ วรรณุญ. **องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2540.

สมเกียรติ อ่อนวิมล. **“การจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุ โทรทัศน์ และการโทรคมนาคม”**

รวมสาระรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน โดยคณะ ส.ส.ร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2541.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.**

ฉบับผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณา.
กรุงเทพฯ : 2542.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช**

2540. กรุงเทพฯ : 2540.

การใช้คลื่นความถี่เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ดร. นันทสาร สีสลับ*

เลขาธิการกิตติมศักดิ์ องค์การพุทธศาสนิก

บทความ เรื่อง การใช้คลื่นความถี่เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนี้ มีเจตนาที่จะนำเสนอประเด็นในเรื่องของประโยชน์ที่ประชาชนพึงจะได้รับด้านวัฒนธรรม การนำเสนอแบ่งเป็น 5 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความเป็นมา และความหมายของ “การศึกษา” และ “วัฒนธรรม”
- ส่วนที่ 2 ขอบข่ายและความครอบคลุมของ “วัฒนธรรม”
- ส่วนที่ 3 การใช้คลื่นความถี่เพื่อการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในต่างประเทศ
- ส่วนที่ 4 การใช้คลื่นความถี่เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในประเทศไทย และประเด็นปัญหา
- ส่วนที่ 5 ข้อเสนอสาระสำคัญในการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1. ความเป็นมา และความหมายของ “การศึกษา” และ “วัฒนธรรม”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาชาติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 มาตราสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามรัฐธรรมนูญ มีดังนี้

- มาตรา 43** ได้กำหนดให้รัฐจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่ต้องเก็บค่าใช้จ่า
- มาตรา 73** ได้กำหนดให้รัฐอุปถัมภ์ และคุ้มครองพระพุทธรูปและศาสนสถานอื่น รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนให้นำศาสนธรรมมาเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

* เลขาธิการกิตติมศักดิ์ องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก

* ประธานคณะทำงานพัฒนากำลังคน ตามแผน 8 โดยใช้มิติศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร

* อธิการบดีของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

- มาตรา 289** ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- มาตรา 69** กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่รับการศึกษาอบรม พึงพิทักษ์ ปกป้องและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- มาตรา 81** กำหนดให้รัฐจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม
- มาตรา 40** กำหนดให้มีองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมโดยตรง คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน ทั้งในด้านการศึกษาและวัฒนธรรม

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้ตามนัยมาตราดังกล่าว สภาผู้แทนราษฎรและรัฐสภาจึงได้ออกกฎหมายลูกรองรับในรูปพระราชบัญญัติ ซึ่งนับว่าสำคัญมี ดังนี้

1. ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา สาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวกับคลื่นความถี่ที่กำหนดไว้ในมาตรา 62 มีว่า รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุ กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อให้ประโยชน์ สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทะนุบำรุง ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น

2. ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ... ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของ คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ สภาผู้แทนราษฎร สาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาและวัฒนธรรมได้กำหนดไว้ในมาตรา 22 ว่า การจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม ต้องดำเนินการในลักษณะที่ให้มีการกระจายการใช้ ประโยชน์โดยทั่วถึงในกิจการด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมแก่การเป็นทรัพยากรสื่อสารของ ชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ โดยจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนใน ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และ ประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

ความหมายของ “การศึกษา” และ “วัฒนธรรม”

เนื่องจากรัฐธรรมนูญ และร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และ ร่าง พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

พ.ศ. ได้ให้ความหมายและขอบข่ายสาระเกี่ยวกับ **การศึกษา** และ **วัฒนธรรม** ตามนัย มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญในลักษณะที่หลากหลาย จึงเห็นควรตีกรอบความหมาย และขอบข่าย **การศึกษา** และ **วัฒนธรรม** ให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เพื่อจะได้นำไปพิจารณาประกอบในการจัดสรร คลื่นความถี่เพื่อส่งเสริมการศึกษา และวัฒนธรรมให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต่อไป

การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลและสังคม การถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้ บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (มาตรา 4 ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.)

“ในกระบวนการเรียนรู้ ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รวมทั้งส่งเสริม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมไทย การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักพึ่งตนเอง ใฝ่รู้และเรียนรู้ ด้วยตนเอง” (มาตรา 7 ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.)

วัฒนธรรม หมายความว่า วิธีการดำเนินชีวิตของสังคมเป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติ และการแสดงออกซึ่งเป็นที่รู้สึกรู้คิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถ เข้าใจและซาบซึ้งร่วมกัน ดังนั้น วัฒนธรรมไทย คือวิถีชีวิตที่คนไทยได้สั่งสม เลือกรสร ปรับปรุง แก้ไข จนถือว่าเป็นสิ่งดีงามเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและได้ใช้เป็นเครื่องมือหรือเป็นแนวทางใน การป้องกัน และแก้ปัญหาในสังคม (ข้อ 2.1 ประกาศเรื่องแนวทางในการรักษา ส่งเสริม และ พัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พุทธศักราช 2529)

วัฒนธรรม ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไข และกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบ สิ่งใหม่ วิธีใหม่ที่ใช้ในการแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการของสังคมให้ดีกว่า ย่อมทำให้ สมาชิกเกิดความนิยมและในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิม การจะรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้ จึงต้อง ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาวัฒนธรรมนั้นให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพตามยุคสมัย (ข้อ 2.3 ประกาศเรื่องแนวทางในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529)

วัฒนธรรมแต่ละกลุ่มชนในสังคมใหญ่ ย่อมมีเนื้อหา รูปแบบ บทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน ไป หากว่าความแตกต่างนั้นไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสังคมโดยส่วนรวมแล้ว ก็สมควรให้กลุ่มชน ทั้งหลายมีโอกาสรู้วัฒนธรรมของกันและกัน สภาพความแตกต่างกันเช่นนั้นเป็นธรรมชาติของ

วัฒนธรรม (ข้อ 2.4 ประกาศเรื่องแนวทางในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529)

2. ขอบข่ายและความครอบคลุมของ “วัฒนธรรม”

2.1 ขอบข่ายของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมแบ่งได้หลายประเภท ซึ่งพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485/86 ได้กำหนดขอบข่ายวัฒนธรรมไว้หลายลักษณะ

กำหนดตามลักษณะที่มาใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

1. **วัฒนธรรมทางวัตถุ** ได้แก่ บั๊จจัยสี่และวัตถุต่าง ๆ อันอำนวยความสะดวกสบายทางกาย

2. **วัฒนธรรมทางจิตใจ** ได้แก่ สิ่งที่เกี่ยวข้องในทางปัญญาและจิตใจ อันได้แก่ ศาสนา ศิลปะ กฎหมาย ระเบียบประเพณี ภาษา และวรรณคดี

กำหนดตามลักษณะแห่งความสัมพันธ์ต่อการดำเนินชีวิตได้ 4 ประเภท คือ

1. **คติธรรม** (Moral Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางศีลธรรมและจิตใจ ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตให้ผาสุกร่วมกัน

2. **นิติธรรม** (Legal Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางกฎหมาย หรือขนบประเพณี ซึ่งมนุษย์อยู่ร่วมกัน จำเป็นต้องมีกฎหมายเป็นระเบียบปกครอง และการกระทำบางอย่างแม้กฎหมายไม่ได้ห้ามแต่ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมากก็เป็นเกณฑ์กำหนดวัดความดีความชั่วได้

3. **วัตถุธรรม** (Material Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางวัตถุ เช่น เครื่อง แต่งกาย บ้านเรือน และวัตถุทางศิลปะทั้งหลาย

4. **สหธรรม** (Social Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางสังคมคือ วัฒนธรรม ในการติดต่อเกี่ยวกับบุคคลในสังคม เช่น มารยาทในการพูด มารยาทในการเข้าสังคม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า พ.ร.บ. วัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485/86 ได้กำหนดความหมาย และขอบข่ายของวัฒนธรรมในลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ความก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประเทศชาติ ซึ่งเป็นความหมายที่มุ่งในทางปฏิบัติ ผู้สนใจอาจศึกษารายละเอียดได้จาก พ.ร.บ. ดังกล่าว

2.2 สารสำคัญและความครอบคลุมของ “วัฒนธรรม”

โดยสารสำคัญและความครอบคลุมของ “วัฒนธรรม” นั้น ได้มีกำหนดไว้ในประกาศ เรื่อง แนวทางในการรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 ว่าในการพัฒนาวัฒนธรรมตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป มีความต้องการเน้นหนักเป็นพิเศษที่จะให้สมาชิกในสังคมไทยมีความรู้ ความเข้าใจ และมีการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องวัฒนธรรมประจำชาติ โดยส่วนรวมและวัฒนธรรมท้องถิ่น (ดูหมวด 4 เรื่องที่ควรพัฒนาในวัฒนธรรมไทย) ในเรื่องต่อไปนี้

การเลี้ยงดูอบรมในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในสังคมและชนต่างชาติ

การทำงาน การประกอบอาชีพและการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ความสะอาด สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม อาหาร โภชนาการ และยารักษาโรค

ภาษาไทย การสื่อความหมายและวรรณกรรม

การบันเทิง การศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ และสุขภาพจิต

การอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรม ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ เช่น ศิลปกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม จิตรกรรม วรรณกรรม ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งประวัติศาสตร์ ความสุภาพอ่อนน้อม ความมีน้ำใจ

การรักษาภาพลักษณ์ ชื่อเสียง และเกียรติภูมิวัฒนธรรมไทยในชุมชนโลก

การสร้างสรรคและการแสวงหาความรู้ ความเจริญงอกงามทางวิชาการและการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับสังคมไทย

ศาสนาประจำชาติ ศาสนาที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย ปรัชญา ระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม และความเป็นไทย

สถาบันพระมหากษัตริย์ การเมือง การปกครอง อุตุมาตรการ และความมั่นคงของชาติ

นอกจากนั้น ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2542 เห็นชอบวาระแห่งชาติ “ทศวรรษสืบสานวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา” ระหว่างปี 2541 - 2550 เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการนำมิติวัฒนธรรมมาใช้เป็นฐานพัฒนาโดย กำหนดโครงการ และแผนงานไว้ 9 แผนงาน ซึ่งประกอบด้วย

1. **การเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา** เน้นการใช้มิติวัฒนธรรม เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะพื้นบ้าน ฯลฯ เป็นฐานในการพัฒนา

2. การส่งเสริมและสนับสนุนศักยภาพของครอบครัวและชุมชน เน้นความอบอุ่นในครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน

3. การส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย เน้นการใช้จารวัตรธรรมสามัคคี และปัญญาธรรม เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคมไทย

4. การส่งเสริมการลงทุนทางวัฒนธรรม เน้นเรื่องทุนทางสังคมที่มีอยู่แล้ว และขยายผลออกไปในวงกว้าง

5. การเสริมสร้างและพัฒนาค่านิยมที่พึงประสงค์ เน้นค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการและค่านิยมอื่น ๆ ที่จำเป็นตามสภาพแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

6. การเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวัฒนธรรมในสังคมไทย เน้นวัฒนธรรมเชิงพุทธและศิลปะไทย เช่น อาหารไทย ศิลปะมวยไทย เป็นต้น

7. การเสริมสร้างศักยภาพในการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม เน้นคุณค่าและความเข้าใจวัฒนธรรมที่ควรจะอนุรักษ์และพัฒนา

8. การเชิดชูคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม เน้นการส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกทางภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมที่สืบสานมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

9. การพัฒนาระบบบริหารและจัดการวัฒนธรรม เน้นการมีส่วนร่วมและการเป็นเจ้าของวัฒนธรรมร่วมกันในรูปแบบเครือข่ายเครือข่ายทางวัฒนธรรม

โดยสรุป ความหมาย ขอบข่าย และสาระของ “วัฒนธรรม” ที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญตามมาตรา 40 และมาตราอื่น ๆ จึงมีความหมายกว้างและครอบคลุมถึง ศาสนา ศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิต วิถีคิดและวิถีแห่งการเรียนรู้ของบุคคล ชุมชน และสังคมด้วย

3. การใช้คลื่นความถี่เพื่อการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมในต่างประเทศ

เนื่องจากในต่างประเทศได้ให้ความสนใจการใช้คลื่นความถี่เพื่อการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ท่านผู้สนใจสามารถจะศึกษารายละเอียดได้จาก รายงานการวิจัยเรื่อง การใช้ทรัพยากรสื่อสารของชาติด้านโทรคมนาคมเพื่อการศึกษาศ.ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ จัดพิมพ์เผยแพร่โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2541 (บทที่ 3) ว่าด้วยการใช้โทรคมนาคมด้านวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งรวมมิติด้านศาสนาและวัฒนธรรมเป็น องค์ประกอบสำคัญด้านการศึกษาด้วย ในรายงานการวิจัยดังกล่าว นอกจากจะได้ให้สาระสำคัญเกี่ยวกับความเป็นมาและสภาพปัจจุบัน รวมทั้งอนาคตของการใช้วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคมเพื่อการศึกษานานาชาติแล้ว ยังได้กล่าวถึงวิวัฒนาการเรื่องดังกล่าวในประเทศไทยด้วย

ประเด็นที่น่าสนใจในส่วนที่เกี่ยวกับต่างประเทศพอสรุปได้ว่าการใช้วิทยุกระจายเสียง และ วิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในยุโรปยังเป็นสัดส่วนที่ต่ำ เมื่อเทียบกับการใช้สื่อทั้งสองประเภท เพื่อความบันเทิง ข่าวสาร และวัตถุประสงค์อื่น การจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ที่น่าจะได้นำมาประกอบการพิจารณาการกำหนดคลื่นความถี่เพื่อการศึกษาและ วัฒนธรรม ตามร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ ได้แก่ การดำเนินงานเพื่อการศึกษาของ BBC เป็นการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเปิด (The Open University) มหาวิทยาลัยทางอากาศ (University of the Air) โดย BBC เป็นผู้ผลิตรายการ และเป็นผู้นำเสนอผ่านเครือข่ายต่าง ๆ เช่น คลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียง แบ่งออกเป็น 5 เครือข่าย (Radio 1 - 5) ซึ่งได้มีจุดเน้นที่แตกต่างกัน รายการที่ถือว่าเป็นรายการเพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย (1) รายการ ศิลปะ (2) รายการพัฒนาความรู้ (3) สารคดีและนำเที่ยว (4) ศาสนา (5) วิทยุโรงเรียน (6) มหาวิทยาลัยเปิด และ (7) วัฒนธรรม

การใช้วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในเอเชีย โดยภาพรวม ยังเป็นสัดส่วนที่ต่ำ เมื่อเทียบกับการใช้สื่อทั้งประเภทเพื่อความบันเทิง ข่าวสารและวัตถุประสงค์ ประเภทอื่น ซึ่งมีลักษณะคล้ายกันกับของยุโรป แต่เมื่อเจาะลึกเฉพาะกรณี จะเห็นได้ว่าญี่ปุ่น ประสบความสำเร็จในการใช้วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกว่าหลาย ๆ ประเทศในเอเชีย NHK ได้มีบทบาทสำคัญในการผลิตรายการ และเป็นผู้นำเสนอรายการเพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2467 จนปัจจุบัน NHK ได้จัดตั้งแผนก วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษาขึ้น และจัดตั้งเครือข่ายวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางช่อง 2 และเริ่ม โครงการสอนทางโทรทัศน์ ในปี พ.ศ. 2501 โดยกระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้จัดส่งเครื่องรับโทรทัศน์ ไปยังโรงเรียนทั่วประเทศ พ.ศ. 2507 และสนับสนุนให้โรงเรียนซื้อ เครื่องรับโทรทัศน์เพิ่มเติม โดยไม่ต้องเสียภาษี

การใช้วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือว่ามี ความก้าวหน้าในเรื่องเทคโนโลยีโทรคมนาคมอย่างยิ่ง ในปัจจุบันได้มีกฎหมายกำกับกิจการ โทรคมนาคมโดยเฉพาะ (Telecommunications Act 1996) แต่มิได้กำหนดการใช้โทรคมนาคมเพื่อ การศึกษาโดยตรง อาจเป็นเพราะสหรัฐอเมริกาถือว่าการศึกษา เป็นความสนใจของรัฐบาลกลาง เป็นหน้าที่ของรัฐ และเป็นความรับผิดชอบของท้องถิ่น อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะภาคเอกชน องค์กรศาสนา มีบทบาทสำคัญในการใช้วิทยุและโทรทัศน์ เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นอย่างมาก บางเครือข่ายมีบทบาทในการนำเสนอเรื่องการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับนานาชาติ เพื่อเสริมสร้างกระแสโลกาภิวัตน์ เช่น รายการเสียง อเมริกา (V.O.A.) รายการซีเอ็นเอ็น (CNN) เป็นต้น

4. การใช้คลื่นความถี่เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในประเทศไทยและประเด็นปัญหา

การใช้คลื่นความถี่เพื่อการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในประเทศไทยที่ผ่านมา สามารถสรุปเป็นประเด็นปัญหาที่ควรนำมาปรับปรุงแก้ไข (ดูรายละเอียดจากรายงานการวิจัยของ ศ.ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ หน้า 15-18) ได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านนโยบายของสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดนโยบายเด่นชัดในการใช้วิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียน

2. ปัญหาด้านงบประมาณการผลิตรายการ และออกอากาศรายการ ให้เพียงพอทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิตรายการ และการออกรายการที่เกี่ยวกับสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ผลิตรายการโดยตรง เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

3. ปัญหาด้านเวลาออกอากาศรายการวิทยุและโทรทัศน์ ไม่เหมาะสม รายการเกี่ยวกับการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะถูกนำไปออกอากาศในเวลาที่มีคนส่วนใหญ่ไม่อยู่ในสภาพที่จะฟังและชมรายการ เช่น เวลาที่ผู้คนกำลังเดินทางกลับจากที่ทำงานเวลาหลังเที่ยงคืน เป็นต้น ซึ่งนับว่า เป็นประเด็นที่เป็นปัญหาสำคัญที่สุด เพราะเวลาที่เหมาะสมอื่น ๆ ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของธุรกิจ เป็นส่วนใหญ่

4. ปัญหาด้านคุณภาพรายการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายการส่วนใหญ่ใช้รูปแบบรายการง่าย ๆ เช่น รูปแบบการบรรยาย อภิปราย สนทนา ฯลฯ จึงทำให้ขาดความสนใจจากผู้ฟัง และผู้ชม

5. ปัญหาด้านผู้รับฟังรายการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนใหญ่ชอบฟังรายการบันเทิง เกมโชว์ต่างๆ ซึ่งอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากคุณภาพของรายการ และเวลาการออกอากาศไม่เหมาะสมกับความต้องการและระดับของผู้ฟังและผู้ชม

6. ปัญหาการขาดวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ คนไทยส่วนใหญ่ขาดจิตสำนึกในการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อจะได้นำไปปรับใช้ในวิถีชีวิตอย่างแท้จริง เช่น กรณีขึ้นรถประจำทางหากได้ที่นั่งก็มักจะหลับ ส่วนฝรั่งเมื่อได้ที่นั่งมักจะหยิบหนังสือมาอ่านเพื่อประเทืองปัญญาของตน และพฤติกรรมดังกล่าวจะมีผลต่อการรับฟัง และรับชมรายการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษาด้วย

5. ข้อเสนอสาระสำคัญในการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ควรกำหนดไว้ใน ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ

เนื่องจากการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันแยกไม่ออก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน จึงได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวมาอย่างไม่เคยมีมาก่อน ทั้งนี้โดยได้เน้นเรื่อง **ความรู้คู่คุณธรรม** เป็นกรณีพิเศษ เน้นเรื่องการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาพัฒนาคุณภาพชีวิต เน้นเรื่องการจัดการศึกษาโดยคำนึงถึงภูมิปัญญา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงพอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจะต้องตั้งอยู่บนฐานศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสำคัญ ดังนั้นในการจัดสรรคลื่นความถี่ตามนัย มาตรา 40 แห่งรัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดให้คำนึงถึง **การศึกษา และวัฒนธรรม** เป็นสำคัญ แต่เท่าที่ผ่านมามีองค์ที่ดูแลเรื่องการจัดสรรคลื่นความถี่ ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร

5.1 ควรจะได้กำหนดการใช้คลื่นความถี่เพื่อการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้ชัดเจนและเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมทั้งในด้านเงื่อนไข รายการ และเวลาการออกอากาศเพื่อแก้ปัญหาตามที่กล่าวแล้วข้างต้น

5.2 มิติวัฒนธรรมที่ควรนำมากำหนดไว้ในคลื่นความถี่ ได้แก่ กรอบวัฒนธรรม 10 ประการ ตามที่กำหนดไว้ในแนวทางรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529 กิจกรรมหลัก 9 ประการที่กำหนดเป็นแผนแม่บทในวาระแห่งชาติว่าด้วย **ทศวรรษสืบสาน วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา** (2541-2550) ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2542 และศาสนธรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น เบญจศีล เบญจธรรม อริยสัจ 4 พรหมวิหาร 4 หลักมัชฌิมาปฏิปทา และศาสนธรรมอื่นๆ ซึ่งจะนำไปสู่การมีวิถีชีวิตในสังคมสมัยใหม่ได้อย่างมีความสุข

5.3 กำหนดให้มีเครือข่ายด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมไว้เป็นการเฉพาะในการจัดการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติและปลอดจากอิทธิพลของธุรกิจ โดยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการเครือข่ายคลื่นความถี่ดังกล่าว เช่น รายการร่วมด้วยช่วยกัน จส. 100 บิสิเนสเรดิโอ ผู้นำคลื่นข่าวสารธุรกิจ เป็นต้น

5.4 ควรให้ผู้นำทางด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการจัดสรรคลื่นความถี่ตาม ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้

5.5 เป้าหมายในการจัดคลื่นความถี่ตามนัยมาตรา 40 แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ควรมุ่งเสริมสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งความเป็นผู้นำและให้ตามข้อเสนอแนะของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ที่ว่า เราควรจะเปลี่ยนท่าทีจาก

เป็นผู้ตามและผู้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลอกเลียนแบบอย่างผิวเผินจากวัฒนธรรมตะวันตก มาสู่วัฒนธรรมแห่งความเป็น “ผู้นำและผู้ให้” เพราะในวัฒนธรรมไทยซึ่งมีพระพุทธศาสนา เป็นพื้นฐานนั้นมีแนวคิดและสิ่งที่มีคุณค่า ซึ่งสามารถจะยังประโยชน์ต่อโลกและมนุษยชาติ ทั้งหมด อันจะทำให้วัฒนธรรมไทยกลายเป็นผู้นำและผู้ให้แก่ชาวโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในขณะที่ชาวโลกกำลังประสบปัญหาวิกฤต ทั้งในด้านชีวิต สังคม และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีความคิดติดตันและยังหาทางออกไม่ได้ (ดูรายละเอียดจากเมืองไทยในความใฝ่ฝันของ พระธรรมปิฎก รายงานการวิจัยโดย ดร. ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์) เพื่อสนอง แนวคิดดังกล่าว จึงควรกำหนดให้มีคลื่นวัฒนธรรมโดยเฉพาะ ซึ่งอาจตั้งบรรษัทกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนา แห่งโลก (World Buddhist Broadcasting Corporation -WBBC) มารองรับและดูแลคลื่นนี้ โดยตรง เพื่อทำหน้าที่เช่นเดียวกับ NHK, BBC และ V.O.A. ในระดับโลกต่อไป ทั้งนี้ เพราะ มหาวิทยาลัยพุทธศาสนาแห่งโลก (The World Buddhist University) จะมีศูนย์อำนวยความสะดวก ตั้งอยู่ ณ พุทธมณฑล และจะมีเครือข่ายทั่วโลก จึงน่าจะเหมาะสมโดยประการทั้งปวง

บทความหรือเอกสารประกอบการประชุมรับฟังความคิดเห็นครั้งนี้ เป็นความคิดเห็นอิสระของผู้เขียนแต่ละท่าน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. **สื่อส่องวัฒนธรรม** โดย ดร. กาญจนา แก้วเทพ
2. **การใช้ทรัพยากรสื่อสารของชาติด้านโทรคมนาคมเพื่อการศึกษา**
โดย ศ.ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ พิมพ์เผยแพร่โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
3. **แผนแม่บทวาระแห่งชาติ ว่าด้วย “ทศวรรษสืบสานวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา”**
โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
4. **จินตนาการสู่ปี 2000 : เมืองไทยในความใฝ่ฝันของนักคิดอาวุโส พระธรรมปิฎก**
โดย รศ.ดร. ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์
5. **แนวทางรักษา ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม พุทธศักราช 2529**
โดยคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
6. Charter of World Buddhist University by the World Fellowship of Buddhists

ข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกฎหมายจัดสรรคลื่นความถี่

พุดิสาร์ อัครกะพู

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

- 11 ตุลาคม 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลบังคับใช้
- มาตรา 40 (3 วรรค)
 - (1) คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ
 - (2) ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับดูแลการประกอบกิจการ
 - (3) การดำเนินการต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม
- 27 มีนาคม 2541 รองนายกรัฐมนตรี พิชัย รัตตกุล ประธานคณะกรรมการนโยบายและประสานงานการดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ แต่งตั้ง “คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่” โดยมี คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ เป็น ประธาน และอนุกรรมการ 23 คน
- 23 มิถุนายน 2541 คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่ตามที่คณะอนุกรรมการฯ เสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาข่างกฎหมาย
- ธันวาคม 2541 คณะกรรมการกฤษฎีกาข่างกฎหมาย โดยเปลี่ยนหลักการใหม่ทั้งหมด และเปลี่ยนชื่อเป็น “ร่างพระราชบัญญัติองค์กรบริหารคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.”

- 9 กุมภาพันธ์ 2542 คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ส่งหนังสือสั่งการให้คณะกรรมการกฤษฎีกาจัดทำร่าง พ.ร.บ.การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ใหม่ ให้เป็นไปตามที่คณะอนุกรรมการฯ เสนอคณะรัฐมนตรี
- 9 มีนาคม 2542 คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ "ร่างพระราชบัญญัติองค์กรบริหารคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ..." ตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ และให้ส่งคณะกรรมการกฤษฎีกา
- 25 มีนาคม 2542 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดเสวนา เรื่อง การปฏิรูปสื่อสารมวลชนด้านวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์
- 30 มีนาคม 2542 คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ "ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ..." ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ
- 31 มีนาคม 2542 พรรคประชาธิปัตย์ (นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย และคณะ) เสนอร่างพระราชบัญญัติองค์กรบริหารคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร
- 5 เมษายน 2542 เครือข่ายนักวิชาการสื่อสารมวลชนร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน ยื่นจดหมายเปิดผนึกต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อชะลอการนำ ร่าง พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ เข้าเสนอในสภาผู้แทนราษฎร
- 7 เมษายน 2542 ☆ เครือข่ายนักวิชาการสื่อสารมวลชนร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนยื่นหนังสือต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร (นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา) เพื่อให้สภาฯ ยับยั้งการรับร่าง พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ
 ☆ สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบ "ร่าง พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ..." ตามที่รัฐบาลเสนอ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญฯ จำนวน 35 คน เพื่อแปรญัตติ ใน 30 วัน
 ☆ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ชี้แจงการยกร่าง พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ จำนวน 18 หน้า ผ่านทางเว็บไซต์ <http://www.krisdika.go.th>

- 8 เมษายน 2542 คณาจารย์ด้านสื่อสารมวลชนจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ร่วมแถลงข่าว คัดค้าน ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ ที่คณะกรรมการศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 10 เมษายน 2542 สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย จัดเสวนา “ องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ แยกหรือรวม ใครได้ใครเสีย? ”
- 11 เมษายน 2542 ☆ นายกรัฐมนตรี สั่งการให้คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ชี้แจงข่าว ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ ให้ชัดเจน
 ☆ รมต. มหาดไทย ระบุคลื่นความถี่เป็นของรัฐ ไม่ควรเป็นของเอกชน ขณะนี้ หน่วยงานของรัฐ กรมประชาสัมพันธ์ กองทัพบ และ กระทรวงคมนาคม บริหารจัดการได้ดีแล้ว
- 14 เมษายน 2542 พล.ท. เลิศรัตน์ รัตนวานิช ผู้ช่วยเสนาธิการทหารบกฝ่ายกิจการ พลเรือน ระบุว่า กองทัพบกต้องการคลื่นวิทยุจำนวนหนึ่งในสามของ จำนวนคลื่นที่มีในปัจจุบัน และขอสถานีวิทยุโทรทัศน์ 1 ช่อง
- 21 เมษายน 2542 ☆ สภาสถาบันนักวิชาการสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยยื่นจดหมาย เปิดผนึก 3 ข้อ ต่อ คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ เพื่อให้มีความสำคัญ ต่อการแยกองค์การจัดสรรคลื่นความถี่เป็นสององค์กร การทำประชา พิหารณ์ และการให้มีสัดส่วนผู้บริโภคเป็นกรรมการไม่น้อยกว่าหนึ่งใน สาม
 ☆ การประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. องค์การ จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ครั้งที่ 1 ที่ประชุมได้พิจารณา
 1. เลือกระธานคณะกรรมการฯ (คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์) รองประธาน เลขาธิการ และโฆษกประจำคณะกรรมการฯ โดยประชุมทุกวันพุธ เวลา 10.00-13.00 น.
 2. เสนอให้มีคณะอนุกรรมการรับฟังความเห็นของประชาชน
- 22 เมษายน 2542 คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ และนายอักษราทร จุฬารัตน์ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ร่วมออกรายการ “กรอง สถานการณ์” ช่อง 11 เพื่อชี้แจง ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่น ความถี่

- 28 เมษายน 2542 ☆ การประชุมคณะกรรมการการฯ ครั้งที่ 2 ที่ประชุม
1. มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยมี รศ.จุมพล รอดคำดี เป็นประธาน และ อนุกรรมการอีก 18 คน โดยให้เปิดรับฟังความคิดเห็นคู่ขนานไปกับการพิจารณาร่างกฎหมาย และให้เร่งรัดดำเนินการจาก 4 เดือน เป็น 3 เดือน
 2. มีการอภิปรายเจตนารมณ์ของมาตรา 40
- ☆ องค์การพัฒนาเอกชนหลายองค์กรยื่นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อให้เปิดประชาพิจารณ์อย่างกว้างและทั่วถึงในทุกอาชีพ
- 4 พฤษภาคม 2542 กองบัญชาการกองทัพกจัดสนทนาพิเศษ เรื่อง ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ ญ หอประชุมกิตติขจร โดยมีผู้แทนจากสามเหล่าทัพ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เข้าฟังการให้ข้อมูลจากเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา การสนทนาระบุว่า ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ไม่ชัดเจน ไม่มีบรรทัดฐาน ไม่ชอบธรรม ขาดความโปร่งใส และเป็นการทู่หมัดซ้ำวกองทัพ กองทัพควรมีสิทธิ์ควบคุมดูแลคลื่นความถี่เช่นเดิม
- 6 พฤษภาคม 2542 คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ กล่าวว่า คณะอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นฯ ควรประมวลความคิดเห็นต่าง ๆ เสนอให้คณะกรรมการการฯ พิจารณา
- 7 พฤษภาคม 2542 ผู้บัญชาการทหารบกเปิดแถลงข่าว กองทัพพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมายโดยไม่มีข้อแม้ใด ๆ
- 10 พฤษภาคม 2542 สำนักงานตำรวจแห่งชาติเปิดเผยว่า ได้เตรียมการรับ ร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ และพร้อมที่จะชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการมีคลื่นวิทยุในความรับผิดชอบ
- 12 พฤษภาคม 2542 การประชุมคณะกรรมการการฯ ครั้งที่ 3 มีการพิจารณา เรื่อง “องค์การอิสระและอำนาจหน้าที่ขององค์การอิสระ” ทั้งนี้ ที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นชอบให้องค์กรมีหน้าที่หลักในการจัดสรรคลื่นความถี่ให้กับผู้ประกอบการ และไม่ควรเกี่ยวข้องในเชิงเทคนิค

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น เรื่อง การจัดสรรคืบความถี่เพื่อการศึกษาและวัฒนธรรม

รายชื่อ

สถานที่ทำงาน

สภาผู้แทนราษฎร

- | | |
|---------------------------|---|
| 1. นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ | รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร
ประธานกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคืบความถี่และ
กำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม |
| 2. นายอำนาจ สุวรรณคีรี | สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสงขลา
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม |
| 3. นายขจิตร์ ชัยนิคม | สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุดรธานี
กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคืบความถี่ฯ |
| 4. นายสาทิตย์ วงศ์หนองเตย | สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดตรัง
กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่าง พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคืบความถี่ฯ |

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- | | |
|-------------------------|--|
| 5. นายบุญยงค์ เวชมนีศรี | ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ |
| 6. นางดาริณี ปิยะตันดี | นักวิเคราะห์นโยบายและแผน |

กรมประชาสัมพันธ์

- | | |
|---------------------------------|--|
| 7. นายวีรพล ดวงสูงเนิน | รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ |
| 8. นางสาวฉันทนา
เปรมประเสริฐ | นักประชาสัมพันธ์
กองงานคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ |
| 9. นางดวงเดือน รังสิกุล | นักประชาสัมพันธ์
กองงานคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ |
| 10. นางชุติมา ไตรโกมุท | นักประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย |

รายชื่อ

สถานที่ทำงาน

- | | | |
|-------------------------------------|------------------|------------------------------------|
| 11. นางสาวสดแสง อาสิงสมานันท์ | นักประชาสัมพันธ์ | สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย |
| 12. นางสาวทิพวัลย์ เกียรติชัยลักษณ์ | ผู้จัดรายการ | สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย |
| 13. นางพิไลสิริ ทองพรม | ผู้จัดรายการ | สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย |
| 14. นายนพดล ศิวายพราหมณ์ | ผู้ประกาศข่าว | สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย |
| 15. นายสมเกียรติ แทนมณี | เจ้าหน้าที่ | สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย |

องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

- | | | |
|---------------------------|--|--------------|
| 16. นางวีรวรรณ วรอุตม์ | หัวหน้าฝ่ายหนังสือข่าวและข่าววิทยุ | สำนักข่าวไทย |
| 17. นายธนะชัย วงศ์ทองศรี | หัวหน้าฝ่ายกฎหมาย | |
| 18. นายศุทธิชัย บุณนาค | หัวหน้าฝ่ายออกอากาศวิทยุ | |
| 19. นายวิทเณนทร์ แสงห้าว | หัวหน้าส่วนนิติการ | |
| 20. นางชื่นสุข เหมะสถล | หัวหน้าส่วนรายการวิทยุ | |
| 21. นายถิระ มัทวพันธ์ | หัวหน้าแผนกควบคุมคุณภาพและผังรายการภูมิภาค | |
| 22. นายสุรเกียรติ ปิยสงวน | นักจัดรายการวิทยุ | |

บริษัท สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11

- | | | |
|-----------------------------|--------------------------------------|--|
| 23. นางเพ็ญพรรณ พงศ์สวัสดิ์ | หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบและวิเคราะห์รายการ | |
| 24. คุณออบเทวี มัทธนนานนท์ | ผู้สื่อข่าว | |
| 25. นายกำธร จันเฝือก | ผู้สื่อข่าว | |

กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

- | | | |
|---------------------------------|----------------------------------|-------------------------------|
| 26. นายชาติชาติตรี โยสีดา | ผู้ตรวจราชการกระทรวง | สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ |
| 27. นายชาญศักดิ์ เหลืองไตรรัตน์ | นักวิชาการคอมพิวเตอร์ | ศูนย์สารสนเทศ |
| 28. นายคำนาย เดชพล | นักวิชาการคอมพิวเตอร์ | ศูนย์สารสนเทศ |
| 29. นางจิตราภรณ์ บุษสาย | เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน | ศูนย์สารสนเทศ |

รายชื่อ

สถานที่ทำงาน

กรมวิชาการ

30. นางสาวเยาวลักษณ์
เดียรรณบรรจง นักวิชาการศึกษา ศูนย์พัฒนาหนังสือ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน

31. นายสุนทร พรหมรัตนพงศ์ หัวหน้าส่วนวิทยุเพื่อการศึกษา ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
32. นางสาวฉลองศรี พรหมโยธา อาจารย์ 3 ระดับ 8 ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม
33. นาย วิศิษฐ์ เจียรณัย เจ้าหน้าที่ส่วนจัดรายการและออกอากาศ ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม

สภาสถาบันราชภัฏ

34. รศ.เสาวนีย์ จิตต์หมวด รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

35. ดร.จรัล ทองเกษม ผู้ตรวจราชการ
36. นางสาวกฤษณา พันธุ์วานิช นักประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

37. พระมหาต่วน สิริธมฺโม รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
38. พระมหาไชว์ ทัสสนิโย ผลเจริญ ผู้อำนวยการสำนักงานบริการ
สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม
39. พระมหาสุริยา วรเมธี คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
40. พระมหาไพเราะ จิตสีโล กฤษณา ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนา และบริการสังคม
41. พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) วัดราชโอรสาราม
42. ดร.สุรพล สุยะพรหม อาจารย์คณะสังคมศาสตร์
43. ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย อาจารย์คณะครุศาสตร์
44. คุณจริยาวัตี ศิริรังสรรค์กุล เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ
45. นายสมหมาย สุภาชิต เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ

รายชื่อ

สถานที่ทำงาน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

46. พระมหามงคล	ขันติธิโร	หัวหน้าฝ่ายเผยแพร่
47. พระมหามนัส	กิตติสาโร	ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวินวาทิตย์
48. พระมหาบุญศรี	ญาณวฑฺฒโธ	รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์
49. พระธวัชชัย	ถาวรธมโม	ผู้ช่วยผู้อำนวยการพุทธศาสนาวินวาทิตย์
50. พระมหาสมศักดิ์	ญาณโพธิ	อาจารย์คณะศาสนาและปรัชญา
51. พระมหาจรรยา	สุทธิญาโณ	วัดอุโมงค์ เชียงใหม่
52. พระมหาไพฑูริย์	รุจิमितโต	วัดราชประดิษฐสถิตสีมาราม
53. พระไพศาล	วิสาโล	วัดป่าสุตโต จ. ชัยภูมิ
54. อาจารย์นรา	โสติสงฆ์	หัวหน้าภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
55. อาจารย์เสถียร	วิกรมหา	อาจารย์คณะสังคมศาสตร์
56. นายธวัช	หอมทวนลม	หัวหน้าภาควิชาพุทธศาสตร์

สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO)

57. รศ.ดร.ประกอบ	คุปรัตน์	รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการศึกษและการสื่อสาร
58. นายไกรสิงห์	บุญรังควร	ผู้ช่วยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

กระทรวงคมนาคม

กรมไปรษณีย์โทรเลข

59. นายณัฐกนต์	ปิ่นปรีชากุล	นิติกร
----------------	--------------	--------

กระทรวงกลาโหม

สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

60. พลตรีสุรทิน	นาควัชระ	ที่ปรึกษาผู้อำนวยการสถานี
-----------------	----------	---------------------------

บริษัท กรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด (ช่อง 7)

61. นายธีระพันธ์	ลิ้มป็พูน	พนักงานฝ่ายพัฒนาระบบงาน สำนักกรรมการผู้จัดการ
------------------	-----------	---

รายชื่อ

สถานที่ทำงาน

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC)

- | | | |
|----------------|-------------|--|
| 62. ดร. พิเชฐ | ดำรงควโรจน์ | ที่ปรึกษา ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ |
| 63. ดร. ชฎามาศ | ภูวเศรษฐกุล | รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ |
| 64. นายประชา | ตระการศิลป์ | ที่ปรึกษา หัวหน้าโครงการฝ่ายบริการระบบสารสนเทศ |
| 65. นางสาวอรดา | เทพยายน | นักวิจัยโครงการ |

ทบวงมหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- | | | |
|----------------------|-------------|-----------------------------|
| 66. รศ. จุมพล | รอดคำดี | คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ |
| 67. รศ.ดร. อุบลรัตน์ | ศิริวิศกดิ์ | อาจารย์ประจำ คณะนิเทศศาสตร์ |

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- | | | |
|---------------|----------|--------------------------------|
| 68. ผศ. จงจิต | เทียมทอง | รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม |
|---------------|----------|--------------------------------|

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- | | | |
|--------------------|--------------|---|
| 69. รศ. ปิยกุล | เลาวัฒน์ศิริ | คณบดีคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน |
| 70. รศ.พิศิษฐ์ | ชวาลาธวัช | อาจารย์ประจำ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน |
| 71. ผศ.ดร. สุรัตน์ | เมธีกุล | อาจารย์ประจำ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน |

มหาวิทยาลัยทักษิณ

- | | | |
|----------------|-------------|---|
| 72. ศ.สุวิวงศ์ | พงศ์ไพบูลย์ | โครงการโครงสร้างและพลวัตวัฒนธรรมภาคใต้กับการพัฒนาสถาบันทักษิณคดีศึกษา |
|----------------|-------------|---|

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี

- | | | |
|----------------|-------|----------------------------|
| 73. นายสุรพงษ์ | ชูเดช | อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์ |
|----------------|-------|----------------------------|

มหาวิทยาลัยมหิดล

- | | | |
|------------------|-----------------|---|
| 74. ดร. ทวีวัฒน์ | ปุ่นทริกวิวัฒน์ | อาจารย์ประจำ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ |
|------------------|-----------------|---|

รายชื่อ

สถานที่ทำงาน

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

75. นางรัชมน ศรีแก่นจันทร์ อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

76. รศ.ดร.ชัยวัฒน์ คุประตกุล อาจารย์ประจำ คณะวิทยาศาสตร์

77. นางสาวสรรสิริ ชัยรัตน์ คณะวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

78. รศ. ชูติมา สัจจามันท์ รองอธิการบดีฝ่ายปฏิบัติการ

สื่อสิ่งพิมพ์/วิทยุกระจายเสียง/วิทยุโทรทัศน์

สำนักข่าวเนชั่น

79. นายสุพนธ์ ธนุกฤติ ผู้สื่อข่าว

80. นางสาวอุษณีย์ มงคลพร ผู้สื่อข่าว

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ

81. นางสาวรัชดา ธราภาค นักข่าวโต๊ะการศึกษา

82. นายทองศักดิ์ หมั่นหนู นักข่าวโต๊ะศาสนา

83. นางสาวเบญจวรรณ รัตนวิจิตร นักข่าวโต๊ะศาสนา

หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

84. นางสาวอัมภา สันติเมทนีดล ผู้สื่อข่าว

85. นางสาวศุภรดา จันทร์ชิดฟ้า ผู้สื่อข่าว

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

86. นางเจนจิรา สวาทะนันท์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข่าว หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

บริษัท ภาษารยูนิเวอร์แซล จำกัด

87. นางอมร วีระพงศ์ ที่ปรึกษา

รายชื่อ

สถานที่ทำงาน

บริษัท ดี. เอ็ม. อินเทอร์เน็ตคอมมิวนิเคชั่น จำกัด

88. นางสาวสุภา ธีระวัชรมาศ ผู้ผลิตรายการ

บริษัท กันตนากรุ๊ป จำกัด

89. นางปฎิมา ตันติคมนตรี ผู้อำนวยการฝ่ายราชการสัมพันธ์

บริษัทแปซิฟิคคอร์ปอเรชั่น จำกัด(จส.100)

90. นายประพันธ์ จิระพงษ์ รองผู้จัดการ

91. นางสาวธนาทิพ ฉัตรภูติ ผู้สื่อข่าว

บริษัท แกรมมีเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน)

92.นางศันสนีย์ ศีตะปินย์ เมอลเลอร์ ผู้ดำเนินรายการ สถานีวิทยุ อสมท. FM.97.5

**หน่วยงาน/สถาบันเอกชน/มูลนิธิ/องค์กรวิชาชีพ
มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI)**

93. นางสาวศิริพร เหล่าอารยะ นักวิจัย

องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก

94. ดร.นันทสาร สีสลับ เลขานุการกิตติมศักดิ์

95. นายพุกาม เปลียนสุข นักวิชาการ มหาวิทยาลัยพุทธศาสนาแห่งโลก

เสถียรธรรมสถาน

96. แมชีศันสนีย์ เสถียรสุด ผู้อำนวยการ เสถียรธรรมสถาน

พุทธสมาคม จังหวัดอุบลราชธานี

97. นายสุบรรณ จันทบุตร นายกพุทธสมาคม

มูลนิธิหมู่บ้าน

98. รศ.ดร.เสรี พงศ์พิศ ประธาน มูลนิธิหมู่บ้าน

รายชื่อ

สถานที่ทำงาน

มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์

99. นางสาววิรัตน์ นิมิตรบรรณสาร ผู้สื่อข่าว

มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอศ.)

100. นางสาวสุกัญญา กลางณรงค์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสื่อ
ผู้ประสานงานคณะทำงานติดตาม พรบ. มาตรา 40

มูลนิธิสื่อสร้างสรรค์**ภาคีเด็ก เยาวชน และครอบครัว และสร้างสรรค์**

101. นางจุฬา สูดบรรทัด ผู้จัดการฝ่ายบริหาร

สมาคมนักกลอนแห่งประเทศไทย

102. พันเอกหญิง อุษณีย์ เกษมสันต์ นายกสมาคม

103. นายณรงค์ชัย ทิพย์มณี รองเลขาธิการสมาคม

104. นายสมศักดิ์ ศรีเยี่ยมกุล อุปนายกสมาคม

สมาคมนักร้องแห่งประเทศไทย

105. นายสุเทพ วงศ์กำแหง นายกสมาคมนักร้องแห่งประเทศไทย

สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

106. นายสมพล หิญาธีระนันท์ เลขาธิการสมาคม

สมาคมนักฝึกอบรมแห่งประเทศไทย

107. นายมนูญ วงษ์นารี นายกสมาคม

ประชาชนทั่วไป

108. นางสาวภัทรา สง่า นักวิจัยอิสระ

109. นายจักรภาพ เพ็ญแข นักจัดรายการ

110. นายเดชา ทองเรือง ผู้ช่วยเลขานุการ IMS CABLE COMMUNICATION CO.,LTD

111. นางศรีรัตน์ พสวงศ์ ทนายความ

รายชื่อ

สถานที่ทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

112. ดร. รุ่ง	แก้วแดง	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
113. ดร.สิริพร	บุญญานันต์	รองเลขาธิการฯ
114. นางศรีน้อย	โพวาทอง	ที่ปรึกษาฝ่ายต่างประเทศ
115. นายสมพงษ์	พละสุรย์	ที่ปรึกษาศูนย์ประชาสัมพันธ์การศึกษาแห่งชาติ
116. นายวินิจ	สุรพงษ์ชัย	ที่ปรึกษาศูนย์ประชาสัมพันธ์การศึกษาแห่งชาติ
117. นางวิไล	ศิริชุมแสง	ผู้อำนวยการ วิทยาลัยพัฒนการศึกษาแห่งชาติ
118. นางวิบูลลักษณ์	ทองเชื้อ	ผู้อำนวยการ ศูนย์ประชาสัมพันธ์การศึกษาแห่งชาติ
119. นางสาวกุลจิตรา	ภังคานนท์	ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
120. นายไพยม	วรรณศิริ	ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนากฎหมายการศึกษา
121. ดร.วิมลลักษณ์	ชูชาติ	ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย
122. นางทิพย์สุดา	สุเมธเสนีย์	ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย
123. ดร.วรัญพร	แสงนภาพร	นักวิชาการศึกษา
124. นางวันทนา	อนิจุล	นักวิชาการศึกษา สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพครู
125. ดร.จิรพรรณ	ปุลนเกษม	นักวิชาการศึกษา กลุ่มงานยุทธศาสตร์และการวางแผน
126. นางอรุณี	สถานพงษ์	นักวิชาการศึกษา กลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นฐาน
127. ดร. ยุวดี	คันสนีย์รัตน์	นักวิชาการศึกษา สำนักงานปฏิรูประบบบริหารการศึกษา
128. นางสาวศศิธร	เล็กสุขศรี	นักวิชาการศึกษา สถาบันแห่งชาติเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
129. นางสาวบุญเยี่ยม	ศิริปัญญา	นักวิชาการศึกษา สถาบันแห่งชาติเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
130. นางเพ็ญพรรณ	จิตตะเสนีย์	นักวิชาการศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาไทย
131. นางสาววรรณภาพร	สุวรรณประภาพร	นักวิชาการศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาไทย
132. นางอัมพร	ประเสริฐสุข	นักวิชาการศึกษา ศูนย์ประชาสัมพันธ์การศึกษาแห่งชาติ
133. นางสาวสมรัชนีกร	อ่องเอิบ	นักวิชาการศึกษา วิทยาลัยพัฒนการศึกษาแห่งชาติ
134. นางสาวเอ็นดู	ศิริเจียมรัตน์	นักวิชาการศึกษา กลุ่มงานการบริการข้อมูลอินเทอร์เน็ต
135. นางสาวพุดมิสาร์	อัคคะพู	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
136. นางสาวชัชดา	ไชยรัตน์	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
137. นางสาวอมรา	รสสุข	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
138. นางสาวสุชาร์ตน์	ทับทิมจรรยา	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ

รายชื่อ

สถานที่ทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ต่อ)

- | | | |
|-----------------------|---------------|--|
| 139. นางสาวกนกกร | อุทรสิงห์ | นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ |
| 140. นายวิรัช | ตาแก้ว | นักวิชาการศึกษา สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย |
| 141. นางกัลยานี | ปฎิมาพรเทพ | นักวิชาการศึกษา สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย |
| 142. นางพิศมัย | แพงนุเคราะห์ | นักวิชาการศึกษา สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย |
| 143. นางสาววัลภา | เล็กวัฒนานนท์ | นักวิชาการศึกษา สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย |
| 144. นางสาวสอาดลักษณ์ | | นักวิชาการศึกษา สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย |
| | จงดล้ายกลาง | |
| 145. นางสาวสมลักษณ์ | คลองแคล้ว | นักวิชาการศึกษา ศูนย์ประชาสัมพันธการศึกษาแห่งชาติ |
| 146. นางสาวนันทิชา | ไวยนพ | นักวิชาการศึกษา ศูนย์ประชาสัมพันธการศึกษาแห่งชาติ |
| 147. นายศิริรัตน์ | ชำนาญกิจ | นายช่างศิลป์ ศูนย์ประชาสัมพันธการศึกษาแห่งชาติ |

รายชื่อคณะผู้จัดการประชุมฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ปรึกษา

ดร. รุ่ง	แก้วแดง	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ดร. นันทสาร	สีสลับ	ที่ปรึกษา สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย

คณะผู้จัดการประชุม

นางสาวกุลวิตรา	ภั้งคานนท์	ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
ดร. วิมลลักษณ์	ชูชาติ	ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย
นางสาวพุดธิสาร	อัคคะพู่	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
นางสุชาดา	ไชยรัตน์	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
นางสาวอมรา	รสสุข	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
นางสาวสุชารัตน์	ทับทิมจรรยา	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
นางสาวกนกกร	อุทธสิงห์	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
นายวิรัช	ตาแก้ว	นักวิชาการศึกษา สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย
นางกัลยานี	ปฎิมาพรเทพ	นักวิชาการศึกษา สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย
นางพิศมัย	แพ่งนุเคราะห์	นักวิชาการศึกษา สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย
นางสาววัลภา	เล็กวัฒนานนท์	นักวิชาการศึกษา สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย
นางสาวสอาดลักษณ์	จงดล้ายกลาง	นักวิชาการศึกษา สถาบันแห่งชาติว่าด้วยภูมิปัญญาและการศึกษาไทย

รายชื่อคณะผู้จัดทำรายงาน

นางสาวกุลวิตรา	ภั้งคานนท์	ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
นางสาวพุดธิสาร	อัคคะพู่	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
นางสุชาดา	ไชยรัตน์	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
นางสาวอมรา	รสสุข	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
นางสาวสุชารัตน์	ทับทิมจรรยา	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
นางสาวกนกกร	อุทธสิงห์	นักวิชาการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ
นางสาวสุมาลี	ไพรัชกตาสกุล	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ